

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.** A SZERKESZTŐSÉG.Kiadja:

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Lesz, ami lesz.

Budapest, december 16.

(s.) Illendő tudomást vennünk a királyi szóról, amely a munkába álló delegációkat üdvözi. A közvélemény köteles udvariassága ez a koronával szemben. Igazán, csakis ez az udvariasság kötelez bennünket, hogy foglalkozunk vele; csak a királyi vignetta készítt rá, hogy észrevegyük azt a jelentőség nélkül való, szegényes szóoklatot, amelyet a külügyi hivatal a király ajkára adott. De ezen az udvariasságon túl aztán semmire sem érezzük magunkat kötelezve.

Mikor a nagyhatalommal szövetekezett magyar és osztrák államok koronáinak viselője a nemzetközi politika kérdéseiben megszólal, méltán elvárhatnók, hogy ama külpolitikának, amelyet tolmácsol, véleménye legyen, véleménye, ha nem is arról, ami lesz, de legalább arról, ami van. Ha már nem tud odáig emelkedni, hogy irányt jelöljön a történelemnek, legalább mondaná meg, hogyan vélekedik a történelekről és történelemről. De pusztán regisztrálni az eseményeket: erre a szerény, tulszerény feladatra talán mégsem kellene egy nagyhatalom fejedelmét redukálni.

Ez a mi irásunk talán nem eléggé diplomatikus; talán kissé paraszti ízű igazmondás. A királyi beszédet nagyóvatosan összerótt diplomata urak tulfinom orrának talán kissé bundaszagu. Am azok a finom uraságok ne ütközzenek meg azon, ha nem bánunk diplomatikusan az ő szóvirágaikkal, amelyeknek csak a hangja diplomatikus, tartalma a malom-alatti politika csapásain halad. A hármasszövetséget megújították. A balkáni dolgokban egyetértünk Oroszországgal. A többi hatalommal is „bizalomteljes” a viszonyunk. Csupa rég ismert dolgok, minden újságolvasótól megunt köz-helyek. Minek ezeket ismételni, körülötvé fáradt sablonok idült generálszajtjával?

De bocsánat, van mégis a királyi szóoklatban egy konkrét vélemény is. Hogy az a büntett, amely Szerbiában trónváltozást okozott, minden erkölcsi érzékkel bíró embert borzalommal kellett hogy eltöltson. És hogy reményleni lehet, hogy ez az ország új uralkodója alatt erkölcsi újjászületése elé fog menni. Ez valóban vélemény. Még pedig új és meglepő. Emlékszünk rá, hogy azonmégében, mikor a boldogtalan királyi párnak rostává lyuggatott tetemei ott hevertek, vértől párolgva, a belgrádi konak szemetekamrájában, egészen más vélemény röppent világgá a Ballplatzról. Ha nem csal az emlékezetünk, akkor a közös külügyminiszter felhivatalos lapja olyasmit irt, hogy ami Belgrádban történt, az egy *probléma természetes megoldása* és hogy nincs okunk beleártani magunkat a szomszéd állam dolgaiba, amíg monárkiánk érdekeit nem fenyegeti veszedelem. Nem is tettünk semmit. Más hatalmak, amelyeknek már akkor is megvolt az a vélemény, amelynek megformálásához a mi külügyeink vezetőinek fejlesztendőre volt szükség, megtették azt, hogy rögtön megszakították a diplomáciai összeköttetést Szerbiával és megüzenték, hogy nem is ujtják meg az érintkezést mindaddig, míg a királygyilkosok el nem veszik büntetésüket. A mi külügyi vezetőségünk ellenben megelégedett azzal, hogy véleményt mondott. Akkor is, most is. A két vélemény ugyan nem igen vágy egybe egymással, a mostani második vélemény pedig még ráadásul egy cseppet sem vág egybe azzal a valósággal, hogy Belgrádban egy árnyékírály palastja mögött a királygyilkosság értelmi szerzői és tettesei uralkodnak ma is (amiből kissé bajos az erkölcsi újjászületésre következtetni); de ez legalább vélemény. Ami egyéb történi köröskörül a nagyvilágban, arról még véleményem sem találok a trón magasságából felénk hangzó beszédben. Halvérü, csigaész-

járásu politika szól belőle hozzánk, amelynek az egész bölcsesége a boldog flegmával megáldott emberek ismert szólásmódjával foglalható egybe: *lesz, ami lesz.*

A világot mozgó nagy kérdésekkel, az emberiség jelenét és jövőjét átforgálni készülő jelenségekkel, Európa és a messze világrészek sorsával, meg mind-ezeknek reánk is háromolható következményeivel törődjék más. A mi monárkiánk nemzetközi politikáját intőző uraknak nem fő a feje ezektől a kényelmetlenül nehéz problémáktól. Minek is? Mikor mindezek nélkül is nyugodtan viselhetjük a *nagyhatalom* címét és jellegét, amelyet szuverén önértéssel adományoztunk önmagunknak. Kár, nagy kár, hogy nem *díjmentesen*. Az ugynevezett nagyhatalmi állás költséges fényezés. Keserves millióknak évről-évre való kiizzadására kényszerít bennünket. És a keserves milliókért cserébe semmitsem kapunk abból, ami egy igazi nagyhatalmat a nemzetközi vonatkozásban megkülönböztet a san-marinoi köztársaságtól, vagy a legkisebb balkáni államoktól. Sőt igen. San-Marino talán így beszélne az európai nagypolitikáról, mint ahogyan nálunk beszéltek az uralkodót. A kis republikának elég lehet, ha nem háborgatják az ő kecskenyájainak békés legeltetésében, és örül, hogy él szabadon, függetlenül — a nagyhatalmak emberségéből. De már Szerbia, vagy akár Montenegro aligha tárgyalna ilyen isteni hidegvérrel olyan dolgokat, amelyek a lehető legközelebből érintik az ő békeséges existenciáját. Tulzás nélkül, és a mai királyi beszéd méltó egy kis államhoz, amely nincs sem oka, sem ereje törődni azzal, ami a maga határain kívül történik, de nem méltó egy igazi nagyhatalomhoz, amely nemcsak *flancol* a nagyhatalmi állás drágán fizetett címével és jellegével, hanem érzi magában azt az erőt, amely a nagyhatalmi pozícióval

TÁRCA

Spencer.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: **dr. Fényes Samu.**

A metafizika sárkányának a leteperője. Ő sebezte halálra, örökre, feltámadhatatlanul. Még kísért itt-ott a világon, van olyan elme is, mely komolyan hiszen létezésében, de meghalt ez az érdekes csodaszörnye az emberi elmének.

Csodálat fogja-e el az embert vagy bubánatos fájás, mikor elgondolja azt a rettenetes nagy munkát, amelyet a metafizikai fantazmák kiépítésére fordított, és azt a rettenetes sok tép-rengést, melyeket végigszenvedett? Igazán bajos reá válaszolni. Hajlandók vagyunk csodálattal leborulni ama fényesüptü szellemek előtt, kik a semminek azt a fényes dialektikáját kidolgozták, mely harmadfélezer év bölcselési irodalmában a metafizikát képviseli, de bizonyos, hogy egy magasabb fejlettségű korszak gondolkozó gyermeke mind csak ostobaságnak fogja nevezni e fényes komédiát a tehetetlen, de dobzódo emberi elmének. A jó urak avval foglalkoznak, a felől gondolkoznak, ami a természetben tul van. És mint Kotzebue drámája hallgatóitól a szinlepton megkövetelte, hogy nem szabad rajta nevetni, ezen se volt szabad nevetni, még csak mosolyogni sem. Spencer tanított meg rá, hogy kicacagjuk.

A tudást nemcsak az építi, ami ismereteinkhez hozzájárul, hanem az is, mit mint kórsgósat levét magáról. Soha nem sejtett magaslatra tudott az emberi elme emelkedni, mielőtt a metafizika nyavalyájától megmenekült. Oh szegény

metafizika, — igazi koldustarisznyája az emberi elmének — tele értékelen, összekoldult lommall és ugy görnyesztli a szegény öreg ember vállát, hogy voltaképpen nem is összezsugorodott lába, hanem ennek a terhe miatt vánszorog. És milyen nyomorúságos jóllakásban részesítette ez a koldustarisznya azokat, kik sóvárogva lesték otthon az étkezés idejét! És mennyi nyavalyának és kórsgósnak a melegágya az ilyen koldustarisznyája!

A metafizika rakott lyűgőt a repülni akaró elmére. Nem egyet, de százat, minden apró tolaeszkájára, pibéjére egyet-egyét; — ahova koloncot nem lehetett kötni, azt az ólmos eső nehéz, lefelé húzó cseppjeivel tapasztotta össze. Ezer békó, ezer nyűg az emberi elmén, mert ezer bálvány szülőanyja. És ha egy későbbi kornak tanultabb ivadéka csodálkozva megy majd végig lomtárba került bálványaink között és álmélkodva kérdi, ki faragta, ki szülte világgá e fura bálványokat, az lesz a tudós válasza: a metafizika. Szegény koldusemberl féltél a haláltól, de nem tanultál meg élni, — a halál birodalmát benépesítetted, de kopáltál az élet terített asztalánál.

Spencer visszaadott a természetnek. Nekünk adta az egészet. Megajándékozott egy egész világ-egyetemmel. Olyanok lettünk általa, mint egy rengeteg nagy birodalom új uralkodója, ki tudja, hogy ez a nagy ország Napkeletől Napnyugotig mind az övé, de még nem ismeri birodalmát. A természetben kívül nincs sommi, az egész metafizika vízió, lázas szüleménye az emberi tévedt elmének, és az egész természet a miénk. Nem ismerjük meg, egészen soha be nem is járjuk, olyan nagy, de a miénk, minden titkát, rejtelmét, zugát megismerhetjük, nincs nyűg, nincs békó, nincs colóp, mely határt vetne, hincis bálvány, mely tiltaná, hisz királyai vagyunk e birodalomnak.

Ez a Spencer legnagyobb hatása, elévülhetetlen eredménye. Fontosabb, nagyobb, eredményesebb az evolúció tanánál — a megismerhetetlenek a tudomány köréből való kiküszöbölése. Amiről mi tudhatunk, minden jelenség; s minden jelenséget kikutatathatunk, megismerhetünk, de nem kell félni, annyi van, hogy valamennyit soha meg nem fogjuk ismerni.

Nagyon szép hasonlatot használt ennek a megmagyarázására. Ha ismereteinket egy növekvő gömbnek gondoljuk el, mely felületen az ismeretlennel érintkezik, annál nagyobb helyen érintkezik az ismeretlennel, minél nagyobb a gömb maga. Ismereteink szaporodása tehát négyzetes növekvő arányban mutat rá arra, hogy mennyi még az ismeretlen.

De mikor nekünk adta a természetet és lánsczemeivé tett az örök életfolyamatnak, összes tudásunk alapjává s mértékévé, irányrudjává tette a természet, a nagyvilág egységes voltáról való meggyőződést.

A világnak egységes fel fogása! Minden, ami van, minden jelenség, csak az egynek egyazon törvényen alapuló megnyilatkozása, — a szágur, mely áthasítja a világ ürét, hogy a rögből csírást keleszessen, a pici ázalg élet s a csillagok forgása, a barázdát hasító vas s az elmét barázdáló gondolat, a szerelem sóhajtása, világok katalysmája, az embertömegek forradalmi üvöltése s a fereg vágyódása féregtársához, mind, mind egynek egy törvény szerinti megnyilatkozása. A kavics, mit a bére tetején felejtett hajdan a tenger árja, a hagyományokban megnyilatkozó ősi szellem, élet és újraledés, minden, minden egyelőv, egytermészetű. A csillagok csak úgy keletkeznek csillagok hulláiból, mint ahogy az egyik szerves lény a másik teteméből szív élet-erőt. Élet és nem-élet egynek a megnyilat-

kell hogy velejárron, ha több akar lenni üres cifraságnál; és tudatában van mindannak, amire a nagyhatalmi állás jogosít és kötelez.

Ausztria és Magyarország népei viselik mindazt a terhet, amit reájuk ró a nagyhatalmak sorában való diszelgés magas belépődíja. Van drága hadseregünk, rengeteg pénzbe kerülő diplomáciánk. És cserébe egy cseppet sem kapunk azokból az előnyökből, amelyek ellenértékét szolgáltatnák az ijesztően növekvő pénz- és véráldozatoknak. Évek óta csak kulgunk a külföld igazi hatalmasságai után; némaszereplők, statiszták vagyunk, fényes jelmezben, de igazi cselekvő rész nélkül a nagy, nemzetközi színjátékban. Üres, semmitmondó szövegeket termel csupán a monárkia külpolitikája; elhatározó cselekvésnek, önálló kezdeményezésnek még csak nyomát sem látjuk.

És ha okát keressük ennek a csillogó impotenciának, elérkezünk egy egészen egyszerű igazsághoz, amely mostanság meglehetősen aktuális volna, ha nem is irányítaná reá szemünk a mai nap sajnós aktualitására. Ez az egyszerű igazság az, hogy a monárkia nagyhatalmi állásának hiába van meg mindkét külső kelléke, a drága hadsereg és a drága diplomáciai apparátus, ha ezekben a szervezetekben hiányzik a belső erő, amelyet a monárkia súlyának legtermészetesebb erőforrása: a magyar nemzet ereje szolgáltatna. Hadseregünk is, diplomáciánk is csak névleg dualisztikus, a valóságban osztrák. A két állam eleven erejének csak egyik részét képviseli. Még pedig azt a részt, amely beteg, sorsvadász. Osztrák nemzet nincs, az osztrák államiség is csak mondvasínált. Sorvad, züllylik. Sorvadása, züllyése megbénítja a monárkia belső erejének fejlődését. Ezért van, hogy a nemzetközi politika nagy világosmennyével szemben a mi monárkiánk állandóan a passzív rezisztencia politikáját üzi. Nem kezd semmit, nem tesz semmit, csak utjába áll a haladásnak, a fejlődésnek, nem számítva arra, hogy a haladás, a fejlődés erősebb, mint a mi lomhaságunk. És mert mi a világ dolgait számot nem vetünk, ezért van, hogy számot nem is teszünk semmiben, reánk ügyet nem is vet senki. Így is lesz ez mindaddig, amíg a magyar állam a maga fajsúlyával, a magyar nemzet a maga nemzeti erejével nem érvényesül a magyar-osztrák monárkia védőerejében és nemzetközi képviselőjében. Amíg a dualizmus a hadseregben is, diplomáciában is csak címzetes lesz, mindaddig címzetes

közosa, a szerves lényből szervesetlen anyag válik, a szervesetlen anyagból építi fel az élő szervezet a maga erőt. A Sirius és a molekula két egytestvér, halál nincs, az élet örök és minden, minden ez örök életnek egyik kapcsoló láncszeme. Perszem lesz e perspektívában a Göncölből és a mákszemről ezerszer próbált sejt egy-egy egész világ, valóságos makrokosmos, annyi rejtelemmel, annyi kérdéssel, annyi érdekességgel teli, mint amaz. De el nem szédülünk ebben a tönkfelegben, mert az eltéveszthetetlen nyom, mely kivezet, hogy ez az egész világ minden kérdőjelével egységes. Azért aztán meg is szunt a sok ignorabimus; omnia noseemus, — csak egyetlen rejtély az egész világ és ezt folyton, eredményesen oldozgatjuk.

Spencer előtt a tudomány megelégedett a nevek adásával. Minden jelenség egy-egy erő folyamánya s ahogy a hellén elme az istenek egész armádiájával benépesítette az Olympust, a tudósok különféle nevezetű okokkal népesítették be a tudományt. Hőerő, villamos erő, vonzerő, taszítóerő és ezer meg ezer erő, mint az apró istenek. Mióta Spencer a bölcselést a természet-tudomány áruvá tette, az egy lépett a sok helyére.

A metafizikai rendszerek kérészletűek mind, zagyvák és ellentmondók. — a hazugságokat lehetetlen összeegyeztetni. Spencer egyben-másban, részletekben, következtetésekben tévedhet, — nem igazság az, mihez tévedések híján jutottunk, — de fejlődési elméletének az igazsága, világító, éltető ereje eltagadhatatlan, megafolthatatlan. Hiába zárjuk el, kötjük be előle szemünket, áthatol hályogon, kötélen, lehetetlen elzárkózni előle. A természetben nincs zagyvaság, azt csak a zagyva elme látja, — ennek az elméletnek lehetetlen ellentmondani, mert ez a természet.

Darwin és Spencer neve a köztudatban szinte összenőtt. Akik a tudásra sóvárognak, egy rangba helyezik, a tudástól félt, bálványimádó nyűgkövacsok mindkettőtől egyaránt félnek.

marad a mi nagyhatalmi állásunk. Maradunk nagyhatalom, — igazi szegénység és igazi hatalom nélkül. Maradunk szegény statiszták, akire a hatalmas rendezők csufaságból aggatják rá a magfizette drága vitézi köntöst. És mialatt körülöttünk forrong az egész világ, a jelent és jövőndök átalakító nagyszerű események vajdájától visszhangzik ég és föld: a magával jöhetőetlen nyomorok kényszerű megadással dörmögjünk:

— Lesz, ami lesz . . .

BELFÖLD

A tisztviselők fizetési pótlékai. Az Újság, melynek első száma Gajári Odón szerkesztésében ma jelent meg, sok egyéb érdekes közlése mellett azt is jelenti, hogy Lukács László pénzügyminiszter már holnap vagy holnapután törvényjavaslatot fog beterjeszteni, melyben a kormány felhatalmazást kér, hogy tizenhat millió korona erejéig visszamenőleg az idei esztendőre is folyósíthassa a tisztviselők fizetési pótlékait. Közlésevel Az Újság kétségtelenül megnyugvást akar a tisztviselők közé vinni, de tartunk tőle, hogy az ellenkező hatást éri el, mert a tervezet szerint a tisztviselőcsaládok ezrei rövidülnek meg várakozásaikban, pedig ezek a várakozások szinte szerzett jogoknak minősíthetők.

A pótlékokra vonatkozó közlés a kormány javaslatát a következőkben ismerteti:

A keretek nagyban és egészen a bizottságilag már letárgyalt javaslatban foglalt intézkedéseket tartják szem előtt. Azzal a különbséggel, hogy a VII. díjosztálytól felfelé a III-dik díjosztályig a fizetésemelés teljesen alászáll. Legnagyobb a eszkökenés természetesen a III-dik díjosztálynál, vagyis az államtitkári fizetésnél, ahol a fizetési többlet 1000 koronával lesz a tervezett fizetésnél kevesebb. Fokozatosan kevesebb az apaszás az alacsonyabb díjosztályoknál. A VII—XI. díjosztályoknál, vagyis a kisebb javadalmazással bíró tisztviselőknél az eredeti tervezetbe képest redukciónak minősítenek tervezve. De e helyett úgy itt, mint egyáltalában az összes díjosztályoknál, ahol 3 fokozat állapotított meg, a legnagyobb fizetési fokozat egyelőre nem fog betölteni. Ez elmarad arra az időre, amikor a fizetésrendezés a tisztviselői kar összességére nézve keresztülvitetik. A végrehajtási utasítás mindezeket az intézkedéseket eleve figyelembe vette. Ennek fogva annak közzététele után minden tisztviselő abba a helyzetbe jut, hogy a neki járó fizetési többlet összegét számitéltéleg is megállapítsa. A folyósítás keresztülvitelére azonban bizonyos időre lesz szükség; mert minden tisztviselőre nézve — miután sokan vannak, akiknek időközli előléptet-

Melyik tanította a másikat? Melyik előzte meg a másikat?

Iskolás kérdések. Nem egymástól tanultak, hanem mindkettő és a kisebb jelentőségű, egyívású barcsook mindegyike ugyanazon mestertől tanult, — a természettől, mely egyaránt kedves minden hívéhez s minden igaz szerelmesének odaadással mutogatja elrejtett báját.

A fejlődés elmélete — az evolúció — a szervezeti dinamikának a külső leírása, külső jelenségeinek rendszere, törvénye. A belső törvénye a dinamikának a Darwin-felállította fajkiválasztás, vagy kimustrálódás — ez nem rossz magyar szó, de némilig elütő a használatban az érteleme a közfelfogástól, mely a létért való küzdelemben az alkalmasabb túlélésében nyilatkozik.

Haeckel, az adatgyűjtő, Spencer, az életfolyamat külsőségeinek leírója, Darwin, a benső, mozgató, alakító, hajtó törvény felfedezője, egyazon eredményre jut, mert mind a három a természet szerelnetes hódolója és azon tanulta titkait. Itt nem lehet ellentmondás, zagyvaság, mint a metafizikai rendszerekben, mert egy igazság nem ellenkezik a másikkal. Csak a tévedések, a hazugságok ellentmondók.

Es ne higgye senki, hogy e vívmányoknak csak tudományos értékük van. Ez regenerálja majd az egész emberiséget, eredménye felhat a trónokig és le a pincelakások odvaiba. Mert a bálványimádásnak megvan a maga kátéja, ugyanaz a törvény, mely oly magasra helyezi az egyiket a fénybe, támasztja a dögleteset dohot a sötét oduban, ahová a másikat számúli. De ha egyszer észtertorva a bálvány, kátéja is tűzőre kerül s lejön az embertelen nagy amonnan és felfűll az embertelen kicsiny eminen és ha összerül mind a kettő, ember lesz mind a kettő, emberien kicsiny és emberien nagy.

tésük következtében a többlet számítása a régi és az újabb fizetés után állandóan meg — egyelőnönkénti számfejtes viendő keresztüli.

Az olasz borvám-klauszula. Az osztrák és a magyar kormány között, mint Bécsből jelentik, élénk tárgyalás folyik az olasz borvám-klauszula ügyében, mert a bécsi és budapesti kormányok megbízottjai az eredeti utasítás alapján a siker reményével már nem folytathatják tovább a tárgyalást az olasz kormányval. A megegyezésnek a magyar és az osztrák kormány között legkésőbb csütörtökön létre kell jönnie, mert a tárgyalások továbbfolytatásáról a három állam képviselői a tegnapi megállapodások szerint péntekig tartoznak nyilatkozni.

A horvát tartománygyűlés. Zágrábból táviratkozzák: A tartománygyűlés ma délelőtt 11 órakor ülést tartott. Beérkezett a költségvetési bizottságnak az indemnitási javaslatra vonatkozó jelentése. Modrun-Fiumemegye petíciója a horvát honvédségi hadapródiskola ügyében és dr. Vrbanics tervezete a horvát helynév-törvényre vonatkozólag. A ház megkezdi a bizottságokba való pótválasztásokat. A regnikoláris küldöttségbe dr. Schumanovics helyébe Popovics Vazult választják meg. E után több mentelmi ügyet a bizottság véleményezése alapján elintézik, mire dr. Frank megindokolja az esküdtisztekek felülgzésésének megszüntetésére beadott törvényjavaslatot, hivatkozván a törvénynek házszabályellenes létrejvetelére, mely az esküdtisztekek felülgzésését. Az előnk visszautasítja a házszabály megsértésére vonatkozó szemrehányásokat és ezzel fejezi be beszédét: Avval vigasztalódok, hogy a többség intenciói szerint cselekszem, mert azt, amit Apponyi tett, ki mindig csak a kisebbségnek hízelt, soha sem fogom megtenni. (Tetszés a jobboldalon.) Dr. Frank kijelenti, hogy pártja minden javaslat ellen obstruálni fog, amíg a kormány nem ad kötelező nyilatkozatot arra nézve, hogy megszünteti az esküdtisztekek felülgzésésére vonatkozó intézkedést. Kovács István helyitermészetű interpellációja után dr. Vrbanics indokolja a helynév-törvényjavaslatot, kifejtve annak szükségességét, hogy a kiegyezésnek Horvátország nyelvére, politikai individualitására vonatkozólag a magyarosító kísérletekkel szemben, melyek a magyar helynév-törvény útján történnék, törvényes uton érvény szerzesessék. Szólo szerint ez a bán programjában van és Horvátország beszületének, méltóságának és tekintélyének érdekében fekszik. (Tetszés.)

Az ülés 1 óra 50 percek véget ért. A következő ülés holnap.

A költségvetési választmány a költségvetés tárgyalását délután 5 órakor kezdte meg

A kormány üdvözlése. A kormányt üdvözítő törvényhatóságokhoz legújában Turóc-, Ugocsa- és Szepes-vármegyék oszallakoztak. Az utóbbi a miniszterelnöknek kifejtve bizalmát a válság megoldása körül kifejtett tevékenységéért és közjogi elveiknek minden téren való bátor megvédéséért.

A delegációk.

Bécs, december 16.

A magyar és az osztrák országos bizottságok ma dében jelentek meg az uralkodó előtt, és pedig tizenkét órakor a magyar, egy órakor az osztrák bizottság. A magyarok nevében a beteg gróf Szapary Gyula helyett Széll Kálmán, az osztrákok nevében báró Gautech intézeti beszédet az uralkodóhoz, aki ezuttal nagyon rövid trónbeszédet mondott s az aktuális válságot egyáltalán nem érintette.

Délután öt órakor a magyar külügyi albizottság már ülést tartott, melyen gróf Goluchowski Agenor külügyminiszter elmondotta expozéját.

A magyar delegáció.

Tisztelgés a király előtt.

A magyar országos bizottság tagjai már tizenegy órakor összegyűltek a delegáció helyiségében, hogy meghallgassák azt a beszédet, melyet Széll Kálmán alelnök volt a királyhoz intézendő. A beszéd meghallgatása után a delegátusok a Burgba mentek, melynek szertartási márványtermében trón volt felállítva. Itt gróf Koloniewski főszertartásmester fogadta a magyar bizottság tagjait, akik majd eem valamennyien diszmagyarban jelentek meg. Egyetlen frakk se volt látható. Egyik-másik delegátus tiszt egyenruhában jött a király elé. Gróf Tisza István miniszterelnök ezuttal nem a huszártszti egyenruhában jelent meg, hanem diszmagyarban. Ellenben Ugron Gábor és Okolicsányi László azzal tüntetett,

hogy egyszerű utcai ruhában vegyült el a delegátusok között. A megjelentek félkörben helyezkedtek el a trón előtt, Széll Kálmán a félkör előtt foglalt állást. Velük szemben, a tróntól jobbra és balra állt a magyar főkamarmester helyettese, a testőrök kapitányai, gróf Paar főhadsegéd, a közös miniszterek, gróf Tisza István miniszterelnök és egy szárnysegéd. Az ajtóban testőrök állottak. Mikor mindnyájan elhelyezkedtek, a főszertartásmester jelentést tett a királynak, aki azonnal megjelent a teremben s a trón elé állott.

Széll Kálmán, a delegáció alelnöke, a következő beszédet intézte a királyhoz:

Császári és apostoli királyi felség! Legkegyelmesebb urunk! A törvény rendeletéből és felséged legkegyelmesebb elhatározása folytán összeült a magyar országos bizottság, hogy évenként megújuló irodákat eljárjon. Hagyományos szokás, de nemcsak ez, szívünk érzelmei hoztak ide felséged elé, hogy a trón számolyára tegyük le hódolatunkat és biztosságunkat felséged tántorítatlan hűségünkről és odaadó ragaszkodásunkról.

Az a hitünk, hogy munkánkat úgy kezdjük meg a legjobban, ha komoly buzgalommal fogjuk felséged kormányának előterjesztéseit megvizsgálni. És támogatni fogjuk mindenben, ami az osztrák-magyar monarchia nemzetközi hatalmi állásának és tekintélyének fenntartására és erősítésére szolgál és Magyarország biztonságának és érdekeinek megfelel.

A közösgyi országos bizottságok évek hosszú során át helyesléssel járultak hozzá ahhoz a külügyi politikához, melyet felséged szándékai szerint a kormány folytatott. Amint elődeink, mi is ragaszkodunk a hármas-szövetséghez, mely az országos bizottságok utolsó tanácskozása óta történt megújítások által bensőségekben és szilárdágban csak nyert. Az európai béke legelsőrendű biztosítékát látjuk és érdekeink védelmét ismerjük fel benne. Örvendünk annak, hogy barátságos viszonyaink a többi hatalmakkal zavartalanul állanak fenn. Megnyugvással állunk el bennünket, hogy eddigi politikánknak megfelelő egyetértő eljárást követünk a hatalmas Oroszországgal azon tünetekkel és eseményekkel szemben, amelyek Keleten vésthorzó fellegként jelentkeztek.

A mi érdekünk és Európa békéjének érdeke, hogy az ottani hatalmi és területi viszonyok erőszakosan meg ne bolygattassanak és hogy az állapotok javulásával további bonyodalmaknak lehetőleg eleje vétsék, és hogy a Balkánon általában az ottani népek a történelmi és nemzetközi szerződéses jogok alapján szabadon fejlődjenek. A béke nekünk pótolhatatlan kincsünk. Más nemzeteknek is nagy, legelső érdeke az azon társadalmi és állami bonyolult és mindinkább fokozódó feladatokkal szemben, amiket a mai kor minden államra ró. És mégis minden hatalom versenyez katonai erőinek kifejtésében. Végre is az igazi biztosságot saját erőnkben kell keresnünk nekünk is. Megadjuk ezért a hadsereg számára, amely a miénk is és amelyben a nemzet ifjuságának virága teljesíti védelmi kötelezettségét, azt, ami harcképességének biztosítására föltétlenül szükséges. De nem feledkezhetünk meg a magyar állam belső fejlődésének szükségéről sem. Határt szabni aldozatkészségünknek Magyarország gazdasági ereje, amelyből többet meríteni, mint amennyire az azt tápláló erőforrások engedik, nem szabad. Ezt a két tekintetet tartjuk szem előtt: a monarchia sulyának és tekintélyének föltételeit és Szent István koronája összes országainak állapotát és gazdasági erejét. Mindakettőre szükség van. A magyar állam biztossága a monarchia sulyában, a közös védelem eszközeinek hatalmasságában gyökerezik; a monarchia ereje és sulya a felséged jogára alatt élő két államnak, Magyarországnak és Ausztriának politikai konszolidációjából és gazdasági erejének érintetlenségéből származik.

Legkegyelmesebb urunk! Ennek a letűnő évek eseményei nem voltak a termékeny munkára és a nyugalmas fejlődésre kedvezők és örömkömben nem voltak gazdagok. De keresztülvillant ezeken egy esemény, jelentőségeltjes és örvendős: felséged Európa leghatalmasabb fejedelmei keresték fel, hogy körülvegyék tiszteletükkel és barátságukkal. A mi szívünkben megvillant az öröm melegítő és fölemelő érzete, az a kegyelet, tisztelet és elismerés, amelylyel Európa felségednek

adózik. A dicsőény, amely magasatos és fennkölt fejedelmi erényeit övezi, azt a koronát is körülragyogja, amelyet Magyarországi királyja visel, és arra a jogára is száll, mely a két államot: Magyarországot és Ausztriát összekapcsolja. Nőveli háláukat a gondviselés iránt, amely nekünk felségedet adta, és emeli öntudatunkat és büszkeségünket, hogy Magyarországi királyja az, akit Európának ez az osztatlan tisztelete és kegyelele körülvesz.

A Mindenható segítése és ádjja féségedet malsztjával, enyhítse sulyos gondjaink terhét és boldogítsa a magyar királyt, aki életének minden pillanatát magyar nemzete és népei boldogítására szenteli. (Élénk éljenzés.)

Széll Kálmán beszéde után a király a következő trónbeszédet olvasta fel:

Hű odaadásuknak biztosítása őszinte megelégedésemre szolgál. Fájdalommal óhajtok mindenekelőtt a katolika egyház fejének, XIII. Leo pápa ő szentségének ez évben bekövetkezett elhunytáról megemlékezni, kinek fennkölt személyéhez az egész katolikus világ szokva volt bámuló hódolattal föltekinteni. A monarchia külpolitikai helyzete a delegációk legutóbbi üléséhez óta is minden tekintetben örvendős képet nyújt. A hármas-szövetségnek a mult évben történt megújítása által politikánk ezen kipróbált alapja, melyet ezúttal is fenntartani el vagyunk határozva, a jövőre újból megerősített. Az orosz birodalommal a Balkán félsziget eseményeire vonatkozó benső egyetértésünk kormányom részéről szakadatlanul ápolatik és az ott fölmerülő kérdések békés megoldásának javára szolgál. A macedóniai fölkelés által a két hatalom egyetértő akciójának azon fontos és nehéz feladat jutott, hogy azon területen a béke, a status quo és a rend fenntartása érdekében működök. A többi nagyhatalom hathatós támogatása mellett a monarchia és Oroszország, minden önző szándék nélkül és csak az egész Európa érdekében békés békeművet szem előtt tartva, közösen odátörkészenek, hogy egyrészt Törökországot a keresztény alattvalói helyzetének javítására szükséges intézkedések megtételére bírják, másrészt pedig a bolgár fejedelemséget a fölkelésnek bármennemű támogatásától visszatartsák. A többi hatalommal való azon bizalomtjes viszony, melynek fenntartására kormányom nemesak ezen, hanem minden más kérdésben is sikerrel törekszik, különösen ez évben, örvendős támogatást nyert azon személyes megbeszélések által, melyekre kedves szövetségem, a német császár ő felsége, továbbá az orosz császár és az angol király ő felségeik látogatása kedvező alkalmat nyujtott.

Szerbiában egy büntelt folytán, mely minden erkölcsi érzékkel bíró embert borzalommal kellett hogy elűltsem, változás állott be a dinasztában. Lehet reményleni, hogy ezen ország új uralkodója alatt erkölcsi újjászületése és egy jobb jövő elé fog menni.

Hadikormányzatom előirányzatában a multévi megszavazás határai között marad. Az új gyorstüzelő tábori ágyu kérdésének elintézőse küszöbön áll; szükségesnek látszik tehát, hogy annak gyártása a jövő évben megkezdessék, amely célra a hadikormányzat bizonyos összeget kérelmez. A haditengerészetem részéről igénybe vett költség-többletek, úgy, mint a mult évben, személyzeti szaporításokra és hajóépítésekre vannak szárvna. A megszállott tartományok folytonos kulturális fejlődése ez évben sem szenvedhet félbeszakítást és Bosznia és Hercegovina, noha ismét részben rossz termés áldel lettek sujtva, a jövő évben is saját jövedelmekből fogják kormányzatuk szükségleteit földözhetni.

Számítva ama buzgalomra és hazafias belátásra, melyeket föladatuk megoldásának szentelni fognak, szívvelyesen üdvözlöm önöket.

(A magyar cerele.)

A trónbeszéd után a király a trón emelvényét elhagyta és a delegátusok körébe lépett. A cerele folyamán az uralkodó valamennyi delegátust megszólította és általában örvendően föltűnt az uralkodó derüs kodve, kitűnő egészsége és pompás arszíne.

Maga a cerele nem tartott sokáig. Mindössze egy félórát vett igénybe, úgy hogy mikor a magyar urak távoztak, az osztrák delegáció tagjai még alig gyülekeztek az egy órákor való fogadtatáshoz.

A felség beszélgetéseinek főmotívuma, melyhez többször vissza-visszatért, a magyar parlamenti helyzet megbeszélése volt. Látható volt, hogy a magyar belpolitikai viszonyok az uralkodó gondoskodásának föltárgyai. Szavaiból fölesillámolt a reménység, hogy a végleges javulás útjára jutottunk.

Az uralkodót a delegátusok félkörében állandóan gróf Tisza István kísérte, új tag bemutatására azonban a kormányelnöknek nem nyílt alkalm. Miután a magyar delegáció egyetlen új tagját, Vörös Lászlót a felség már régebből ismerte. A király kitűnő memóriáját jellemzi, hogy amikor gróf Tisza István Werner delegátust, akit új tagnak gondolt, be akarta mutatni a felségnek, az uralkodó mosolyogva így szólt:

— De hiszen már tavalyról ismerem a delegátus urat!

Legelsőnek a felség Széll Kálmánt, a magyar delegáció ezidőszerinti elnökét szólította meg. Sajnálkozását fejezte ki, hogy a megválasztott elnök, gróf Szapáry Gyula, betegsége folytán távol van, hozzáfűzte azonban azt a reményt, hogy mielőbb felépülve, vezetheti a tanácskozásokat. Igen hosszasan beszélt aztán a király Széll Kálmánnal a magyar politikai helyzetről.

Széll Kálmán után a király Firczak Gyula munkácsi püspökkel beszélt, azután a többi delegátusokhoz fordult.

Báró Bohus Zsigmondtól, a delegáció érdekes korelnökétől korelnöki működése föli tudakozódott.

— Sajnálom, — mondotta azután a király báró Bohusnak, aki aradmegyei nagybirtokos, — hogy ez évben az aradmegyei hadgyakorlatokra el nem mehettem.

Bolgár Ferencötől megkérdezte a felség, vajjon ezúttal is tagja-e egy a tengerészeti, mint a hadügyi albizottságnak.

A delegátus igenlő válaszára megjegyezte a király, hogy a hadügyi költségvetés az idén, sajnos, új dolgot nem tartalmaz, míg a tengerészet terén fog akadni új érdemi tétel a megvitatásra. Sajnálkozását fejezte ki azután a király, hogy január elsején a póttartalék behívása válik szükségessé.

Gróf Cziráky Antallal a király magánügyekről beszélgetett.

Daniel Gáborral szemben a felség kifejezést adott azon reménynek, hogy a delegáció ezúttal gyorsan fogja végezni munkáját, majd hozzáfűzte azt az óhaját, bár hasonló sima módon dolgozhatna a magyar képviselőház is.

Daniel kifejezte az reménységét, hogy a hátralevő fontos munka nagy részét a magyar képviselőházban lehetséges lesz még e hónapban elvégezni.

Báró Daniel Ernővel is a parlamenti helyzetről beszélt a király.

Dókus Ernővel a felség szintén a képviselőházzal társalgott, majd, mint fontos szállótermelő vidék képviselőjével, az olasz szerződés borzárakáról folytatott beszélgetést.

Esterházy Miklós herceggel a király családi dolgokról beszélt.

Falk Miksával, a külügyi bizottság elnökével behatóan tárgyalt a felség a magyar parlamenti viszonyokról s a kibontakozás módozatairól.

Francisci Henrik és Dedovich György képviselőkkel a horvát tartománygyűlés tárgyaiáról beszélgetett. Hadik-Barkóczy Endre főfóral a király családai ügyekről beszélt.

Harkányi Frigyesse szemben pedig a felség örömet fejezte ki, hogy jó egészségekben újból viszontláthatja.

Hegedüs Sándortól egészségéről tudakozódott, majd a parlamenti helyzetről beszélt vele igen behatóan. A nyert felvilágosítás után vele szemben is reményét fejezte ki az uralkodó, hogy a magyar parlamenti rend mielőbb véglegesen helyreáll.

Hodossy Imréhez a király kitüntető melegséggel fordult. A hosszas beszélgetés kizárólag a

Nem panaszkodik többé Erényi-féle „Ichtiole-Salicyllal“ egy kísérletet tesz. Szagatlan.

magyar politikai helyzetnek szólott. Annak során a király meleg elismerését nyilatkoztatta az érdemes férfiú politikai működése iránt, megemlékezett azon nagy érdemeiről, amelyeket Hodossy a kibontakozás szolgálatában szerzett magának.

Jakabffy Imrével, a képviselőház alelnökével a képviselőház ülésének újból való megkezdéséről beszélt a király.

Keglevich István gróffal a felség hadügyi kérdésekről társalgott.

Gróf Khuen-Héderváryval igen behatóan beszélt az uralkodó. A társalgás a magyar parlament helyzetéről folyt és a végleges kibontakozás esélyei körül forgott.

Klobuszcsky Jánossal szemben örömet fejezte ki a király, hogy újból kifejtje a delegációban érdemes működését.

Kristóffy Józseftől megkérdezte a király, vajjon újból jogyzój-e a delegációnak. Kristóffy igenlő válaszára megjegyezte a felség:

— Itt a jegyzőknek kevesebb a dolguk, mint odahaza a magyar képviselőházban, de hiszen már az obstrukcióban kevesen vesznek részt, Remélhető tehát, hogy rövid időn belül a rend teljesen helyreáll.

Kubinyi Gézáttól megkérdezte az uralkodó, mely bizottságban működik. Válaszára, hogy a tengerészeti bizottságba választották meg, megjegyezte az uralkodó, hogy ott legalább akad érdemi tétel a megvitatásra.

Kuszevics Szvetozár és Josipovich Imre képviselőkkel horvát kérdésekről társalgott a király.

Láng Lajoshoz a felség e szavakkal fordult:

— Örülök, hogy a volt kormány tagjai sorából kikerült delegátus urak közül ön jelen van. A másik két delegátus, úgy hallom, fáradsálmal kipihenésére szabadságot kért.

Lukács Antallal pénzügyi kérdésekről társalgott a király.

Miklós Odónnal szemben örömet fejezte ki, hogy viszontlátja.

Miklós megjegyezte, hogy a felség pompás szímben van.

— Jól esett az eiszerzi pihenés az egész év nehéz gondjai után, — válaszolta az uralkodó. — Uralkodói gondjaimban legjobban bínt, hogy a külföld az eseményeket félreírta és féltremagyarázta. Ez alatt a monárkiá tekintélye szenved.

Münich Auréllal a király hosszasan beszélt. Örömdött rajta, hogy már tizedszer van módjában üdvözölni Münich Aurélt, mint a hadügyi albizottság elnökét, akinek ezen a téren való érdemei iránt legteljesebb elismerését nyilatkoztatta.

Pallavicini Ede ögróffal a felség családi dolgokról beszélt.

Papp Gézával szemben örömet fejezte ki a király, hogy viszontlátja, és megkérdezte, hogy ezuttal is a külügyi albizottságban működik-e. A delegátus igenlő válaszára megkérdezte a felség, vajjon a hadügyi albizottság munkálataiban nem vesz-e részt. Erre Papp azt válaszolta, hogy a szoros értelemben vett katonai ügyekkel nem foglalkozik.

Rosenberg Gyulával a tengerészeti albizottság elé utalt előterjesztésekről beszélt a király, majd pedig a magyar képviselőház közigazgatási bizottságának az olasz szerződésre vonatkozó legutóbbi tárgyalásáról beszélgetett.

Báró Rudányinszky Józsefnél a katolikus alapítványok iránt tudakozódott, Szemere Miklóssal pedig a parlamenti kibontakozás módjairól beszélgetett.

Szerb Györgyvel hadügyi kérdésekről társalgott a király.

Gróf Sebéchenyi Imrével családi ügyekről beszélt a felség.

Gróf Sebéchenyi Manóttól egészségi állapota iránt tudakozódott.

Gróf Teleki Sándornak a felség örömet fejezte ki, hogy ismét mint a tengerészeti albizottság elnökét üdvözölheti és vele szemben is utalt arra, hogy a bizottság elé utasított előterjesztésekben új tételek megvitatására nyílik alkalom.

Vörös Lászlóttól megkérdezte a király, hogy vajjon új tagja-e a delegációnak. A delegátus ama válaszára, hogy most első alkalommal vesz részt a tanácskozásokban, megkérdezte a király, hogy melyik albizottságban fog működni. Arra a válasza, hogy a tengerészeti albizottságba választották meg, megjegyezte az uralkodó, hogy ebben az albizottságban eddigelé a tárgyalások lefolyása sima volt.

— Igyekeznék fogok ezt magam részéről előmozdítani, — válaszolta Vörös László.

Werner Gyulával szemben reményét fejezte ki a király, hogy a delegációk karácsony előtti ülésébe nem fog sokáig húzódní is így a magyar

parlament félbeszakított katonai vitáját ismét felveheti.

Wilezek Frigyes és Zichy János gróffokkal a magyar országgyűlés munkálatairól beszélt a király.

Gróf Zichy Ágosttal a tengerészeti albizottság tárgyalásáról társalgott, báró Wodianer Alberttől, a delegáció háznagjától gróf Nemes Bálint legutóbb történt öngyilkosságáról beszélt a felség s tudakozódott a szerencsétlenség körülményeiről.

A négyes albizottság.

A magyar delegáció négyes albizottsága ma délután 3 órakor ülést tartván, tárgyalás alá vette az indennitásra vonatkozólag beadott javaslatot. Széll Kálmán először az ülést megnyitván, Münich Aurél előadó ismerteti a javaslatot.

Okolicsányi László ellenzi a javaslat tárgyalását mindaddig, míg a külügyi expozé a bizottság előtt nem ismeretes és míg a hadügyminiszter nem ad expozét. A felhatalmazás megszavazását bizalmi kérdésnek tekinti. Az országos bizottság hatáskörébe nem tartozik az indennitási megszavazása, mert ez törvényhozási aktus. A delegáció pedig nem törvényhozó testület. Azt is kifogásolja, hogy a közös kormány az 1903. évi költségvetés alapján kéri az indennitást, holott az 1903. évi költségvetés még a magyar törvényhozás által nincs megszavazva, hanem a legutóbbi érvényben lévő költségvetés az 1902. évi. Kifogásolja a hadsereg szellemét és a hadügyi kormány maratarását, mely Magyarország jogainak és érdekeinek kicsinylését tejezi ki. A hadügyminiszter iránti bizalmatlanságnál fogva a javaslatot nem fogadja el.

Hegedűs Sándor főleg Okolicsányi állításával foglalkozik. Okolicsányi azt állítja, hogy jobb ha ex-lex-ben hagyjuk a közös kormányt is. Ez azonban minden parlamentáris és politikai erkölcs ellen van. Kifogásolja Okolicsányi, hogy az 1903. évi költségvetés vétetik az indennitási javaslatnál alapul, holott az ez évi költségvetés még nincs is megszavazva. Erre válasz az, hogy a közös kormánynak in optima forma meg van szavazva a költségvetés 1903-ra. Azért, hogy Magyarország ex-lex-ben van, a felelősséget a magyar kormány viseli. A közös kormánynak tehát meg van a maga alkotmányos költségvetése 1903. évre. Helyben is van hagyva a felség által. Az kétségtelen, hogy erre a költségvetésre kell fektetni a felhatalmazási javaslatot is.

Gróf Wilezek Frigyes: Nehogy az ex-lex a közös ügyekre is kiterjedjen, nehogy benn az országban a törvényteliség, kiűnt pedig az ország iránti hitel még jobban megingatassék és a közgazdasági karok, amelyek az országra már is hátráltak, még jobban fokozódjanak, az indennitást megszavazza. Az országgyűlésen az obstrukciót nem helyeselte abban a maga részéről soha sem vett részt és ez alkalommal még a látászat is kerülni akarja annak, mintha az obstrukciót a delegációban folytatni kívánna.

Ugron Gábornak, midőn az ex-lexről és az obstrukcióról beszélnek, mosolyognia kell, mert azt albizottság tagjai igen jól tudják, hogy Magyarország számos törvénye van, mely nincsen végrehajta, és hogy számos évtizedek óta ismétlődő óhajta és határozatai vannak a delegációnak, amelyeket a hadügyminisztérium sohasem érvényesített. Midőn azt látuk, hogy az országnak törvényeit mindig Magyarország ellen magyarázzák; midőn az ország érdekeivel és nemzeti létevel szemben álló cselekedetnek mindig megadják a felmentést, akkor ne osodálkozzanak azon, hogy az ellenzék elhagyja a türelem és a törvénynek, meg a házszabályoknak felhasználásával a nemzet jogainak védelmét más tere viszi át, mert uővegre is véget kell vetni annak az állapotnak, hogy az ország politikai pártjai mindig csak fejüket hajtsák guillotine alá, akkor, bár sohasem harcolt az ellenzék a maga érdekeiért sohasem harcolt egy kasztnak érdekében, hanem mindig Magyarország állami és a magyar nemzetnek nemzeti érdekeit tartotta szem előtt. Minden visszaélésnek kezekezelés vannak, minden visszaélésre megtorlás következik, most tehát a visszaélések hosszú sorozatának hosszú beszéd a megtorlása és az hogy kényszerhelyzetek teremessenek ne csak a magyar nemzetet szemben, hanem a magyar nemzet jogainak javára. Az olyan komplikált állami szervezet mellett, amint Ausztriáé és Magyarorszáé, éppen a közügyekben ahol mindig a Hamupipőke szerepére vagyunk kárhoztatva, ahol a testvérí egyenjogúság alapján vagyunk a törvénybe beírva, bár tényleg minden jogunkból kiáztatunk és csak az jut nekünk, amennyinek részünkre való juttatása elkerülhetetlen, — ha mi azt tapasztaljuk, hogy harminchat év óta, amióta csak a közös véderőtvény megmozgatott, nemcsak hogy annak a hadseregnek szeleme nem javult és nem fejlődött, hanem a magyarság benne ma is éppen úgy üldözve van, csakhogy sokkal rendszeresebben, ravaszabban és elrejtettebben, mint volt a múltban; ha azt tapasztaljuk, hogy az intézmény, amelynek harmincharóm év előtt kellett volna korrigálnia a magyar nemzet előkelő ifjúságának azon elhatározását, hogy a közös hadseregben nem szolgál, de amely e helyett azt a helyzetet idézte elő, hogy a magyar nemzetből még kevesebben kívánunk katonának menni, mint a múltban: ennek mélyebben fekvő okainak kell lenni. Az országban a megélhetési viszonyok megneheztedtek. Ha minden kenyérpályára törekszik az ifjúság, hát

miért ne törekednek arra a kenyérpályára is, amely egyike a legszebbeknek, a legnemesebbeknek és leg-hazafiasabbaknak: hogy a hadseregben szolgáljon.

Az elvitatni nem lehet, hogy a közös hadsereg tagjai és a polgári elemek közt javult az együttélési viszony; másrészt azonban azt sem lehet tagadni, hogy magyar nemzeti szempontból a közös hadsereg ma elzárkóztabb, mint volt valaha és azt az álláspontot igyekszik fenntartani ugy hivatalos nyilatkozataiban, mint hivatalos közleményeiben mindenütt, ahol befolyása van, hogy a magyar nemzet is csak oly iaj, vagy törzset képez és az ő nyelve is csak oly idioma, mint akár a cseh, lengyel vagy szlovén. Pedig a mi nyelvünk állami nyelv, annak a nemzet által vitt politikai feladatokban fontossága és szépsége van, mert az adja meg a magyar nemzetnek nemzeti voltát és a nyelv, amelyen mi beszélünk, amelyen egész civilizációnk alapul, kell, hogy érvényesüljön a hadseregben is, ahol annak üldözötve lennie nem szabad.

A hadsereg vezetőségének tehát tudnia kell, hogy miképp gondolkoznak Magyarországon a hadsereg fejlesztésének kérdésében. Szükséges köztünk az eszmecsere, hogy egymást felvilágosítsuk és egymást felvilágosítsa a helyes utat megtalálhassuk. Itt azonban csak néhány kinyomatot számot terjesztünk elénk, azokat a költségvetési tételeket, amelyek nem változhatnak, sőt amelyeket vita alá sem vehetünk. A hadügyminisztérium arról, amire szüksége van, véleményt nyilatkozik; ha nagyon szorongatják, többet mond, ha csak gyengén, akkor kevesebbet. Ugy viseli magát, mintha itt valami külön szent istenség papjai volnának, kiknek a titkot meg kell őrizniök az avatlatlan szemek elől.

Hegedűs Sándorral polemizálván, több kérdésre felelvizogást kér a hadügyminiszter. Nem akar végigmenni a hadsereg kérdésének minden egyes részletén. Majd a plénumban fogja ezt körülményesen kifejteni. Mégis kérdenie kell a hadügyminiszterről, hogy a felségnek 1868-ban kibocsátott rendelete, hogy a magyar honos tiszték a magyarországi ezredekhez vezetessenek vissza, mily mértékben véteztet jogukat és mily kilátásokat nyujt arra nézve, hogy mikorra lesz ez az intézkedés végre is hajtva? Kérdi továbbá a hadügyminisztert, hogy mi van a Bécsben, az arzenálban elhelyezett tüzéradapródiszkóval? Meddig fog az még fenntartani? Meddig fognak abban a tüzértisztek kiképezetni és így meddig fog osztrák területen egyszerre két tüzérségi katonai akadémia fenntartatni?

Keményi, hogy a hadügyminiszter ezen kérdéseire válaszoljon fog. A szerint, amint meggyőződik a válaszok tarthatóságáról, előzetkenységet fog tanusítani és előzetkenységgel lesz a költségvetési tárgyalás rendjén. Ha pedig arról győződik meg, hogy hideg visszatartásában részesülnek ezen kívánalmak, vagy egyszerűen kitérő válaszok adnak, akkor sokkal alkalmatlanabb módon kell majd kiváncsiságának kielégítésére törekednie a költségvetésnél, mert a katonai költségvetés tárgyalásainak rendjén szükséges a lehetőségig megszerzeni azokat az értesüléseket, amelyek a magyar nemzet felvilágosítására és megnyugtatóására szolgálnak.

Majd a plénumban fog nyilatkozni arról, hogy a közös költségvetést és most az indennitást elfogadja-e vagy nem? A tárgyalások rendjén való eljárását a hadügyminiszterrel nyerdős felvilágosításoktól teszi függővé.

Pitresch közös hadügyminiszter: Miután, sajnos, a magyar nyelv nem bírom, engedelmet kérek arra, hogy a t. előttem szóló fejtegetéseire azon a nyelven válaszoljak, amelyen beszélni tudok. Egy tekintetben azt hiszem, teljesen egyetérték Ugronnal abban, hogy a delegáció ülésezése alkalmából lehetőség szerint a hadseregre vonatkozó minden véleménynek és különbségnek szükség-szerűen szóval kell tétetnie és ezen elismert szükségesség elől nem fogok elzárkózni, ha arra kerül a sor, hogy valóban elfogadjunk, higgadt módon beszélünk arról. Egyrésztől megfontolva azt, hogy egy hadsereg, különösen pedig egy közös hadsereg készsége és harcoképessége elérésének általános katonai feltételeihez mi szükséges, másrésztől, hogy hogy áll a politikai és nemzeti követelmények kérdése, melyeknek alapelveiről van itt szó, azt remél, hogy határozatokat találunk, amelyen a fennálló ellentét ki lesznek egyenlítettők. Csupán arra való tekintettel, hogy igen nehéz egyes dolgokat összefüggésükből kiragadni, mielőtt az általános katonai szempontnak közös alapja megtalálható, nagyon kéri, e fejtegetéseket egyelőre addig elhalasztani, amíg idő lesz a kérdésnek alapos tárgyalására és amidőn arra számíthatunk, hogy lehetőség szerint, valódság kegyezés létesül. Azonban azt hiszi, hogy már ma is reflektálhat néhány kérdésre. Ami a költségvetést illeti, az összegeket olyan mértékben használhattuk fel, amint a delegáció azt megengedte. Itt szilárd keretek vannak, amelyekből kilépni nem lehet. Miután magasabb újoncláomány nem volt elérhető, a tarackágyú-útesoztályok felállításának is egyelőre alaba kellett maradnia. Nevezett testek létesítésének szükségbe ma épp úgy fennáll, mint ahogy előbb fennállott, miután azonban az újoncokat nem engedélyezték, el kellett halasztani a felállítást, miután a többi keretek csökkenteni vagy szétszakítani nem lehetett. Azonban ez a szaporítás feltétlenül az újoncláomány szaporításában van köve, ha ez oly módon történik, amint azt a hadsereg készsége megkívánja. A tarackok gyártása máris folyik. A 35 millió, melyet e célra megszavaztak, e szerint el is használtattak. Az ágyúcsövek, ha egészen nem is, de részben készek. A többi alkotórészek gyártását a magániparnak juttatták hogy mi a bronzhoz ragaszkodunk, ez a mi meggyőződésünk szerint teljesen jogosult. A bronz épp úgy öntvény, mint a nicke acél és ha más hadseregek nem fogadják el a bronzot, és éppan annak

Szájpadlás nélküli amerikai műfogak!!

Fütlegeese teszik az inylemez használatát. — A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Egy óra idő alatt tökéletesen lehet vele beszélni és rágni. 10 évi jóállás. — egyedüli specialista a szájpdlás nélküli műfogak készítésében. **BARNA J.** Budapest, VII. ker., Kerepesi-út 26. sz.

a bizonyítéka, hogy nem ismerik a mi készitési eljárásunk valamely titkát.

Ez az ügy különben osakugyan beható tanulmányt igényel. Hogy miért választották ezt vagy amaz a konstrukciót, külön összehallást csináltattam, amelyet annak idejé — sajnos, ma már nincs kész — a delegáció elé fogok tésztés szerinti használat végett terjeszteni. A nézetekben, eltekintve jelentéktelen dolgoktól, csupán még az alsó ágytulp tekintetében merültek fel differenciák, még pedig azért, hogy ez kihatót csőgytulp, vagy ágytulp legyen-e. Ma csak hat különböző típusu ágytulp van munkában, amelyek közül január végén gyakorlatilag kikapcsolnak és az eredményeket egy elfogulatlan katonai bizottság fogja megvizsgálni. Akkor aztán a dolog érett lesz a döntésre, hogy a hadügyi kormányzat megkezdheti az előállítás, mely célra a 15 milliós rendkívüli hitel felvételét. (Élénk helyeslés.)

Szentiványi Árpád nem bocsánkozik annak fejtegetésébe, hogy micsoda tények idéztek elő, hogy még a hadsereg költségeire is indeminált kérétek. A maga részéről annak a meggyőződésnek ad kifejezést, hogy azt nemcsak az ellenzék idézte elő, hanem járultak ahhoz más körülmények is. De minthogy a jelen viszonyok közt a hadsereg költségeiről gondoskodnunk kell, minthogy arról másképpen gondoskodni nem lehet és minthogy nagyobb összegek nem kéretnek, mint a múltévi költségvetés alapján két hónapra esik, az indeminált a maga részéről elfogadja. (Helyeslés.)

Hódossy Imre: Az állítottat, hogy a közös kormány nem kelene ugynevezett indeminált kéri arra, hogy a jövő év első két hónapjában a rendes szükségleteket ugyanazon mérvben és számként szerint vehesse igénybe, mint az a folyó évre engedélyeztetett. Ez egészen téves és alkotmányunkba ütköző elfogadás. A közösgyűlés kiadásokra nézve törvényeink szerint az áll, hogy azokat számszerint megállapítani nem az országgyűlés, hanem ezen országos bizottság van hivatva. Továbbá ugyanezen költségeket ennek a közös kormány nem az országgyűlés szavazza meg, hanem ezen országos bizottság. Azért, hogy ezeket a költségeket a közös kormány azután miként használja fel, a közös kormány nem az országgyűlés vonatja felelőségre, hanem csakis ezen országos bizottság. Ezen országos bizottság a politikai felelősség alapján vád alá is helyezheti a közös kormányt. Ennek következtében nyilvánvaló, hogy a közös kormány csakis ezen országos bizottságtól kérheti, hogy számszerűleg állapítsa meg a költségeket. Más fórum, amely e felett intézkedhetne, alkotmányunk szerint nincs. Lesznek még egyes észrevételek, amelyeket a közös kormány eljárására vonatkozólag fog tenni, de minthogy itt csak az a kérdés, hogy törvényesen járt-e el a közös kormány vagy nem, és mivel nem tud esetet, hogy törvényellenesen járt volna el, a javaslatot elfogadja. (Helyeslés.)

Gróf Wileczek Frigyes megjegyzi után **Ugron Gábor** válaszlóli óhajt **Hódossy Imrénék**. Szükséges, hogy az országos bizottság véleményét nyilvánítsa, állást foglaljon és azokból a vitákból, amelyek itt folynak, a hadügyminiszter magának tájékozást szerezzen és szükség esetén ő is tájékoztatást nyújtson.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Nem szabad megfeledkezni a hadügyi kérdések tárgyalásánál arról, hogy az újonckor megszavazása, másrésztől pedig a vérendszert megállapítása nem a delegáció, de a törvényhozás hatáskörébe tartozik. Az egyiket végzi a magyar törvényhozás egész önállóan, a másikat az osztrák törvényhozáséval egyenlő elveken alapuló törvény szerint, az 1867. XII. t.-c. értelmében végzi mindig a kettő, ennélfogva az a parlamentáris felügyelet, melyet a delegációk vannak hivatva gyakorolni, a hadügyminiszternek csak egyéb ténykedéseire terjed ki. Aztán semmi tekintetben sem tartan óhajtandónak, hogy korlátokat szabjon a bizottság azon parlamentáris ellenőrzés és felügyelet tekintetében, amelyet a parlament gyakorol. Ennek a parlament befolyásnak és felügyeletnek gyakorlása osakugyan nem az indeminált kérdésénél, hanem magának a költségvetésnek a tárgyalásánál van helyén.

Ugron Gábor: Mindenütt!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Hivatkozik a magyar országgyűlés példájára, ahol — fájdalom — krónikus dolog az, hogy a magyar költségvetés szempontjából évről-évre indeminált szorulunk s mindannál, midőn normális parlamenti helyzet volt, midőn többé-kevésbé bevalótlan vagy lappangva bizonyos obstrukciós jelenségek nem léteztek, a magyar parlament a leghevesebb pártbarok idejében is az indeminált egy-két óra alatt megszavazta és elintézte, mert azt úgy fogta fel mindenki, hogy megszavazza, vagy meg nem szavazza azt pártállása vagy meggyőződése szerint, de maga a kérdés eldöntése bővebb megvitatást nem igényel. Nagyon természetesnek és helyesnek fogja találni, ha a bizottság a költségvetést nagyon behatóan, nagyon részletesen fogja tárgyalni, de most osakugyan ólót tévesztett dolog volna, ha az indeminált megszavazásának kérdését kívánják a hadügyi kormányt elárásának ilyen részletes megvitatásától tenni függővé. (Általános helyeslés.)

Szell Kálmán elnök a delegáció kompetenciájára szempontjából megjegyzi, hogy nem tartja helytállóknak azt a nézetet, mintha az indeminált a delegációra nem tartoznék. Az, hogy az 1867. XII. törvények a költségek „megállapításáról” és nem „megszavazásáról” szól, a dolog lényegére nézve semmi különbséget nem tesz, de ezáltal nem gyengül az 1867. XII. törvényeknek az a további rendelkezése, hogy ezek a költségek pedig folyóvá csak akkor tehetők, ha azokat a maguk összege szerint változatlanul, de tényleg szavazással, tárgyalással beállítja a magyar törvényhozás a maga költségvetésébe. Már most, ha nincs magyar „budget” — amin, fájdalom, a fennfoglalt viszonyok között nincsen — akkor ez a tétel is ugyanazon elbánás alá tartozik, mint minden egyéb állami költség, vagyis a magyar miniszterium a maga

felelőssége mellett éppen úgy, mint ahogy folyóvá teszi akármelyik tárcának költségeit. Folyóvá teszi a delegáció költségeit is a törvényhozásnak tartozó felelősséggel. (Általános helyeslés.) Végül konstatálja elnök hogy a közös hadügyminiszter a felmerült kérdésekről a felvilágosításokat megadta, részben pedig teljes készséggel fejezte ki arra nézve, hogy a felvilágosításokat a maga egészében a költségvetés tárgyalásánál adja meg.

Münthol Aurél megjegyzi Okolicsányinak, hogy a 15 milliós összeg nem póthitel, hanem rendkívüli szükségletek fedezésére vonatkozik és hogy ez egyszerű összeg, ami nagy különbség. Így sem váratlanul történik a dolog, hiszen a hadügyi kormány már tavaly kijelentette, hogy a 38 millió felül még 40 millió keretben fognak hitelt kéretni, amit egy a hadügyi bizottság, mint az országos bizottság már akkor is tudomásul vett.

Elnök ezután szavazás alá bocsátvna a kérdést, kijelenti, hogy az albizottság a jövő év első két hónapjára vonatkozó pénzügyi felhatalmazást megadta és hogy az erre vonatkozó jelentés a holnap d. u. 3 órakor tartandó nyilvános országos bizottsági ülés elé fog terjeszteni. Végül az albizottság **Miklós Odón** javaslatát kimutatást kíván a közös hadügyminiszterrel az 1904. évre illetőleg a hadügyi költségvetés tárgyalásának idejére arról, hogy a tisztek honossága százalékos arány szerint miképpen alakul?

Ugron Gábor kívánságára megtoldatik a kimutatás azzal, hogy a tisztek közül hányan bírák a magyar nyelvet úgy, hogy sikerrel oktathassák a kezük alatt lévő osapatokat.

Gróf Wileczek Frigyes óhajtására pedig mindez azzal egészítik ki, hogy a százalékos arány mellett a számszerű arány is ki legyen tüntetve.

Goluchowski expozéja.

Ma délután 5 órakor a külügyi albizottság tanácskozásra ült össze. **Gróf Khuen-Héderváry**, Károly elnök az ülést megnyitva, üdvözlő az albizottság tagjait és köszönetet mond a bizalomért, amellyel a delegáció őt a külügyi albizottság elnökövé választotta meg.

Ezután **gróf Goluchowski Agonor** közös külügyminiszternek adta át a szót, aki erre a következőkben előterjesztette expozéját:

Gróf Goluchowski Agonor a hármasesztendő megújításából indul ki, mely a jövőben is biztosítani fogja egyfelől a békét, másfelől politikai érdekeink megővését. Konstatálja aztán, hogy a megújítás ténye mindenütt jó benyomást tett. A hármasesztendővel ellenségei ma már elszármítottak. Ezek között a miniszter felelősi az olasz irredenta tervszerű aknamunkáját, mely azonban nem téveszt meg senkit, mert a józan közönség helyesen taksálja a konkolybintés üzenetét. Sajnátságonak mondja, hogy felelősségükkel igázga elemek indorlatolai ül államból jönnek, melyivel szoros szövetségekben állunk. Az irredenta tündetések határozottan kárhözhatandók, noha így többek üres demonstrációknak, melyek elsősorban magának az olasz kormánynak szereznek kellemetlenséget. Az olasz kormány korrektil törekszik ezen eltévelyedések megszüntetésére. Óhajtandó, hogy e törekvése sikerüljön, nehogy a jó viszony komolyan megzavarassék.

Az orosz entente a Balkán-kérdés dolgában teljes ésszhangra vezetett. A török birodalomban észlelt zorongás és a benne rejlő komoly veszélyek arra bírták a két nagyhatalmat, hogy együttesen járjanak el az orvosi doigában. Tavaly december havában az orosz külpolitika vezetőjével megállapodtunk hogy ez esetben nem fogják a rendezés érdekében az egész európai diplomáciát mozgósítsa hozni, hanem a nagyhatalmaktól megbízást fog a két kabinet kieszközölni, hogy az ügyet ők ketten vegyék kezükbe. Két egyetértő hatalom többet tud Konstantinápolyban kívinni, mint sokan együtt. A két kabinet megállapodott, hogy clejti a macedóniai világeteknek keresztényi ökorományzó alatt autonom tartománynyvá szervezését, mert Törökország integritásához rendületlenül ragaszkodunk s mert a Balkán-élsziget államai között az egyensúlyt egyedül Bulgária javára billenteni fel az a megoldás. Tehát csak olyan rendszabályokat követelek, melyek a török birodalom szervezését nem bontják meg s a keresztény lakosság helyzetét mégis javíták. A két nagyhatalom ily irányu emlékiratát a szultán külön iradéban jóváhagyta. Törökországban meg kell változni, ha émi akar, s ha maga nem képes erre, hát gondoskodniok kell erről azoknak, akiknek érdeke Törökország fennmaradását követeli. Sajnátságon, hogy Macedónia keresztény néptörszei mind bizalommal fogadták az akciót, csak a bolgárok nem, akik pedig évek óta adják a mártírt s folyton leigazított hitorsosak érdekében deklamálnak.

Az expozé e ponton keményen megtámadja a bolgár kormányt a forradalmi bizottságk bünös és aktív pártolásért. Így akartak egy terroristikus forradalom felidézésével Európa legyveres közbelépését kierszakolni. A lázadó bandák kegyetlen merényleteket követelek el a török lakosság ellen, hogy aztán a törökök is visszavágnának és ilyen módon bonnyalom keletkezék. Ez a taktika természetesen megakasztotta a reform-művet, mert a török kormány ürügyet nyert, hogy kiterjen feladatai elől. Am a két kabinet megmarad eredeti álláspontján, int és békit Szófiában és Konstantinápolyban s mindkét helyen hangsúlyozza, hogy semmiesetre sem fogja megengedni, hogy egy esetleges török-bolgár háborúból akármelyik fél bármilyen hasznot húzzon. A beállott zord idárgás ismét nyugalom teremtett Macedóniában és ezt a két kabinet az eredeti reformterv kiegészítésére használta fel. A műrszegi találkozás ezt a célt szorgálta. Az új program azóta a nyilvánosság elé jutott. A két kabinet ragaszkodik ehhez a két programhoz, amelyet az egyedül helyesnek tart. A szultán már el is fordja a műrszegi határozatot. A két kabinet akciójának megújítására török konstantinápolyi armányok remélhetőleg le fogják szerelni. Mindenféle akadékoskodás csak Török-

ország létét fenyegetné. Fontolják meg ezt komolyan a portánál, amíg nem késő, nehogy a háza minden mentést letehetlenség tegyen. Bulgária pedig tudja meg, hogy kérelmetlenül sorsára fog hagyatni, ha nem hárítja el még a gyanútlan is annak, mintha bünös összeköttetésben állna a lázadásal.

Szerbiára áttérve, az expozé reméli, hogy Péter király a szerb állam újákkotásában számíthat a szerb nép egészséges részének támogatására. Szerbia haladása sikeres és állandó csak akkor lehet, ha barátságos értéket teljes mértékben megbecsüli s nem kényszerít minket bizonyos körök gyűlölködő kirohánásainak megtérésével arra, hogy előzettségünk mértékét telesen leszállítsuk.

Goluchowski megemléskzik ezután a pápa haláláról és a pápaválasztásnál alkalmazott vétőjgről, erősen hangsúlyozva, hogy e jog gyakorlása nem történt Németország kívánságára és semmi politikai célt nem szolgál.

Az albizottság a külügyminiszter előadását általános helyesléssel fogadta.

Falk Miksa előadó a közös külügyminiszter imént előadott nyilatkozatát oly nagy fontosságúnak tartja és ezek egyik-másik kérdésére nézve anyai részletet karolnak fel, hogy ő — meglehet saát egyéni gyengeségénél fogva — nem érzi magát képesnek, az ezen nyilatkozatokban körvonalozott külügyi politika lelett e percben ítéletet mondani. Javasolja ennélfogva, hogy a külügyminiszter expozéja nyomassék ki, osztassék szét és amidőn a külügyi költségvetés tárgyalásra kerül, az azt megelőző általános vitában a miniszternek egész külpolitikája tételessé bíralat tárgyalva.

Ugron Gábor egyetért az előadóval arra nézve, hogy a külügyminiszter expozéja nyomassék ki és osztassék szét, de miután a külügyi események sokszor oly gyorsan követik egymást, hogy a miniszter által követett külpolitikának bíralata nem várhat sokáig, a delegáció tárgyalásai pedig minden valószínűség szerint hosszabb időre fognak félbeszakítani, azt javasolja, hogy a külügyi politika feletti vita már holnap vagy holnapután tartassék meg. **Okolicsányi László** osatlakozik Ugron nézetéhez. **Hódossy Imre** az előadó javaslatát pártolja. **Kristóffy József** az előadó javaslatának védelmére kel. Az előadó javaslata, szerinte, megfelel a delegáció azon határozatának, melyet a múlt évben a külügyi expozé tárgyalása tekintetében hozott. Éppen ellenzéki oldalról kérték tavaly, hogy addig ne fogjunk a külügyi expozé tárgyalásába, míg az magyarra lefordítva, kinyomatva, szétosztva nincs. Midőn tehát az előadó azt javasolja, hogy halasztsuk el a tárgyalást, éppen ennek a célnak kíván szolgálni és azért a maga részéről pártolja az előadó javaslatát.

Gróf Tisza István miniszterelnök kijelenti, hogy maga is szeretne volna, ha lehetőleg rövid idő múlva tárgyalható lett volna a külügyminiszteri expozé. A delegáció hibáján kívül, ez nem lesz lehetséges, mert hogy mikor fog a delegáció tárgyalásainak folytatása bekövetkezhetni, az azon sürgös tendők elvégzésétől függ, amelyekkel a magyar országgyűlés jelenleg foglalkozik.

Szólszra senki sem jelentkező, elnök felteszi a kérdést és az albizottság tulyomó többséggel elfogadja az előadó javaslatát.

Elnök az albizottság nevében köszönetet mond a külügyminiszternek azon kimerítő és érdekes felvilágosításokért, melyekkel a maga külügyi politikájának főbb vonásait előadta; és ezzel az ülést bezárja.

Az osztrák delegáció.

Egy órákor az osztrák delegációt fogadta az uralkodó. A szertartás ugyanaz volt. Báró **Gautsch**, az osztrák delegáció elnöke, a következő beszédet intézte a fejedelemhez:

Császári és királyi apostoli felség! A Reichsrath delegációja, követe felségnek alkotmányos tevékenységének gyakorlására vonatkozó felhívását, megjelent a magas trón léposóje előtt, azzal a kérréssel, kegyeskednék felséged fogadni hódolatát. Amidőn megkezdí a delegáció hatáskörének fennfartóit munkáját, megváltoztathatatlán büség, benső szeretete és tisztelete érzéseinek kifejezőével járul felséged színe elé. Mint eddig, úgy most is hazafias érzéssel gondos vizsgálat tárgyává fogja tenni a delegáció a közös kormány javaslatait és tevékenységét. E mellett a delegáció mindig tudatában lesz ama földadatának, amely, tekintettel a monárkia hatalmi állására, a hadsereg készségére, valamint a lakosság gazdasági helyzetére, reábrul. Különös örömmel üdvözlí a delegáció a béke fenntartását, amely mindig értékes java a népeknek és különösen fontosnak tetszik most, a kereskedelmi szerződések megújításának időpontjában. A külföldi uralkodók látogatásában is a bevált béke zálogát a barátságos hatalmakhoz való viszonyunk megerősödését látjuk. Jogos büszkeséggel és hazafini örömmel kell, hogy eltöltsön bennünket az a körülmény, hogy e látogatások az őszinte tisztelet magus fokát tanusítják, amelyet az egész világ

érez felséged irányában s amelyvel velünk együtt a külföldi államok uralkodói és népei felséged bölcs békeszeretete és magas uralkodói képességei iránt viseltek, ame yeknek semmiéle áldozat sem nehéz népei boldogítására. Halánkat és szívből eredő hódolatunkat e kívánságba foglaljuk: Isten áldja, óvja és tartsa felségedet!

A király válaszul felolvasta ugyanazt a trónbeszédet, melyet a magyar delegátusoknak is felolvastott. Az osztrákok a trónbeszédet ismételt tetszésnyilvánítással szakították meg s a trónbeszéd befejezése után lelkes éljenzés hangzott fel.

(Az osztrák cercle.)

Az osztrák delegáció tagjaival folytatott cercle során a király *Jauorski* lovagnak, az osztrák delegáció alelnökének gratulált ahhoz a békés, közvetítői szerepéhez, melylyel a pártok közti ellentéteket áthidalni törekedik.

A csehekkel és horvátokkal szemben feltűnést keltő éles hangon nyilatkozott a *Reichsrathban* tanúsított politikai magatartásukról és megemlékezett arról a veszedelemről, hogy ez a parlamenti magatartás csak a radikális áramlatok erősítését vonhatja maga után.

A morvaországi német delegátusokkal szemben a felség a *Magyarországgal való kiegyezés* és a *hadsergének egységének* hangoztatta, kijelentve, hogy *mi sem történt, ami a hadsergének egységét érintené.*

Dr. *Koerber* miniszterelnökről a felség több delegátussal szemben nagy melegséggel nyilatkozott.

Gróf *Stürgkh*kel és dr. *Baerenreither*rel a király parlamenti működésükről beszélt igen elismerően.

Dr. *Kramarz*sal szemben a felség kiemelte, hogy a cseheknek nincs okuk arra, hogy mindig elnyomatásukról panaszkodjanak.

— *Egy hat millió emberből álló nép,* — válaszolta *Kramarz* — mely annyi áldozatot hozott az államért és a dinasztiaért és még a nemzetiségi egyenjósítást sem érte el, joggal beszélhet elnyomatásról.

Dr. *Kaftan* cseh képviselővel szemben a király azt a reményét fejezte ki, hogy a csehek politikai magatartása meg fog változni.

Bianchini horvát képviselőhöz pedig e kemény szavakkal fordult:

— *Őn mindenütt lármázik!*

— *Ugyan hol? — kérdezte Bianchini.*

— *Itt és a tartománygyűlésen és mindenütt! —*

felelte a felség.

— *Akinek nem fáj semmije, az nem kiadál, —* szólt erre a horvát képviselő.

Dr. *Stransky*nak megjegyezte a király, hogy *Morvaországban* ismét jól mennek a dolgok.

— *Ujból megkezdte a kiegyezési akciót, —* válaszolta *Stransky* — *de ha a németek a merev ellenkezés álláspontján maradnak, nem lesz meg a kívánt eredmény.*

Bécsi tudósítók az osztrák delegátusok fogadásáról a következőket jelenti:

Az elsők közt, akiket ő felsége megszállított, volt *Kramarz*, akibe e szavakkal fordult az uralkodó:

— *Az ut, amelyen önök járnak, nem fog célohoz vezetni.*

Kramarz: *Négy évig vártunk, négy évig túrtünk, reméltünk és hittük, hogy végre is teljesséni fognak jogos követeléseink, pedig kockáztattuk népszerűségünket választóink körében. Mikor aztán beláttuk, hogy engedékenységgünkkel semmire se megyünk másra határoztuk el magunkat. Felsőgednek tartozó mély alattvalói hódolattal és lojalitással ki kell mondanom, hogy addig jogunk küzdeni jogos és mérsékelt igényeinkért, míg azért lelkiismeretünk a nép és az állam érdeke előtt s felséged iránt tartozó alattvalói hűségünk érzésében teelni tudunk.*

A király: *De hiszen önök mindig többet és többet követelnek!*

Kramarz: *Felsőged maga kegyes volt megígérni a nyelvredeleket megszüntetése után a mi nyelvünk hivatalos érvényrejtését és a másfél-milliónyi cseh népnek Morvaországban ugyanolyan jogok van a cseh egyetemeshez, mint a lélmilliónyi német lakosságának Stájerországban a német egyetemeshez, ennél többet pedig mi nem kívánunk.*

A király: *De önök újságjaikban elnyomatásról beszélnek, pedig ez a panaszuk nem jogos.*

Kramarz: *Arról nem tehetünk, amit az újságok írnak. Igaz, hogy nem vagyunk olyan elnyomottak, mint a lengyelek Posenben, de nyíltan megmondom, hogy én, aki egy hat milliónyi néphez tartozom, amely a kultúrának magas fokán áll és a monarchiáért oly sokat tett, elnyomott-nak érzem magamat, ha a hivatalokban az én anyámmalve nem ér annyit, mint más nemzetiségek és ha az egyetem kérdésében politikai engedelmények szerepelnek.*

A király: *Meg vagyok arról győződve, hogy*

alkotmányos uton érhetik el leginkább jogos követeléseiket.

Kramarz: *En is azt tartanám, hogyha azoknak megvalósulását nem akadályozhatná meg a veto a németek obstrukciójában, azért küzdünk ellene és nem szűnünk meg küzdeni, hogy a parlament és az esetleges többség ne álljon az obstrukció vetőjének hatalma alatt. A nyáron nem kellett volna egyéb, csak az, hogy a kormány engedékenységet mutasson jogos követeléseink iránt és mi vállalva azon létünk volna, hogy a házszabályok módosítása valóra váljék; nem mi voltunk az oka, hogy ez nem történt meg, pedig amíg a házszabályok nem módosulnak, addig szó sem lehet a kiegyezésnek és a kereskedelmi szerződéseknél parlamentáris letárgyalásáról. Nem mi teszünk lehetetlenné a módosítást, amely feltétlenül szükséges.*

A király: *De önök csinálják egyelőre az obstrukciót.*

Azután *Derschatt*hoz fordult ő felsége és vele a stájerországi tartománygyűlésről, a magyar kiegyezésről, a parlamenti viszonyokról, továbbá a cslpoyi hadiparancsossal kapcsolatosan a korona felségjogiáról, a közös hadsereg egységes vezényeléről, vezérieréről és belsérvezetéről beszélt, majd ezt a kérdést intézte *Bianchini*hoz:

— *Hogy állnak a dolgok Dalmáciában?*

Bianchini: *Sajnos, még mindig rosszul, felség.*

A király: *Nagy a panasz ön ellen.*

Bianchini: *Hol, felség?*

A király: *Mindenütt.*

Bianchini: *Felsőg, senki sem sir, jajgat, ha nem fáj valamije. A horvát nép szenvedései nagyok.*

A király: *Majd jobbra fordul minden.*

Bianchini: *Ez a mi legfőbb óhajtásunk.*

Baró *Prasak* cseh delegátussal azokról a károkról beszélt a király, amelyeket a cseh obstrukció okozott, és a csehek obstrukciójáról azt mondotta, hogy az nem logikus.

Baró *Aehrenfeld*del az alsó-ausztriai tartománygyűlésről társalgott ő felsége, amelynek munkáéssága példás volt, aztán hozzátette a király:

— *Csak a tárgyalás hangja lehetne más.*

KÜLFÖLD

Rendszerváltozás Szerbiában. *Belgrádból* írják: *Miután a külföldi hatalmak megszakították az érintkezést Szerbiával, a király végre olyasvalamire szánta el magát, amit már régen kellett volna tennie: el fogja változtatni környezetéből a királygyilkosságban részeseiket. A király belátta, hogy számolnia kell a monarchikus kormányok követelésével és legalább is arra kell módot nyújtani, hogy a külföldi képviselők bizonyos ünnepies alkalmakkor megjelenhessenek az udvarnál. Ezért már legközelebb alapos változások lesznek az udvarnál a katonai kíséret személyzetében, arról azonban nincs szó, hogy a tragédia szomorú szereplői bíróság elé állítsák.*

A macedóniai események. *A Matin* munkatársa meginterjúvolta *Munir* basa, párisi török nagykövetet a macedóniai események dolgában. *Munir* basa így nyilatkozott:

Nagy tévedés azt hinni, hogy a forradalmat a török közigazgatással való elégedetlenség okozta. Nem mondom, hogy a mi közigazgatásunk mintaszerű, de konstátalom, hogy az orosz-török háború óta félreismertethetetlen a haladás ebben a provinciában. Csak az a baj, hogy Törökország tovább ment, mint kellett volna és túlságosan sok iskolát állított föl. A macedonok földművelők és a faltelemberek, akik iskolába jártak, nem akarnak visszatérni az ekéhez, hanem hivatalnokok akarnak lenni s mivel nem jut mind-egyiknek állás, elégedetlenek lesznek és forradalmat szítanak. A parasztok, akik hozzájuk csatlakoznak, nagyon derék emberek, de nem tudják, hogy sokkal kevesebb adót fizetnek a szultánnak, mint a bulgáriai parasztok *Ferdinánd* tejedelmének. Ha megértenék igazi érdekeiket, úgy nyugodtan maradnának.

A bolgár papoknak, akik az elégedetlenséget szítják, nincs igazuk, mert tizenöt éve korlátlan vallás-zabadság uralkodik az országban. Az állítólagos kegyetlenkedések híréből semmi sem igaz. Mindent elfogadtunk, amit a hatalmak a reformok és az ellenőrzés dolgában élénk terjesztettek, mert ezek a hatalmak maguk biztosítják az otomán terület integritását és a szultán szuverenitási jogainak sérthetőségét. Beleegyeztünk, hogy *Hilmi* pasa mellett osztrák-magyar és orosz tanácsosok legyenek, akik bizonyára lojálisan támogatni fogják a fővárat. Nem követel-ték tőlünk, hogy keresztény kormányzót állítsunk Macedónia élére, mert a vallási kérdés lényegtelen, könnyen találhatnánk feladatára képtelen vagy kegyetlen kormányzót a keresztények közt is és más-

rész ki tagadhatná, hogy a muszlimának közt is vannak becsületes, lelkiismeretes és humanus emberek. Nem adjuk fel a reményt, hogy sikerrel appellálhatunk a félrevezetett parasztság józanságára és lojalitására.

HIREK

Áldott fájdalom.

A kicsiny lelkeket porba sodorja a fájdalom, a nagyokat felemeli az ég magasságai felé. A durva ember ajkán szittkokat fakaszt, a költő lantján örök, halhatatlan dalokat csendít meg. A közönséges lélekre áthatlan fátolykónt borul, ugy hogy nem látja tőle a többi milliót, míg a nemes tekintetét a testvérek felé fordítja, akik most még mosolygó arcra járnak az élet utjain, de akiket a jövő pillanatban szintén elérhet a végzet; vagy a testvérek felé, kik már is osztályosai sorsának. Áldott a fájdalom, mely a szeretet szent tüzeit gyújtja lángra a szivekben, áldott a fájdalom, mely szárnyakat ad a léleknek, hogy oda szálljon, hol vigaszra vár a szenvedés és gyógyfűre a seb. . . .

Fehér lilionszáll fekszik kiterítve az alcsuti kastély nagy fogadótermében. Fehér az arca és fehér a virág, melyet összekolesolt kezében tart. . . Fehér a halálában és fehér volt életében. És mégis örökkön árnyék húzódott mögötte. Annak a dőlcég öreg katonának aggó-gó gondja, ki most lehajtott fűvel áll a virágborította koporsó előtt és nézi azt a bübájosan szelíd arcot, mely élve sem volt fehérebb, mint most, mikor a halál lehelte rá sápadtságát. . . .

Az az arc nem fehérebb és az öreg katona fájdalma nem sötétebb, mint volt tegnap és volt tegnapelőtt, mert a koporsóban fekvő fehér leány rég homlokán hordotta a halál szent jegyét és már rég egy suhant tova az élközött, mint aki nem ebből a világból való. . . És az öreg katona szívét nem keményítette meg a fájdalom, hanem eltöltötte szeretettel és részvétellel mindazok iránt, kiket szintén körülöng a halál lehellete, kiknek arcáról szintén letépi a rózsákat a gyilkos kórság, hogy fehér, vértelen fehér legyen, mint az ő szerette leánya. . . Ez a részvét fordította a főherceg figyelmét *Cirkvenica* felé, ez készítette arra, hogy hozzájáruljon fellendítéséhez és ahhoz, hogy kényelmesebb, hogy olcsóbb legyen. Mert *Cirkvenicán* melegebben tűzle a napsugár, mert partjain enyhébb szellők lengenek, mert levegője balzsamos és fényözöne ragyogó páncélként védi meg a beteg mellett a halál alattomos csapásai ellen. . . És a halál ellen nyújt ott most védelmet a *Frangepánok* egykor büszke vára is és a szanatóriummal alakított csarnokokból gyógyulók hálalmája kér áldást a szivre, melyet a fájdalom részvétellel töltött el a szenvedők, a betegek iránt. . . És velük együtt vallják sok százan, ezereken, hogy áldott a fájdalom, mely szárnyakat ad a léleknek, hogy oda szálljon, hol vigaszra vár a szenvedés és gyógyfűre a seb. . . .

Egy kisebb koporsó mellől is a fájdalom sirámai hozza felénk a téli szél. *Kolozsvár* egyetlenének egyik kiváló tudosa, *Generisch* Gusztáv orvos-professzor kicsinyke fiát vesztette el. A gyermekgyilkoló kórságok egyike ragadta magával. És ahogy leküzdötte a fájdalom első rohamát, ahogy el tudta nyomni kezének reszketését, ajkának remegését, oda állt az ezrek elé és messziharsogó hangon kiáltotta: *Emberék, védekezzetek! Emberék, harca a gyilkos betegség ellen! Álljatok mellém és teremtsek meg a szükséges intézményeket. . . .*

És onnan a koporsó mellől tanította őket. Onnan a koporsó mellől, meggyőzött lélekkel, megtépett szívvvel, rettentő fájdalom-

tól vérezve... És elsőnek állt a csatasorba, hogy megvédje másoknak, amit magának nem tudott megvédeni, mert egyedül volt. Szörnyű fájdalmát nem használta takarónak, mely mögé nem hat idegen gyötrelm, idegen szenvedés, hanem sötét harci lobogónak, mely elszánt ellentállásra, merész támadásra, kitartó küzdelemre izgassa ezernyi testvéreit, kiknek szintén van kinsük, melyet féltleniök kell... Ha elveszett az övé, maradjon meg a többieké! A fájdalom, mely az ő lelkét megmérgezte, teremjen másoknak virágokat, virágokat...

Ez, ez az a fájdalom, amely áldott, amely szárnyakat ad a léleknek, hogy oda szálljon, hol vigaszra vár a szenvedés és gyógyfűre a seb...

Hajtsuk meg a tisztelet lobogóját az ilyen fájdalom előtt. Mert örök forrása mindannak, ami szép és jó a sáros földön. Ez a fájdalom szülte a legtisztább dalokat, a művészet legnagyobb remekét. Ez az a fájdalom, mely emagát a mások javáért, a jövőért, az eszméért leküzdve, a martirokat, a megváltókat adta a világnak...

És ha ilyen lesz egykor minden fájdalom, akkor — nem lesz több fájdalom!

Oh, de ez még messzi van, még nagyon messzi van. Addig csak néha-néha zenghetjük a dalt: Áldott a fájdalom, mely szárnyakat ad a léleknek, hogy oda szálljon, hol vigaszra vár a szenvedés és gyógyfűre a seb...

R. A.

Budapest, december 16.

— BUDAPESTI NAPLÓ. December 15-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásukkal a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király Budapesten. A király az eddigi megállapodások szerint december 19-én, pénteken reggel 6 óra 40 perccel külön udvari vonattal Budapestre érkezik. A király részt fog venni *Klotild* főhercegné asszony temetésén, s a temetés után visszatér Bécsbe.

— Vilmos császár vadászata. Berlinből jelentik, hogy Vilmos császár pénteken *Lüneburg* környékén fog vadászni vaddisznóra és szarvasra. A császár pénteken reggel utazik el Berlinből s a vadászat után, amelyre *Vladimir* orosz nagyherceget is meghívta, visszatér Hannoverbe.

— *Klotild* főhercegné asszony halála. Az elhunyt *Klotild* főhercegné asszony holtestét még tegnap ravatalra helyezték az alsóthi kastély fogadótermében s az ideiglenes ravatalt ércszották virággal. A ravatal elé tömegesen érkeznek a küldöttségek s az érkezőket *Unterauer* József udvari tanácsos fogadja. A beszentelés szertartását csütörtökön délután végre órákor végzi el dr. *Városov* Gyula székeselejtővári püspök. A szertartás után a temetésrendező intézet diszhintáján a felsóthi vasútállomásra viszik a halottat s külön udvari vonatra helyezik. A vonat a halottas kocsin kívül két szalonkocsit, két második osztályú kocsiból és egy podgyáskocsiból áll. Ezen a különvonaton jönnek a fővárosba a főhercegi család tagjai, az udvari méltóságok, az udvartartás és a szolgálóemlézet is.

A vonat csütörtökön este hat órákor indul el az alsóthi vasúti állomásról és nyolc órákor érkezik meg a déli vasút budai pályaudvarára, ahol az egyik várótermen fekete lepellet vonják be. Ide helyezik el a koporsót megérkezése után s itt szentelt be második zseki *Kanter* Károly apátplébános. A főhercegi család tagjai aztán a várba bajtának, a halottat pedig a Szent István-kápolnában felelőitől ravatalra viszik. A kápolnában ma már egész sereg munkás dolgozik. A falakat fekete lepellet vonják be, a padlókat kibordják s a kápolna elején csak két-két oldalt hagynak benne három padosort. A halottat két vonat megérkezése után a halottas menet elindul a déli vasút pályaházából végig a Krisztina-köruton, amelynek utvonala a 69. gyalogezred katonái állanak sort. A gyászmenetet egy szakasz gyalogság nvítja meg, utána jönnek egy udvari intár, két szolgálótévő kamarás és a főudvarmester. Azután jön a hatfogatu gyászkozi, a hercegné asszony holtestével. A kocsit a drabanttestőrség emberei veszik körül. A menetet egy szakasz gyalogság zárja be. A gyászmenetet az új szerpentin uton haladól a kápolnához, ahol a lakájok a koporsót a ravatalra helye-

zik, az egyház képviselője pedig beszenteli harmadszor is, fényes asszisztenciával. Az esteli szertartás alatt a kápolnában az Operaház férfikara fog énekelni. Este tíz órákor a templomot elzárják s testőrként állítanak a ravatal mellé. Pénteken reggel nyolc órákor *Kanter* Károly apátplébános újra beszenteli a halottat, amire megérkeznek a csöndes misék, amelyek félóránként délig tartanak. A ravatal előtt félóránként egy udvari pap és egy apáca fog imádkozni. A csendes misék ideje alatt a közönség is megtekintheti a ravatalt. Tizenkét óráról egy óráig a fővárosi templomainak barangjai megszőlőlnak. A temetés délután négy órákor lesz, s a szertartást az eddigi megállapodások szerint *Vasary* Kólos bíboros hercegné asszony fogja végezni. A templom belsejében a temetés szertartása alatt csak a meghívott vendégek jelenhetnek meg. Az oratóriummal foglalt helyet a király, két-két főhercegné asszony és főherceg. A szertartás alatt az opera férfikara a *Liberté* éneki s a szertartás után az udvar el távozik. A koporsót aztán leemelik a ravatalról és a kriptába viszik, amelye őt hat drabant és hat magyar testőr áll őrséget. A kriptában az udvari plébános ura beszenteli a koporsót, mire a főudvarmester a koporsó kulcsait átadja az udvari plébánosnak. Ezzel a temetés szertartása véget ér.

A hercegné asszony temetésének idejére a főkapitányság is széleskörű intézkedéseket tett, hogy a közönség rendezve nézhesse végig a temetést.

Dr. *Kály* Károly egyetemi tanár az elhunyt főhercegné betegségére vonatkozólag ezt a nyilatkozatot teszi közlé:

Mintán néhai *Klotild* Mária Raineria főhercegné 6 cs. és kir. fensége betegségéről és haláláról téves és a valóságnak meg nem felelő közlemények jelentek meg, a fölrott mint a fenséges főhercegi családunk régi bizalmas orvosa, kötelességem tartom a tényállást kelő világításba helyezni. A fiatal főhercegné betegsége valójában megű és következtében hirtelen támadott. Hurutos tüdőgyulladás állott be s másnap már az orvost. *Czyzowsky* Gyulát hívták, ki a betegség felismerve s azt súlyosnak jelezve, kívánta, hogy engem is konzultáljanak. ki a főhercegnét már több ízben kezelttem apróbb bajokban. Én azonnal ki is utaztam *Alcuthra* s az udvari orvos ur kórisméjét megerősítém. A hurutos gyuladás nem tájított, magas, 40° C. láz állandó kísérte mellett az erő hanyatlott; 3 nap múlva újból láttam a fenséges beteget s akkor az udvari orvos urral újabb komplikációt állapítottunk meg, ugyanis baloldali mellhártyaob és szivburoklob társultak a tüdőgyuladáshoz. A fiatal főhercegné fenséges anyja állandóan ápolta, segítség volt az orleansi hercegné, *Ezsebet* főhercegné, *Szirmay* grófnő udvarbírógy és *Holdházy* kisasszony nevelője is. De a legodaadabb ápolás és orvosi kezelés sem voltak képesek a katasztrófát megállítani; az udvari orvos állandóan a beteg mellett tartózkodott. A halál legközelebbi oka *szívizomhűs* volt. Tüdőgümőkör a fiatal főhercegnénél, mint azt a lapok egyike-másika közölte, egyáltalán nem volt kimutatható.

— Új párisi nagykövetség. A hivatalos lap mai száma közli, hogy gróf *Wolkenstein-Trostburg* Antal párisi nagykövetségünk állandó nyugalomba vonult és hogy őt ez alkalommal a király a Szent István-rend nagykeresztjével tüntette ki, utódaul pedig gróf *Khevenhüller-Metsch* Rudolfot nevezte ki. *Wolkenstein* nagybetege s már évek óta nem intézhette a nagykövetség ügyeit. Utóda belgrádi, majd brüsszeli követ volt, de másfél évvel ezelőtt a rendelkezési állományba került.

— *Beöthy* Zsolt üdvözlése. *Beöthy* Zsoltnál abból az alkalmából, hogy főrendiházi tag lett, ma *Herczeg* Ferenc vezetésével a Petőfi-Társaság küldöttsége tisztelettel. *Herczeg* Ferenc ékes szavakkal méltatta *Beöthy* Zsolt érdemeit, mire *Beöthy* meghatóan válaszolt és haláját fejezte ki a Petőfi-Társaságnak az üdvözlésért.

— *Tisza* István és *Hieronimi* a *Weitzer*-pörben. Ismeretes, hogy *Weitzer* János gépgyáros mintegy négy millió koronányi vagyonát végrendeletileg *Arad* városának hagyta, hogy annak kamataiból ipari intézményeket létesítsenek. *Weitzer* egy oldalági rokona pört indított a végrendelet ellen s ez a pör már folyamatban is van a gráci bíróság előtt. A pör azon a hamis alapon indult meg, hogy *Weitzer* nem volt épelméjű, midőn vagyonát *Aradnak* hagyományozta. *Arad* városa, mint örökös, természetesen azon fáradozik, hogy *Weitzer* épelméjűségét bebizonyítsa. Erre nézve, mint egy aradi esti újság írja, kéri fogják gróf *Tisza* István miniszterelnöknek és *Hieronimi* Károly kereskedelemügyi miniszternek kihallgatását. Ugyanis *Tisza* és *Hieronimi*, mint régebben a nagy örökösök igazgatói-rásai a *Weitzer*-féle waggongyárban, sűrűn érintkeztek *Weitzer* s konstátálhattak, hogy elméje tiszta és friss volt mindenkor. Kiváló érdekessége lesz tehát e pörnek a két miniszter kihallgatása, mely kétségtelenül sulyban erős lesz.

— Jótékonyoelu hagyományok. Ma hirdette ki a budapesti V. kerületi járásbírósg *Légyrády* Károly végrendeletét, melyben egyes rokonoknak tett hagyományokon kívül a végrendelező a következő jótékony hagyományokat tette:

1. Budapest székesfőváros szegényeinek vallás-különbség nélkül 2000 koronát; 2. a budapesti önkéntes mentőegyesületnek 2000 koronát; 3. a najlék-

tanok menhelyének 2000 koronát; 4. a budapesti kereskedelmi betegápoló egyesületnek 2000 koronát; 5. a budapesti poliklinika-egyesületnek 2000 koronát; 6. a magyar szent korona országai vöröskereszt-egyesületnek 2000 koronát; 7. a Szelánia pesti szegénygyermek kórház egyesületnek 2000 koronát; 8. a magyarországi hírlapírók nyugdíjegyesületének 2000 koronát.

— *Gyulai* Pál utódja az egyetemen. A magyar irodalomtörténet tanári széke a budapesti tudományegyetemen *Gyulai* Pál nyugalmabonulásával üresen maradt. A tanszékre pályázatot hirdettek, amelyre több jelentkező akadt. Az aspiránsok körül egész pártok alakultak és érthető, hogy csak lázár érdeklődéssel várták a bölcseleti fakultás tanári karának kandidáló ülését. A kandiáció ma megtörtént, még pedig meglegő eredményen. A tanári kar ugyanis mellőzte a közzárakozás jelöltjeit és szóösszeleggel elhatározta, hogy *Riedl* Frigyes főreáliskolai tanárt, a kiváló tudóst hívja meg *Gyulai* Pál örökébe. A kar a tanszék betöltése iránt e határozata alapján tesz most intézkedést a kultuszminiszterhez. Szenczióit keltett ez a fordulat az érdekeltek körében, mert ez az első eset a budapesti tudományegyetemen, hogy a tanári kar a pályázók mellőzésével oly tudóst hív meg, aki tanszékre egyáltalán nem pályázott.

— A demokráta király. *Belgrádból* táviratozzák, hogy *Péter* király holnap fogja felavatni kisebbik fiát, *Sándor* herceget közlegénynek a 6. gyalogezredben. Az avatás nagy ünnepséggel fog megtörténni a várban és jelen lesz a trónörökös is.

— *Mi a rádium?* A rádium valósággal divatos szó lett pár hét óta, amióta híre kelt annak, hogy *Curie* és a nemkülönböztetett tudományos *Curie* asszony fölfedezte. Azt azonban nagyon kevesen tudják, hogy mi is voltaképpen a rádium. A *Figarónak* jutott eszébe, hogy világozásgot gyujt e kérdésben. Egyik munkatársa fölkereste a *Courie* házaspárt az *Ecole de physique* egy ócska épületében berendezett laboratóriumában s közvetlenül a forrásnál kérdezősködött a rádium fölöl. A *Courie* házaspár ezeket a felvilágosításokat adta az újságíróknak.

A rádium test, amelyet az ugynevezett *cesh szurok*kból állítanak elő a felfedezőik, több tonna szurokból mindössze néhány decigrammot. A rádium, nevezik testnek, vagy nevezik elemnek, ellenkezik a fizika alaptörvényeivel. Először is hőt sugároz ki. Hőoka 300–400 a zérus felett mindig nagyobb, mint a környezetéé, és ezt a hőt önmagából nyeri. Sugarakat bocsát ki, amelyek áthatolnak minden testen, például egy hat centiméter vastag ólomlemezben. Ezt az erejét is az önkativitásból nyeri.

Ismeretes a fizikának az a sarkalatos alapelve, hogy mikor az anyag hőt vagy mozgást produkál, ezzel veszít magából. Ez a következtetés annak az elvnek is, hogy „semmi sem veszt el, semmi sem keletkezik” és hogy az anyag megcsökkenti energiáját, amit ad. De a rádium nem fog. Meleget és sugarakat bocsát ki magából a nélkül, hogy megfogyna. Változatlanul azonos marad önmagával. És így felborítja azokat az axiómákat, amiket erősek hittünk!

Vegyünk egy decigramm rádiumot, tegyük üveg-szelencébe, a szelencét ólomcsöbe, és a csövet váltába burkolva faládba és sötétítsük el a szobát: a rádium még többzörös burkon keresztül is szórni fogja foszforeszkáló sugarait. Ha szemünket behunyjuk és a dobozt halántékunkra helyezjük, a behunyt pillákon keresztül is látjuk a vilódzó sugarokat, mert a rádium sugara áthatol a bőrön, koponyán és izgatja a szem reoehártyáját. Tegyük be a mellényzsebbe a dobozt, akkor pár pillanat múlva égett seb támad a testen, amely csak nehezen heged be. A rádium atomokból áll test, csak hogy atomjai, ellentétben más testek részecskéivel, rendkívül nagy gyorsasággal kitörődnek. Ez atomok rendkívüli energiával bírnak és ebből fakad az atomok nagy sebessége és fényereje. Nagyító üvegen keresztül — és ez az első eset — lehet is látni, hogy apró csillogó pontok hogyan szóródnak széjjel a rádium testéből a szélrózsa minden irányában. A rádiumnál meg lehet állapítani azt a régi fizikai törvényt, hogy a test atomjai önálló, individuális működést végeznek. És még valamire emlékeztet ennek a csodás testnek a felfedezése: a világegyetem alakulására. Önkéntelenül is arra gondolkunk, nem ilyen radio-aktív-testekből keletkezett-e a „Khaosz”, amelynek eredetét kutatjuk. Eddig legalább ez az új test engedi meg leginkább a visszapiantást a föld alakulásának ősi korszakába, mint ahogy a kővületek vittek az eddigiek megismeréséhez. Mi lesz a gyakorlati alkalmazása a rádiumnak? Nehéz ezt ma még megmondani. De már a lupusz gyógyítására használnák. A rádiummal a beteg testrészt kigietik. Talán a rákot is lehet majd gyógyítani vele.

— *Vidéki újságtárs.* *Aradon* tegnap indult meg az ötödik napilap *Aradi Esti Újság* címen. Az első szám tartalma élénk és gondos összeállítású. Az új lap fele-fele szerkesztője *Losonczy* Zoltán, az aradi hírlapírók egyik legjelesebbje.

— **Szerbia beleavatkozik a macedóniai ügyekbe.** Ha igaz az a hír, amit egy belgrádi tudósításban olvasunk, egy méltán számítható világhíresség izgalomra. E szerint, miattal *Szaváfov* Boris a belgrádi lakossággal ünnepelettel magát, az alatt az 6 részvétele nélkül egy titkos konferencia folyt ott le. Ebben többek között résztvevő a macedóniai mozgalom vezetőinek két bizalmi embere, Guerdikov S., továbbá Simics Szvetozár, a szerb külügyminisztérium macedóniai osztályának főnöke, egy bizalmi embere a bolgár Zankov-pártnak, az előbbi szobranje egy tagja és két aktív tisztje a szerb hadügyminisztériumnak. A jelek arra mutatnak, hogy Szerbia a jövő tavaszon tövleges szerepet akar játszani a macedóniai zavarokban. Ez idő szerint már hat szerb tiszt dolgozik O-Szerbiában és a novibazári szandásákban a felkelés előkészítésében. Mostanáig már 400 Maurel és Berdán-puskát küldöttek, hozzávaló készlettel együtt a török szandásák-határa. Ennek a fegyverküldeménynek még folytatása következik. A Macedóniába szánt dinamitot Nisben és Leskovóban tették le s oman viszik majd rejtkeutakon O-Szerbiába. A belgrádi török követ, Fethi basa, ezek miatt az ügyek miatt passzszal fordult Nikolics szerb külügyminiszterhez. Felépését állítólag Dumba osztrák-magyar követ is támogatta, de Nikolics mégis csak üres kifogásokkal válaszolt, mire Fethi basa elutazott Konstantinápolyba.

— **Ibsen és a Nobel-díj.** A Nobel-díjak odaítélésével kapcsolatosan ísmerült megint az a kérdés, hogy miért nem juttatták az irodalmi díjat, amelyet most Björnsterne Björnson nyert el, Ibsennek, Norvégia legnagyobb írójának, akit Tolsztojjal együtt különben a két legnagyobb írónak is mondanak. A krisztianiai *Morgenblad* úgy véli, hogy megadhatja erre nézve a választ. Ez a lap most arra emlékeztet, hogy Nobel az ő végrendeletében *ideálisitkussab* irányzat jutalmazására szánta a díjat, mely irányzatba Nobel nem számította tudvaleg Ibsent. Björnson ellenben kedvenc írója volt a dinamit feltalálójának, Nobelnek.

— **Házasság.** *Evdős* Aladár, az Adria Biz'osító Társaság miskolci vezérigazgatójének titkára, e hó 17-én vezeti oltárhoz a miskolci izraelita templomban *Ferenci* Zsófia kislányt.

Horváth Béla, Esztergomvármegye főispánja eljegyezte boldogult *Steindl* Imre műegyetemi tanár leányát, *Steindl* Idát.

Ascher Béla brassói kereskedő december 20-án vezeti oltárhoz *Ungr* Jenny kislányt, *Ungr* János főldbéri leányát Békés-Csabán.

— **Roosevelt s az amerikai posta.** Rooseveltelnök a szentátszhoz intézett legutóbbi izenetében kimondta, hogy a korrupciót minden kímélet nélkül üldözi. Hogy erre a kijelentésre szükség volt, azt különösen a postánál főfedeletű izelmek indokolják. Egy newyorki telegramm szerint az elnök hozzá is fogott már a tisztogatás nagy munkájához. *Bristow* postafőigazgatót bízta meg azzal, hogy a bünsös tisztviselők ellen az adatokat összegyűjtse. A vizsgálatnak eddigi eredménye, hogy négy főútszítviselő visszaélépet és tizenhárom tisztviselőt elbocsátottak a szolgálatból. A terhelő adatok alapján harmincegy tisztviselő és kereskedő ellen vádat emeltek. Kiderült, hogy egy sereg tisztviselő egyenesen szövetkezett arra, hogy példátlan vakmerőséggel, kedvező szerződéseket készítettek kereskedők részére s azután a haszonban osztozkodtak. A bünsök most már el fogják venni megérdemelt büntetésüket, bár az anyagi kárt, amelyet az államnak okoztak, nem lehet már jóvá tenni. Miután a vizsgáló-bizottság a vizsgálatot befejezte és eredményét Rooseveltelnök elé terjesztette, Roosevelt az iratokhoz egy memorandumot csatolt, amelyben kijelenti, hogy személyi vagy politikai tekintetek nem fogják az eljárást megakasztani s minden tisztviselő, aki esküje és a törvény ellen bünt követ el, el fogja venni megérdemelt büntetését. A kongresszus kísérletet tett, hogy az elnök által elrendelt vizsgálaton fölül a kongresszus is küldjön ki vizsgáló-bizottságot. De úgy látszik, hogy a kongresszus bizottsága csak párpolitikai céloknak akar szolgálni. Roosevelt maga tudja kötelességét s ezt a kötelességet férfias elhatározottsággal és energiával teljesíti is.

— **Halálozás.** *Klobucsky* Iván pénzügyminiszteri titkár temetése előkelő gyászoló közönség jelenlétében ma folyt le a Vörös Kereszt-kórház halottas-kápolnájából. A temetést *Rostaházy* Kálmán krisztinavárosi plébános vezette. A ravatalt számos szebbnél-szebb koszorú díszítette, közöttük a pénzügyminisztérium tisztikarát, a pénzügyminiszter pedig külön részvényt nyilatkozatot küldött a boldogult özvegy édesanyjának, ki egyetlen fiát siratta az elhunytban. A koporsót a ronok gróf Osáky, gróf Bathányi, báró Skerchez családok állták körül. A pénzügyminisztérium tisztikara. élükön *Gränzenstein* és *Popovics* államtitkárokkal, a dohánypüvedéki központot igazgató személyzete pedig Madarassy miniszteri tanácsos vezetése alatt jelent meg a temetésen. A halottat a németvölgyi temetőben helyezték örök nyugalomra.

Fodor Ferencet, a *Magyar Hírlap* belső munkatársát és a magyar gyáriparosok országi szövetsége

titkárát, nagy csapás érte. Hét hónapos fia, Gyurika, ma délelőtt elhunyt. A kis halottat december 17-én, csütörtökön délután 2 órakor kísérik örök nyugalomra a Géza-utcai 6. sz. gyászszobából.

Molnár József, nyugalmazott állami mérnök, volt 1845/49-es honvéd, 76 éves korában ma Budapesten meghalt.

Boozkó Sámuel, Debreczen város rendőrkapitánya ma délután 2 órakor ott meghalt. *Boozkó* hosszabb idő óta volt súlyos beteg. A közpályán 30 év óta működött, a rendőrséget nagy sikerrel teljesítette és a térségben vezérserepet vitt. Temetése pénteken lesz.

— **Világfürdő Vizaknán.** Néhány év előtt a vizaknai sóbányából nagy mennyiségű viz tört ki, mely Vizakna egy részét is elöntötte. Ezek az elöntött helyeken most valóságos meleg sósó van. A meleg sósóviznek rendkívül nagy a gyógyító hatása némely betegségre, s hogy ez a nagy sósó ne maradjon paragon, az állam nagyszerű földtulajelést foglalt fel. Céljára hotel, s nagyszerű gyógyintézeteket fognak építeni. A munkálatokat már el is kezdték s két-három év múlva készen lesz a nagy munka. A vizaknai vasúti állomást bele fogják vonni a nemzetközi vasúti forgalomba, szóval, mindent megtesznek, hogy a vizaknai sósfürdő gyógyító erejét az egész világ használhassa.

— **Már megint a Gotterhalte.** Tegnap temették el Szabadkán a közös hadsereg egy elhunyt katonáját, *Creutzer* József, nyugalmazott őrnagyot — s a temetésen nagy tüntetést provokált a Gotterhalte. Ezzel a gyűlöletes nótával csak tovább kísérleteznek a katonák és semmi visszautasítás nem képes velük megérteni azt, hogy ez a dallam Magyarországon senkinek se kell. Pedig hát mi is itt laknánk s valamicskét régebben, mint az Ausztriából ideszarmazott tiszt urak. A temetésen a szokások sortiz után a zenekar a Gotterhalteba kezdett. Már az első akkordok után azonban reitenetes abungolás, füttylés hallszott, a lármában alig lehetett hallani a trombitákat. Végre is a vezénylő őrnagy kénytelen volt leinteni a zenekart. A temetésre kivonult tömeg erre a Szózatot és a Himnuszot követelte, de hiába. Erre maga zendítette rá a Kossuth-nótát. A katonaság el se tudott vonulni, olyan nagy volt az éneklő tömeg. Mikor mégis szabad lett az ut, német marsba kezdett a zenekar. A tömeg ezt is lehurrogta, úgy hogy a katonaságnak zeno nélkül kellett bevonulnia a kaszárnyába.

— **A trafikok mozgalma.** A fővárosi trafikok legközelebb memorandumot adnak át *Lukács* László pénzügyminiszternek, amelyben felsorolják sérelmeiket és azok orvoslását kéri. Első sorban a vasárnapi munkaszünetet akarják kiszélesíteni. Azután kéri a tőzsdeilleték megszüntetését. A tőzsdeilleték a trafik fennállásának első három évében a bolbér tíz százaléka, azontul a forgalom egy bizonyos százaléka, de sohasem kevesebb nyolcven koronánál. Úgy mondják a trafikok, elég adót fizetnek a kintstárnak arra, hogy a tőzsdeilletéket beszüntessék. Sérelmük a kistőzsdeeknek az is, hogy a pénzügyigazgatóság nemcsak kizárólagos trafikoknak, de más üzleteknek is ad engedélyt dohányelárusításra. Nincsenek megelégedve a kistrafikokosok a kerületi nagytrafikokkal sem. A nagytrafikokosok nem szolgálják ki őket kellőképp és különösen világos szivarokat nem adnak nekik, holott a közönség ezeket keresi. Ennek az oka, hogy a nagytrafikok maguk is foglalkoznak kisárusítással és ezért a világos szivarokat a maguk kistorgalma számára foglalják le. Kéri ezért a minisztert, vonja meg a nagytrafikokostól az engedélyt a kisárusításra. Káros a kistrafikokra nézve végül az is, hogy a dobozokban, csomagokban sok törött szivart kapnak. Mindezeket a panaszokat memorandumba foglalják a kistrafikokosok és kéri ezeket a bajoknak az orvoslását, ami elől a pénzügyminiszter bizonyára nem fog elzárkózni.

— **Huszonöt év.** *Hetessy* Károly királyi posta-és táviratfelügyelő, a Budapest 7. sz. postahivatal vezetője tiszteletére folyó hó 16-án este állami szolgálatának 25 éves jubileuma alkalmából barátai és tisztelői a Fehér Ló-szállóban kedélyes társas vacsorát rendeztek. A lakomán számos felkötésben méltatták a jubiliánus kitűnő szaképzettségét, kártársai iránti előzékenységét és szigorúsággal párosult jóindulatát, melyivel alantass személyzetével szemben mindenkor viseltetik.

— **A mérgek fedelme.** Angliában tegnap meghalt egy *Beno* Henrik nevű ember, akit mindenki méregkirálynak nevezett. Ez az ember halomra ehetta a legrettegetesebb mérgeket és semmi baja nem lett tőlük. Erre hat évvel ezelőtt jött rá, amikor tévedésből megvevett egy nagy darab striohinnal megszórta kenyeret. Mikor látta, hogy nem lett tőle semmi baja, felébredt benne az üzleti szellem s azóta nyilvánosan produkálta magát a mérgezésben.

— **Körözött szélhámos.** A marburgi rendőrség — mint nekünk táviratozták — ma letartóztatott egy *Diamant* Ignác nevű szélhámost, aki budapesti illetőségű. Diamant ellen több városi rendőrség bocsátott ki köröző-levelet. A kézrekerült szélhámos legutóbb Münchenben nagy összeget csalt ki egy leánytól, akinek házasságot ígért.

— **Egy hajó viszontagságai.** Az itt következő hír alkalmas arra, hogy itthon tartson sokakat a kivándorlásra készülők közül. Alkalmasabb, mint sok olyan okoskodás, amelynek a megszedített agyu nép amugy se ad hitelt. Ellenésége a kivándorlónak Amerika, amely be se bocsátja a földjére, de ellensége a tenger is. A végtelen óceán, amely embert eszik. A legrettegetesebb kannibál. Borzasztó szenvedésekről ad hírt egy newyorki telegramm. Német és osztrák kivándorlók voltak a részesei, akik Hamburgból indultak el a Cunard-társaság *Umbria* nevű hajóján Amerika felé. Mivelhogy a külföldi minket egy kalap alá helyez Ausztriával, az osztrák kivándorlók között bizonyára magyar volt a többség. A hajót az egész utat az a veszedelem fenyegette, hogy a rendkívüli viharral nem tud megbirkózni. A mult szerdán azt hitették, hogy menthetetlenül elpusztul a hajó és vele együtt a négyszáz utas is. Különösen a fedélközben volt borzasztó a rémület. Valósággal elvesztették az eszüket az emberek, s a hajótestet revolverrel akadályozták meg különösen az asszonyokat abban, hogy a tengerbe vessék magukat. A hullámok hátán recsegő hajón egy német lelkésznek jutott eszébe az, hogy az imádsággal megnyugtassa az embereket. S imájának volt is hatása a halálra rémült népre. Végre tegnap rettenetes, viszontagságos ut után elcsigázva, kimerülve értek el a kivándorlók Newyorkba, hogy megkezdjék a még reménytelenebb küzdelmet most már nem a halállal, hanem az étellel szemben.

— **Elkobozott plakátok.** A Király-Színház mai előadásának, a *Mafrancos hölgyeknek* plakátjait, melyek már egypár nap óta ki vannak függesztve a hirdetést oszlopokon, elkobozta a rendőrség. Okot erre az adott, hogy a plakátokon lévő tábornok alakja feltűnően hasonlít a király arcképezéshez s azt eltorzítva adja vissza. *Polányi* alügyész indítványára *Sárkány* vizsgálóbíró megkereste a főkapitányt, hogy mivel a falragaszokon megjelent képből a király személyének kigunyolását látja, a plakátokat koboztassa el. *Peregrinyi* rendőrkapitány e végzés alapján megjelent *Bruchstein* és *Fia-ócg* Damjanich-utca 35. szám alatt levő nyomdájában s ott 48 darab plakátot foglalt le. A Király-Színház pénztáránál is megkísérelték a plakátok lefoglalását, de ott mindössze egypár példányt találtak.

— **Választói lakoma.** Az V. kerületi Polgári Körben ma meleg ünnepélyesen volt része dr. *Brüll* Mór, az V. kerület érdemes városbírájának abból az alkalomból, hogy a legutóbbi községi választások városatyja lett. Az ünnepelet tiszteletére lakoma volt, amelyen a kerület előkelőségei vettek részt. Dr. *Bi-hari* Mór, a kör titkára me látta a dr. *Brüll* Mór érdemeit. Beszéltek még a lakoma során dr. *Frank* Sala, dr. *Rózsavölgyi* Manó és dr. *Murányi* Ernő.

— **Egy kis fiu halálához.** Dr. *Generisch* Antal egyetlen tanárnak gyermeke halála alkalmából közlött cikkére ma egy orvos a következő visszhangot adja:

Az én esetem olyan, mint *Generisch* professzoré. *Harminegy* óra alatt ölte meg a rettenetes skáriát egyetlen gyermekemet. Keddén november 3-án, mikor elmentem hazuról betegeimhez, még mosolygott a kedves arc, még boldog voltam; mikor hazajöttem, már beteg volt, súlyos beteg. A b5r alighogy vörös volt a torok tiszta és harminegy óra múlva kiszemvedett az, akit legjobban szerettem a világon, — tizenöt-hónapos gyermekem. — Szülőik, szivlejték meg a főhívást, melyet *Generisch* tanár tegnap hozott az intézet. A társadalom valósítsa meg az elkülönítés, a kötelező fertőtlenítés eszméjét mielőbb! Sok apró baba, sok öröm nem kerül így a rideg földbe. Hanem nekem is van egy kis mondaí valóm, különbözően az orvosokhoz és a feleségükhöz. Minden gondozást, minden fáradozástok hiábavaló lesz, ha nem ügyeltek arra, hogy ne legyen az orvosi váro-vagy rendelészoba közvetlen a lakással összekötve. Az orvos fertőtleníti kezét, ruhát vált, fürdőt vesz, s csak úgy megve be gyermekei szobájába. És jön egy toroklajós kis fiu, akinek lappangó skáriája van, s az orvos szobájába bevieszi a skáriát, ha rendelészobájában nincs gondosan elkülönítve a lakástól. Ennek az óvintézkedésnek a hiányát keserülöm meg. Egy betegem hozta házamhoz a rettenetes kórságot. A legszörűbben el kell különítenie az orvosnak rendelészobáját a lakástól. Más foglakozásnak is, akinek naponta többen fordulnak meg, lehetőleg különítsék el a gyermekszobát a többi szobától, így sok betegségtől óvják meg a gyermekeket. Minden szülő szívében kell, hogy visszhangot keltsen *Generisch* tanár főhívása.

— **Szerecséniesség a tengeren.** *Santander*-ből táviratozták: A *Neo-Port*-ból *Gónna* felé igyekvő *Epi-daurus* nevű osztrák gőzös a helyi kikötőbe érkezett. A hajót a mult éjjel 11 óra után heves vihar lepte meg. Egy hirtelen hullám a hajóhidat, mentőesónakokat és több hajózási műszert magával ragadott. Több fülke elpusztult és a hajó bizonyos részei megtelek vízzel. A hajó, mely irányát vesztette, azon körülmény folytán került *Santander*-be, hogy megtalálták egy régi iránytűt. A 24 löny legénységet megmen-tették, azonban valamennyien megsérültek. A hajó szomorú képet mutat.

— **Visszaélés a cégjelzéssel.** Az iparhatóságokhoz ma figyelemzetést érkezett a kereskedelmiügyi minisztertől. Az írás arra hívja föl az iparhatóságokat, amit lépten-nyomon láthatunk magunk is az utcán, hogy a cégváltozásokkal sok visszaélés történik. Változik a cégtábla, de csak olyanformán, hogy a közönség észre se vegye. Ami új rajta, azt kicsi betűkben elrejtik a nagy betűk közé vagy beledugják valami cífrásába. Jó szem legyen, amely meglátja, hogy a cégtáblán valami történt, hogy Kis Jánosból: Kis Jánosné vagy Kis János *utóda* lett. A kereskedelmiügyi miniszterium fölhívja az iparhatóságokat, hogy a legnagyobb szigorral akadályozzák meg ezeket a visszaéléseket.

— **Az emberi test világitó ereje.** Egy párisi telegramm szerint a francia akadémiában szenzációs felfedezésről tett jelentést *Charpentier* és *Flondel* egyetemi tanár. Megállapították, hogy éppen úgy, mint a rádium, az emberi test is világitó sugarakat boosát ki magából. Ezek a világitó sugarak nagyobb íokban mutatkoznak erősebb izom- és idegműködésnél. Ezzel talán megfálták a módját, hogy konstátábilissák teljes biztossággal a beállott halált. A szenzációs híradás lényegében azonban nem tartalmaz semmi újat. Báró *Reichenbach* Károly természettudós és morvaországi nagyiparos már 1849-ben és később, különösen „*Ód-magnetikus levelei*“ben (1892.) és „*A szenzitiv ember és az ód*“ című munkájában közölte megfigyeléseit, amelyek szerint az emberi testből fény áramlik ki, amelyet ódnak nevezett. Ez a fény egyuttal egy sajátságos erő, amely csak az idegrendszer saját ingerlékenysége által vehető észre. Az ód-ot a szenzitív emberek általános érző szerveik által és pedig a szem és nyelv által, mint jóleső hüvely vagy terhes meleg érzést veszik észre. De ez a jelenség áramlik ki a mágnesek sarkából is s egyáltalában az egész mindenségben létezik. Az emberi testnél a jelenség melegséggel, elektromossággal, chemiai processzusokkal van összekötve. Szenzitív ember az ód-érintést látja a mágnesből kiáramlani, vagy a tej és kezek között az embereknél. Talán a szentek dicsőítése (auréola) szintén az ód-jelenség valami faja. Minden rokonszenvet és ellenszenvet emberek és dolgok iránt erre vezet vissza *Reichenbach*. A holttestek chemiai szétbomlásánál a tehenben is világitó ód-alakok emelkednek fel.

— **Szegény gyermekek felruházása.** A *Józsefvárosi Jótékony Nőgyűlés* 252 gyermeket ruházott tel ma a Rökk Szilárd-utcai iskola tornatermében. A ruhakiosztásnál jelen volt a kerület képviselője, dr. *Berzevich* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter is. Dr. *Havass* Rezső iskolásként előnké szép beszédet intézett a miniszterhez és a gyermekekhez, köszönetet mondva *Wellisch* Alfréd fővárosi bizottsági tagnak is, ki egymaga harminc gyermeket látott el ruhával; továbbá az egyesület fíradhatatlan elnökjének, dr. *Ebner* Jánosnak, végül *Spanberger* és *Laczkovich* igazgatóknak. Az ünnepeken ott voltak: *Császár* Jenő, a Józsefvárosi Kör elnöke, dr. *Ebner* János, *Wellisch* Alfréd s a Nőgyűlés tagjai is, kik a gyermekeket uszonnával vendégelték meg.

A budapesti női- és gyermek-*szabók* asztaltársasága ma harminckét szegény gyermeket ruházott föl. Beszédet mondatok az alkalmából: *Ehrlich* G. Gusztáv, *Holczner* Sándor, *Kovács* József, *Schvarcz* Géza, *Schvarcz* Mór, *Pick* Ignác, *Löwy* Adolf, *Abrahamovics* Adolf és mások.

— **A kereskedők család.** A rendőrség — mint megírunk — tegnap letartóztatta *Meissner* Richard volt magánhivatalnokot, aki egy egész sereg fővárosi kereskedőt becsapott. *Meissner* büntársra egy *Turteltaub* Szigrid nevű fiatalember volt, akit ma a rendőrség szintén letartóztatott. *Turteltaub* Szigridnek nagyon kalandos múltja van. Elezött tíz évvel a Konkordia malom hivatalnokja volt. A ma'not azonban egy barátjával szövetkezve becsapta s ekkor léleztendei börtönrre ítélték. Mikor onnan kiszabadult, előkelő családok gyermekeiből betörőbandát alakított. Egész sereg nagyobb betörtést követelt el a banda, amíg kézrekerült s *Turteltaub*ot ekkor öt évi fegyházra ítélték. Amikor büntetését kitöltötte, Bécsbe ment, de ott nem volt terrénuma s újra Budapestre jött. Itt találkozott *Meissner* Richarddal, akivel szövetkezve egy egész sereg fővárosi kereskedőt becsapott. A két szédeltőt holnap adják át az ügyészségnek.

— **Az ácssegédek sztrájkja.** A sztrájkoló ácssegédek nagyon vigyáznak arra, hogy társaik ne álljanak munkába. Egy pár ácslegény ma a Zuglóban, a Telep-utca 5. szám alatt lévő műhelyben munkába fogott. A sztrájkolók erre megtámadták a dolgozó segédeket s verkedés támadt köztük. *Chernel* Ferenc rendőrt küldték ki a sztrájkolók lesszállítására, őt azonban a sztrájkolók megtámadták s összeszurkálták. A súlyosan sérült rendőrt a rendőrkórházba vitték.

— **Öngyilkos bányász.** *Czégmeister* János bányász Petroszénban feakasztotta magát. Halva találta rá. *Czégmeister* már kétszer próbálkozott ily módon megválni az élettől, de öngyilkos szándékát csak most tudta végrehajtani.

— **A bombavető emléke.** Rómából írják: *Imolában* a minap egy emléktáblát lepleztek le *Orsini* emlékezetére, aki III. Napoleon ellen bombamerényletet kísérelt meg. Az emléktáblát már 1858 március 14-én titokban elhelyezték azon a házon, amelyben *Orsini* lakott, de a pápai állam rendőrsége — *Imola* akkor az egyházi államhoz tartozott — az emléktáblát eltávolította. Most véletlenül megtalálták az emléktáblát s újra elhelyezték ugyanott, ahol negyvenöt esztendővel ezelőtt egy éjszakán át volt.

— **A békés gyulai családi dráma.** A békés-gyulai bűnpörben ma *Galbory* vizsgálóbíró ismételtén kihallgatta a terhelteket. A kihallgatás során, mint *Békés-Gyuláról* jelentik, kiderült, hogy a bünszünetiséget *Joszip* Péternek, az egyik büntársnak apja árulta el dr. *Márkus* ügyvédnek. *Brátné* és *Argyelanné* azt vallották, hogy *Kubik* Gyula pisztolyt adott át *Joszip* Péternek, mikor az egy éjjel elvitte neki dr. *Nyisztor*né levelét. Beidézük tanukul *Tömörny* Lajos, *Rácz* János és *Tóth* Kálmán törvénytudókat is, akik állítólag tudják, hogy *Nyisztor*néknél egy teaestélyen a férj alighogy ivott a teából rosszul lett, göröcsöket kapott és hirtelen elálmósodott. A szerencsétlen asszonyról több orvos úgy nyilatkozott, hogy hisztérikus tébolyban szenved. Ilyesfélére vall a *Kubik*hoz való vizsgálat is.

— **As áltünyök.** A tanító-sorsjátéka vonatkozólag néhány lap mai száma azt jelenti, hogy a tanító-sorsjáték irodájából sorsjegyeket loptak volna. Ez a híresztelés merőben téves. Igaz csak annyi, hogy egy *Schleizinger* Gyula Jenő nevű ember, kinek a sorsjegyi irodához semmi köze sincs, csalárd uton néhány dohánytözsében magát a sorsjáték-iroda ügyvédjének adván ki az ott elhelyezett sorsjegyekből 50—60 darabot átvett és azokat más helyen értékesíteni megkísérelte. Az illetőt a rendőrség a mai napon letartóztatta; tettét nem is tagadja, nagymérvű nyomorával mentegetődik.

— **Borzalmas baleset.** *Lipcséből* jelentik, hogy ott a minap borzalmas szerencsétlenség ért egy kis gyermeket. Egy katonamusikus négyéves kis fia bedugta kezét egy deszkakerítés nyílásán, amely mögött egy nagy bernáthegeyi kutya volt. A mérges álat *könyökig leharapta a gyermek karját* s nyilván le is nyelte, mert nem maradt semmi nyoma.

— **Az osztálysorsjáték húzása.** Az osztálysorsjáték mai húzásán *hetvenézer* koronát nyert 5493. *háromézer* koronát 45286. *tízezer* koronát 64833. *háromezer* koronát 108883. *ezer* koronát 107255. 28368 68673 69251 73078. *öt száz* koronát 83336 77312 632 67113 9988 97633 102223 68265 68226 21982 44668 77878. *háromszáz* koronát 104801 84143 69623 2359 6171 54577 227 21647 34797 31573 25550 85235 48949 31015 61797 96872 86158 79162 28519 37677 52323 76738 99679 105511 31486 59569 137 4516 20859 61608 67551 33897 15607 107767 87654 68011 104021 63449 13433 49413 4033 40283 63608 75560 59082 93 61280 2840 26539 96433 56894 34224 106789 37650 88141 28916 78980 57669 32341 105535 1491 77657. — Az osztálysorsjáték II. osztályának mai húzásán a legnagyobb lönyereményt, 70.000 korona összegben ismét *Török* A. és *Tarsa* bankház (Budapest, VI., Teréz-körút 46.) szerencsés vevői nyerték.

— **Gyora-s teher-áru felvételi hely Budapest-Lipótvárosban.** A magyar királyi államvasutak igazgatósága már évekkel ezelőtt *Budapest-lipótvárosi városi-iroda* címen irodát rendezett be a Lipótvárosban — Arany János-utca 21. szám alatt, — ahol a vasuton elszállítandó gyors- és teherárak 1000 kg. súlyig feladhatók, melyekről végleges átvételi elismervények (feladási vonvények) szolgáltatnak ki. Terjedelmes, tűzveszélyes és oly árúk, melyeknek vasuton való szállítása különös feltételekhez van kötve, a felvételt alul ki vannak várva. Hivatalos órák hétköznapokon reggel 8 órától 12 óráig és délután 2 órától 7 óráig vannak megállapítva. — A törvényes munkaszüneti napokon azonban az iroda nincs nyitva. Az ezen városi irodában feladott árúknak az illető pályaudvarokra való kifuvározásáért következő illetékek számíthatnak fel: a *gyorsárúkért*: 10 kg. súlyig 20 fillér, 10—50 kgm-ig 40 fillér, minden további 50 kgm-ért 30 fillér; b *teherárúkért*: 50 kgm-ig 40 fillér, minden további megkezdett 50 kgm-ért 20 fillér. Mint-hogy a szállítványok osekély díjazásért a fő- és székváros IV.—IX. kerületéből a lakásról ezen városi felvételi irodába is eiszállítatnak, — a szállító közönség azon előnyös helyzetben van, hogy szállítványait nem kénytelen a távolos pályaudvarokra tetemes költséggel személyesen kiszállítani és ott a feladóvény átvetélőjéig várak eltolni, — hanem módjában áll ezen teendőt egy levelező-lap útján a vasutintézetnél közvetlenül elvégeztetni, — miért is a magy. kir. Államvasutak igazgatóságának ezen intézkedése a szállító közönség érdekét nagy mértékben előmozdítja.

— **Rendőri hírek.** *Peregovics* János napszámos panaszt tett a főkapitányságon, hogy a minap este hat órákor az országos vásártéren három fiatalember hatólról megtámadta, letépete és elvitte egy korona készpénzt. A rendőrség keresi a szegény ember támadóit. — *Schvarcz* Lajos nagyszalontai születésű, harmincötves ecetgyári utazó. Kispisten Kreuzer mérszárónál lakott. Az utazó háziczagádia távolítottán feltörte szekélyt, ellopott belőle hat-százhusz koronát, azután megszökött. A rendőrség keresi. — A tanító-sorsjáték igazgatósága jelentést tett a rendőrségnek hogy a sorsjáték irodájából ismeretlen tolvajok nagyobb mennyiségű sorsjegyet loptak el s azokat árkezesítették a fővárosi trafikokban. Az

igazgatóság ötven korona jutalmat tűzött ki annak, aki a tolvajok nyomára vezet a rendőrséget.

(x) Játékkülönlegességek Kertész Tódorná.

Méregkirály.

Londonban meghalt egy ember, akinek semmiféle mérég nem ártott.

Voltam király, mérgek királya,
Sajnos, most már halott vagyok,
Mely étetet: szép veit a pálya.
Sugara volt csak, nem homálya,
De most — sajnos — halott vagyok.

Ehettém én a ciánkált
S ihattam rája víriólt,
A mérgevlámas csodált,
Ittam is öket mindhalálig,
Testem a mérgekkel dacolt.

Nadragulyát, ó, hányszor ettem,
Hányszor ittam karbólisavat!
Legjobban a strichnint szerettem,
S ha később rája nem bűntetem,
Nem izlett semilyen falat.

De a sikertől részeg lettem.
S részeg fővel mit tettem, ó?
Vizet ittam, jaj! Budapestest.
S megtörte mérgezedtestem
Egy evőkanálra való!

Voltam király, mérgek királya,
Sajnos, most már halott vagyok.
Akinek kedves az irhája,
A pesti vizet az utálja:
Ó, én rajtam okujatok!

— n.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Beethoven-est.** Tegnap az *Operaház*, ma este pedig a *Filharmoniai Társaság* ülte meg Beethoven születésének százharmincadik évfordulóját. Az egész művelt világon lángadoztak ma este a tüzek Beethoven emlékezetére és büszkeséggel töltheti el keblünket a tudat, hogy midőn méltó tüzet élesztünk a legnagyobb zenei lángelme oltárán, a magyarság az európai kultúrával jut közösségbe. És örömmel jegyezzük fel, hogy az ötödik filharmoniai hangversenyre, amely tisztán Beethoven em ékeztetének szót, már hetek előtt kelt el az utolsó jegy, úgy, hogy a nyilvános főpróba, amely a rendes hangversenyek jellegével bírt, zsúfolt ház előtt folyt le. A műsor három számból állt: az első két mű a negyvenéves költőt állítja elének, aki ugynevezett második korszakában teljes férfierejét a formák és a belső költészet teljes összhangját ragyogtatja. Az *Egmont*-nyitány, amely a szimfónikus formák tökéletességét mutatja, stilszerű méltósággal érvényesült a filharmonikus testület előadásában. Az es-dúr zongorakoncert, amely ugyanabban az évben (1809 ben) született, mint az *Egmont*-nyitány, szintén formális és költői tökéletességgel jellemzi. *Thomán* István, a Zeneakadémia kiváló tanára foglalt helyet a Mammuth-zongora mellett, hogy a filharmonikusok kísérete mellett *Beethoven* remekét tolmácsolja. Ez a magyar művész a zongora dalnokai közé tartozik, akiknek világa a technikai tökély határain túl a költészet birodalmában van. Az allegrotétel briliáns kancenciája és gyöngyöző trillái a virtuozt állították elének, még az adaggyó bensőséges kantilénája az érzés melegségével és a hangzat érzéki szépségével a poétára vallott. Sok babérkoszorú és viharos taps jutott elismerésül *Thomán* Istvánnak. A *Kilencedik* következt ezután is vallásosan áhítatos hangulatban hallgattuk végig az emberiség legnagyon zenei kinyilatkoztatását. Zugó elismeréssel ünnepeiték *Kerner* Istvánt, a Filharmoniai Társaság kiváló karnagyát, aki művészsapatja élén ma este legszebb diadalainak egyikét aratta. *Vasquez* grófné tündöklő szopránja, *Ney* Dávid fenséges bass-baritonja, *Broulik* zenei biztonságos mar tyuly is szolgálatában állt a *Kilencedik* előadásának; az új volt ezután *Valent* Vilma, aki jól vált be *Pártosné* helyettesítésében. A *Budapesti Zenekevelők Egyesülete* és a *Budai Daltárda* karprodukciói szabadosak voltak.

** **Makroneos hőlygek.** A *Línke*-operett librettistája a peloponnezusi háborúban játszotta a meséjét. Nem baj, ha *Thukydes* nem is hitelesíti ezt az akcióit, annyi bizonyos, hogy a háború e fegyverszünetes intermezzója operettzínpadra kívánkozik. Berlinben megállotta a helyét a klasszikus tekintélyeket figurázó darab s jó sors vár rá a mai bemutató után

A Király-Színházban is. A muzsika protegálja a közönség kegyelme az újdonságot, az ösmeretes bájn Lincke-melodíák, amelyekből a pesti közönségnek az orfeumok, meg a zenekarok adtak eddig mutatót. **A Luna asszony** és az **Indra**, mind a kettő a népszerű berlini komponista munkája, jó ideig uralkodott nálunk is az orfeum színpadán. **A Makrancos hölgyek** (eredeti nevén: **Lysistrata**) ugyanebből a fajtából való kedves, szép alkotás, csupa olyan dallam, amelyen rajta van a népszerűség vignettája. A librettistának itt nincs tekintélyes szerepe, a társszerző ezeknél a daraboknál inkább a színpadi effektusok irányítója. Nálunk azonban még adnak valamit a szövegre is, hát a fordítók látták el mindama kellékek a darabot, amikről a német szerző (**Bollen-Baekers** a neve) megfélekedett. Ilyenformán vidám és mulatságos az athéni hölgyek passzív rezisztenciája. Magunták már a háborus állapotot, a férj urak a csatában, ők szalmazavagyegységben, és nem elégíti ki őket a fegyverszünet. Hiába jó hát haza Thennistokles minden katonáival, az asszonyaik bezárlják előtűk otthonuk ajtáit. Az örök békét akarják, ezért csatáznak a férjikkal. Persze szeretnék megölelni őket, de a haza minden előtt, — mondják az asszonyok. — Szerencsére hozott a hadvezér egy spártai foglyot, rangjára nézve főhadnagy ez, mondani sem kell, csinos fiu, ez a fogoly megoldja aztán a csomót. Az asszonyok vezérével, Lysistratával megszegeti az obstrukciós fogadalmat s szerelmi kaland nyomán megterem a második is, a harmadik is. A kaland folytatása házasság, Themistokles feleségét Lysistratát elveszi a spártai vendég. Lysistratát Fedák Sári temperamentumos játéka és ötlethezessége elevenítette meg, a tánc is nagyon tetszett. Énekeben Szamosi Elza és Bánó Irén nyújtottak kiváló. Mindkettőjük a közönség szeretettel taposla meg, **Thury** Elemér elevenen, ötletesen játszotta a spártai hadnagyt. Széles vídamságot árasztott **Papp** Miksa közvetlen humora egy kutyamosó szerepében. **Ferenczy** Themistokles karrikatúráját csinálta meg ügyesen. Margó Zelmá, Szentgyörgyi, Györgyi, Torma, Oláh s Csata Janka játéka, a szép kiállításnak, különösen a Szentjános-bogárak illuziókeltő villamos gépezetének van még része a sikerben. Az ötletes fordítás **Faragó** Jenő avatott munkája. (H-u.)

Be mutat az Operaházban. A jövő héten két egyfelvonásos újdonságot mutatnak be az Operaházban. Az egyik **A szomszédasszony** című egyfelvonásos falusi idill, melynek szövegét **Batka** Rikárd írta s zenéjét **Blech** Leo szerzette. A másik újdonság **A törpe gránátos**, **Guerra** Miklós balettmester és **Szikla** Adolf karmester egyfelvonásos táncgyelege.

Hangverseny a Zenekadémiában. Az Országos Zenekadémia második nyilvános hangversenyének gazdag és magas színvonalon álló műsora volt. **Beethoven** g-dur versenyművének első tételét, **Volkman** a-moll versenyművét, **Chopin** f-moll balladáját, **Vieuxtemps** d-moll versenyművét és **Liszt** egyik magyar rapszódáját **Senn** Irén, **Kerpely** Jenő, **Strocke** Henrik, **Arányi** Adrienne és **Térey** Emma zongorán, hegedűn és gordonkán előkelő technikával adták elő. Az énekesnővendékek közül **Vendéghegyi** Mária (Ábrányiné tanítványa) tűnt ki szép, erős, kitűnően iskolázott hangjával és izléses, stílusos énekével **Stradella** és **Franz** Róbert egy-egy dalában. **Eder** Gusztáv és **Sándor** Erzsébet (Sik József és Moleczkyné tanítványa) **Jensen**, **Loewe**, **Schubert** és **Mihalovich** Ödön dalaival arattak tapsokat.

Messias. A **Nemzeti Színház** legközelebbi újdonságából, **Fényes** Samu **Messias** című drámájából teljes erővel folynak a próbák a Nemzeti Színház színpadán, úgy, hogy ma már első házi főpróbát is megtartatták. A szombati bemutató előadásán az újdonság a következő szereposztásban kerül színpadra.

Tinnius — Iváncsi, Ostrabakos — Bakó, Turbos — Gyenes, Glaukos — Lattabár, Melitos — Pethes, Mus — Gabányi Árpád, Chloé — Várdai Aranka, Calchias — Pálfi, Simeon — Beregi, Beluriz — Fái Szeréna, Rachel — Helvey Laura, Mirjam — Rákosi Szidi, Marous — Szacsavay, Lucentia — Helvey Laura, Serapion — Molnár László, Bar Droma — Horváth, Rabbí Akiba — Gál, Kaleb — Ujházi, Kleonymos — Minályi, Judeai asszonyok — Paulayné F., Dömjén R., Szacsavayné, Boér Hermin, Munkácsy Mariska, Judeai — Paulay Erzsébet, Gyermek — Várdai Ilka, Judeai tiszt — Mészáros, Leomedon — Hetényi, Sebesti — Náday Béla, Hyrkanos — Vámos, Delphon — Molnár.

A **Messias** mindhárom felvonásához teljesen új dizettek és korhű jelmezek készülnek **Kemény** Jenő tervei szerint, így az első felvonás színhelye a hársi pusztá, a másodiké Tinnius Ruius római legatus palotája, a harmadiké pedig várudvar Betharban.

Blaža Luža a **Menyegeskben**. **Verő** György három apró népszínműve a **Menyegeskék**, amelyekkel **Blaža** Luža ismét gyarapította a Népszínház színpadán aratót fényes sikereit, e héten vasárnap délután van műsora. Ez az előadás mérsékelt helyárrakkal tartatik meg s jegyek egész héten át válthatók elővétel díj nélkül.

Novelli bucsuja. Holnap, csütörtökön bucsuzik **Novelli** a főváros közönségétől s ez alkalommal a legszenzációnabb modern drámák egyikében lép fel, és pedig **Tamajának Un drama nuovo** című háromfelvonásos darabjában, amelyben saját átdolgozásában a főszerepét a színész — **Yorikot** játszsa. A nagy olasz művész mostani vendégjátéka során a legnagyobb előjegyzés éppen erre a darabra történt s bucsuja a művész kivánsága szerint e Budapestén ismeretlen új drámában történik. **Gianini** Olga a művész felesége és méltó partnere ebben a drámában is, a női főszerepét játszsa, — A tegnapi előadás közönsége sorában jelen volt **Berzevicsy** Albert kultuszminiszter, kinek **Novelli** még előzz tanulmányutjaiból régi ismerőse.

Vigszínház. A **kutyamosó** pénteki bemutatójától a **Vigszínház** egyik legvidámabb premiere-estéjét várják. **Tristan Bernard**, a híres francia humorista a katonaelet számos mulatságos alakját, számos kagacolt jelenetet tüzte össze darabjában, amely különösen a komikusok számára nyújt hálás szerepeket. A celekmény a körül folyik, hogy egy fiatal galvalér — akit **Góth** Sándor személyesít — abból a csoból, hogy szive választottjának közelében lehessen, tisztiszolgáinak szegődik egy ezredeshez. Az ezredes **Hegedűs** Gyula játszsa. **Szerényi** Zoltán egy kornyelkődő vén paraszt jellemzetesen megrajzolt alakját hozza színpadra. **Tapolczai** Dezső urasági inast játszik, aki grófként szerepel. A női főszerepekben **Kertész** Elia, **Gazzi** Mariska, **Pécsi** Paula, **Harmat** Hedvig játszanak. Holnap, csütörtökön az Aranyhid kerül színpadra.

Idegen művészek — magyar zeneszerzők. Zeneéletünkben egymást érik az események. A hangversenytermek szinte mindennap megnyitnak a közönség befogadására s a hirdető-oszlopok tele vannak plakátokkal, amelyek hatalmas betűk körüllik egy-egy világhírű hangversenyző művésznagyság dicsőségét. És a **Vigadó** nagyeremben rendre megjelennék az utazó zongora-, hegedű- és énekművészek és előadják a műsorukat. **Mozart**, **Bach**, **Schumann**, **Wagner**, **Chopin**, **Beethoven**... és úgy tovább a legnagyobb idegen zeneköltők és köztük, mellettük a nem éppen legelső, de csupa idegen nagyságok. Hát éppen erről van szó, hogy: csupa idegen. És egyetlen magyar sem. Zeneművész- és előkelő műértő körünkben újra és fokozottabb mértékben merült fel ez a kérdés, az országos zenekadémia egyik tanára néhány nappal ezelőtt cikkezett is hangversenyneik műsorának idegen jellegről. A kérdés itt van, érett a tárgyalásra s megoldása körül elsősorban hangversenyrendezőinknek jut komoly feladat. Ha nincsenek is olyan zeneköltőjeledelemünk, mint a külföldiek, de felmutathatunk olyan komponistákat, akiknek a művei bátran kiállják a versenyt nemcsak harmad-, de másodrendű külföldi nagyságokkal is. Eltekintve régiebb zeneszerzőinktől, a fiatalabb nemzedék sorában is akadnak olyan tehetségek, akik közül nem egynek a híre a külföldi sajtó is a szárnyaira vette már. Nagy hírű **Kössler**ünk három évtized óta nevel magyar zeneszerzőket, az ő keze alól, **Nemzeti** Zenedékből sok jeles magyar zeneszerző került már ki, akit érdemes volna erőteljesebben szöhozz juttatni. A magyar műdaloköltésnek is vannak már olyan hajtatásai, amelyek egy oly méltóak a hangversenyzők műsorára, mint a külföldiek. S ilyen viszonyok között mélyen lehangoló, hogy amíg egy-egy magyar művész hangversenye előz hozzá be a kiadásokat, az idegen művészek duzadt országnyel nagyvigan távozik a „barbár” magyar fővárosból, amely föltétlen megadással hajt földet-fejtel neki. De ha már közönségünk nem támogatja eléggé magyar komponistáinkat, szerezzük meg nekik legalább az erkölcsi elégtételt, az őket joggal megillető méltánylást a külföld révén. Ha jönnek az idegen hangversenyművészek, ne távolhassanak annélkül, hogy le ne rójják a magyar zeneköltészetnek a tartozó adót. És itt hangversenyrendezőink közreműködése nagyon egyszerű. Ha szerződnék az idegen művészzel, a föltételek közt legyen bent az a pont is, hogy a műsor egy része, mondjuk egy negyede magyar legyen. Nem hisszük, hogy akadna sok művész, aki a tejedelmi honoráriumok ellenében ezt a kis föltételt ne teljesítené. És ha ilyen módon az idegen művésznagyságok révén komponistáink nagyobb megbecsüléshez jutnának, a magyar közönség is melegebben érdeklődne nekik irántuk. Hangversenyrendezőink egyetlen szezon alatt megcsinálhatnák ezt az új rendet, amely zeneszerzőink nek kifelé is uttlevelet szerezne. Mert lehetetlen, hogy az idegen művészek nem találjanak kedvükre való magyar szerzeményt a budapesti programjukra fölvett számok közül, amelyeket külföldi körutjaik számára is meg ne tartanának. A kérdés föl van vetve, az orvosias módja meg van adva, a hangversenyrendezőké — a megoldás hazafias kötelessége.

A Nemzeti Színház és az udvari gyász. A **Nemzeti Színház** **Klotild** Mária főhercegnő temetése napján, pénteken, e hó 18-án zárva marad.

Uránia Színház. Az **Uránia Színház** vendégművésze, **Friszo**, ma este bemutatót újdonságával a **viszontagságos** íszakával nagy hatást ért el. Gyor-

saságának, ügyességének fényes tanujelével lepte meg a szépsámu közönséget.

A Vigszínház Nyugdíjintézete. A **Vigszínház** tagjainak nyugdíjintézete vasárnap alakult meg. Legújabbán a **Nemzeti Kaszinó** igazgatósága is belépett egy jelentékeny összeggel az új nyugdíjintézet alapító tagjainak sorába.

Bonaparte premijereje. Az utolsó házi főpróbát holnap délelőtt tartja meg a Népszínház teljes drámai személyzete **Beldi** Izor **Bonaparte** című nagy drámájából, amelynek zenéjét **Fejér** Jenő írta. A dráma bemutatója pénteken lesz s a szerző Napoleon életét érdekesfeszítő módon rajzolja meg. A végleges szereposztás a következő:

Bonaparte — Szirmai Imre, Jozefin és Mária Luiza — P. Lukács Juliska, Berthier — Kiss Mihály, Coulaingourt — Pázmán, Junot — Pintér Imre, Mario — Szabó Antal, Jenkins Elli — Szántó I. onka, Talma — Nyárai Antal, Lorrain — Ujvári, Sir Hudson — Irsai, Titkár — Rusnyák.

Magyar Színház. A **Doktoriskasszonyok** bemutatója miatt, amely a Magyar Színház egész művészi és technikai személyzetét nagy föladatokkal foglalkoztatja, a csütörtök délutáni ifjúsági előadást nem tartják meg s így a **Toldi** második előadása a hétről elmarad, az előre váltott jegyeket a pénztár csütörtökön visszaváltja. A **Doktoriskasszonyok** a színház bemutatott bérletének harmadik estéje lesz. **Verő** György szombaton színpadkerülő új operettjének — amely kedves felér estnek ígérkék és amelyet általános érdeklődés előz meg — szereposztás a következő:

Smircius Brunó, külföldi tudós — Sziklai, Ludovika — Sziklainé, Mici — Szentgyörgyi Lenke, Betti — Keleti Juliska, Etti — Kornai Beria, Fetti — Tomcsányi Ruzsi, Jetti — Nemes Elza, Ketti — Szabó Erzsé, Letti — Abelovszky Margit, Netti — Koltai Jbolya, Retti — Baltai Emma, Tokás Taksony — Fenyéri Mór, Micsok Muki, idegenforgalmi ügynök — Ráthonyi Akos, Somlai Laci — B. Szabó József, Guszti — Heltai, Gvuzsi — Farkas, Szinzigazgató — Tollagi Adolf, A csárdás — Giróth, Miska — Iványi.

Az Uránia színház-részvénytársaság közgyűlése. Az **Uránia színház-részvénytársaság** ma délután tartotta a színház felikertjének negyedik évi közgyűlést **Molnár** Viktor miniszteri tanácsos, az **Uránia** alapító-elnökének vezetésével. Az igazgatóság jelentése szerint a negyedik évben 14 új és 12 régebbi művet mutatott be a színház összesen 342 előadásban. A színház előadásai iránt — mint az igazgatóság kiemeli — egyre nagyobb az érdeklődés. Az iskolák a lefolyt évben kilencvenhatszort töltötték meg zsufoilásig a színházat. Deficit nincs, mert a 121.110 korona kiadásán szemben a bevétel 122.964 korona. Miután a közgyűlés tudomásul vette a jelentést, megválasztották a felügyelőbizottságot, ahoval egy új tag: dr. **Havas** Rezső került be. **Erődy** Béla és **Molnár** Viktor beszéde után a közgyűlés véget ért.

Gyermekszínház. Csütörtökön tartják meg a **Robinson Crusoe** vagy az **emberetök szigetén** című regé bemutató előadását. Az előadás márs igen sok jegyet jegyeztek elő, kezdete 16 órákor.

Ódipusz király.

— **Novelli** a **Népszínházban**. —

Budapest, december 16.

Lear király után **Ódipusz királyt** játszotta ma este **Novelli**, azt a végzetesen boldogtalan embert, aki megölte a tulajdon apját és a tulajdon édesanyját vette feleségül. A kiszámíthatatlan szándékú istenek mérék rá ezt a sorsot és a szegény halandó nem térhetett ki az isteni végzés elől. Szórol-szóra beteljesedett az, amit az istenek akartak és amit a délii órákulum előre megjövendölt.

De **Szofoklész** nagysága éppen abban áll, hogy az embert nem egészen úgy mutatja be, mint a rejtelmes istenek ártatlan és tehetetlen áldozatát. Tragédiából azt a benyomást merítjük, hogy az ember jellemében rejlik az ember sorsa; hogy abban, ami nagygyá, kiválóvá teszi, abban gyökeredik az a romboló hajlam, az a vakmerő dac, az a balga elbizottság, az a féltelen szenvedély, mely kikerülhetetlen bukásra vezet. Ez az, ami kényszerűséggel gyanánt nehezedik az ember szabad akaratára és minden cselekedetére ráüti a maga parancsoló bélyegét. Amit az istenek előrelátanak, az nem más, mint az a végzet, amit az ember a saját jellemével maga provokál. Az órákulum voltaképpen ezt az előrelátást hirdeti; a végzetet, a katasztrófát az ember maga idézi föl. **Ódipusz** jellemében is ott lappang a hirtelen lobbanó, végzetes elhamarkodásra vezető szenvedély. Ez tört ki belőle, amikor ismeretlen apját, **Laoszt**, a hármas keresztúton meggyilkolta, mert nem tudta túrni, hogy az aggytán ráüti a botjával. És ez a szenvedély tör ki belőle a tragédiában is, amikor **Kreont** alapos ok nélkül árulással, összeesküvéssel vádolja és azonnal hóhér kezébe adná.

Szofoklész 123 drámájából mindössze hét maradt ránk: **Ódipusz király**, **Ódipusz Kolonosban**, **Antigone**, **Ajax**, **Filoklész**, **Elektra** és a **Trachiszi nők**. A ma bemutatott **Ódipusz királyt** művészi szerkezet, drámai fokozat dolgában talán valamennyinél magasabbra kell helyeznünk. Meséje hiven követi a görög

mondát, nem távolodik el a nép köztudatába átmert hagyománytól, de a sorstregédiában szabadon nyilatkozik meg a maga végezeté kiívó emberi jellem. Nagyszerű az a makaos mohóság, amivel Ödipusz akaratossága erőnek erővel le akarja rántani a leplet születésének a titkáról. És fönsgézen gyászos a makaos ember összetörése, amikor trónjától, hazájától, régi dióságától és boldogságától elbuzoszik.

Az előzmény ez: Laios, Théba fejedelme, sokáig élt gyermektelen házasságban nejével, Jokaszéval. Végre a delfi orákulumhoz fordultak és azt a választ kapták, hogy lesz ugyan fiugyermekük, de a gyermek apjának a gyilkosa és anyjának a férje lesz. A gyermek csakugyan világra jött. Szülei a jóslattól való félelmükben egyik hű szolgájuk útján ki akarták tétetni az újszülöttet a Kitheron-hegy szikláira, hogy ott pusztuljon el. De a szolga könyörült a kisdeden. Átadta egy ismerős korinthis pásztornak, aki hazájába vitte és Polybos királynak ajándékozta. A gyermektelen király örökbe fogadta a fiút, akit dagadt lábáról Ödipusznak nevezett. A fiu derék ifjává nőtt és Polybos király fiának tartotta magát. De valaki Korinthusban sértő célzást tett a származására és ekkor kételkedni kezdett. Polybos meg akarta nyugtatni, de Ödipusz Delfibe ment, hogy bizonyosat tudjon. A jöshelytől határozott fölvilágosítás helyett azt a választ kapta, hogy valamikor megöli az apját és feleségül veszi az anyját. Nehogy ez a jóslat teljesüljön, világá bujdosott és Korinthusba került. Bolyongása közben Daulia táján találkozott a kocsin utazó Laiossal. Opipuszt a szük utról leteszitották, félrelétek. Verekedés támadt és Ödipusz agyonverte Laioszt a kíséretével együtt. Csak éppen egy ember menekült meg, aki a gýaszhirrel hazaszaladt. Ödipusz — nem sejtve, hogy az apját ütötte agyon — folytatta útját és Thébába érkezett, ahol általában volt a rettegés, mert szörnyeteg Sfinx teledett a város elé és mindenkit őrészszakgatott, aki nem tudta megfejteti ezt a rejtélyt: *Mi az, ami reggel négy lábon, délebb kettőn, este három lábon jár?* — Ödipusz megfejtette: *Az ember!* — kiáltotta föl a Sfinxhez és a szárnyas, orszálintó monster lebukott a szikláról és őrészakozta magát. Ödipusz, a város megmentője, feleségül vette az özvegy Jokaszét és Théba királya lett. Több esztendő múlva — amikor Poimikes Eteokles, Antigone és Isméne már világra jött — csapások érik a várost és dögvész pusztítja Théba népet. Ödipusz segíni akar a városon és Jokaszte bányját, Kreont Delfibe küldi: *hozzon tanácsot Apollótl.*

Itt kezdődik az *Ödipusz király* cselekvése. Kreon visszatér, ezzel a válasszal: megszűnik a dögvész, ha kiűzik a városból Laios gyilkosát. Ki ez a gyilkos? Ödipusz minden thébait fölívja a gyilkos kiküldetésére és szörnyű átkot mond az ismeretlen gonosztevő fejére. A nép nem tud semmit. Ekkor Ödipusz a jós Tireziaszt hívhatja. A vak Tireziasz mindent tud, de borzad bevallani az igazat. Ödipusz kemény szavaira végre vall, de Ödipusz aljas rágalomnak tartja ezt és azt hiszi, hogy Tireziasz büntetése Kreonnak, aki trónjára és életére tör. Halállal fenyegeti, majd számbízi Kreont és félháborodva beszél el Jokaszéknak az esetet. Jokaszte most közli vele a kitett fiu történetét és megnyugtatóan elmondja, hogy idegen rablók ölték meg Laioszt Fókisz táján, hármas keresztuton, ahol Daulia és Delfi útja egyesül. Rémes emlék riad föl Ödipuszban, amikor a hármas keresztutról hall. Több részletet kér és minden újabb részlet megerősíti iszonyú sejtelmét. Parancsot ad: korítsék elő azt a pásztor, aki Laios kíséretéből életben maradt és azóta elrejtve él a hegyek közt. Követ jön Korinthusból, aki jelentti Polybos elhunytát. Egyuttal felvilágosítja Ödipuszt, hogy ő csak fogadott fia volt Polybosznak. Hitelesen bizonyítja ezt, mert ő volt az a pásztor, aki annak idején a kitett csecsemőt a thébait pásztorlól átvette. Most végre jön a thébait pásztor is. Rémes vallatás kezdődik, és a halállal fenyegetett pásztor kivall mindent. Jokaszte fölakasztja magát, Ödipusz kiszurja a saját szemét és szívszakgató bucsuzó utján elbagyja Thébát, koldusbottal a kezében.

Novelli ezt a retentó tragédiát vitte ma élénk nagy művészetéhez méltó ábrázolásban. Antik alak volt, tele azzal a tudazzal, végzetes erővel, mely önmagát rombolja szét. Amikor egyszer gyantut fogott, többé nem áll el a kutatástól, ha mindjárt őrészdedl is az egész világ. A maniakus szenvedély démoni macacsságával akarja, hogy minden kiderüljön. Nagyszerű volt pokoli sejtelmének az első megvillanása és még nagyobb szerű az a titáni dac, amivel Jokaszte rimánkodása ellenére továbbment a titok földelésében. És amikor megvult a bizonyosság, ez a lázadó erő önmaga ellen fordult és a kétségbeesés vériagyasztó hangján ordította ki fájdalomát, megsemmisülését, minden emberi képzeletet fölülmuló nyomorúságát. Bucsuzó jelenetében a vihar tombolása már elvonult és megkezdődött a könnyek csöndes zápor-

esője. Véres, világtalan szeméből hullott ez a zápor. És könnyeket fakasztott azoknak a szemében is, akik a Népszínházban ma jelen voltak.

De azok, akik a Népszínházban ma jelen voltak, *szégyenletesen* kevesen voltak! Rosszul esik kímálandon, hogy a színház nézőtere tátongett az ürességtől. Milyen naiv színész ez a *Novelli*, hogy olyan komor, grandiózus tragédiákat hoz nekünk, mint a *Lear király* és az *Ödipusz király*. Mäskor talán inkább játszáná el a *Drótosztóiban* Pffefferkorn Dávid szerepét, vagy táncolna el egy takaros kék-vókot szépséges hitestársával, *Gianini* asszonynyal együtt. Egészen bizonyos, hogy ezekre az alakítására zsufolt házai lennének minálunk!

A. E.

MŰVÉSZET

□ Pályázat a római magyar díjakra. *Fraknoi*

Vilmos püspök, szentjóbói apát és nagyváradi kanonok Rómában művészothont épített három műteremmel és hozzátartozó egy-egy szobából álló lakással. A művészothont tudvalegőleg a magyar művészet javára kívánja fordítani olyképpen, hogy az épület földszintjén levő műtermet és szobát egy szobrászművész, az épület első és második emeletén levő helyiségeket pedig egy-egy festőművész foglalja el. A püspök a műtermek használatát tul őrészdijakat is biztosít az ott lakó művészeknek, oly megosztással, hogy a szobrászművész évi 4000 korona, a két festőművész 8000—8000 korona őrészdijban részesüljön.

Az alapító rendelkezése alapján a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács a föntemlített három műteremre és lakásra, valamint a velők járó őrészdijra most pályázatot hirdet. Pályázhat minden magyar honosságú s egyszerűen magyarnul tudó festőművész és szobrász életének 25. évétől kezdve. A műtermek és őrészdijak 1904. évi április 15-től 1905. április hó 15-ig terjedő egy esztendőre adományoztatnak. A pályázó festőművészek egyike köteles Rómában tartózkodása alatt egy vallásos tárgyú festményt elkészíteni, melynek tárgyat szabadon választhatja. A másik művész köteles szent István király vagy szent László király élettrénetéből merített valamely történeti eseményt földolgozni. A szobrászművész köteles domborműben azt a jelenetet megoldani, amely a magyar szent koronának II. Sýlveszter pápa által a magyar követei részére való átadását ábrázolja. — A festőművészek által készített iestmények az illető művészek tulajdonában maradnak, tehát velők szabadon rendelkezhetnek; a szobrászművész által készített domborművet azonban a Rómában köteles díjtalanul arra a célra átengedni, hogy az a római lateráni bazilikában II. Sýlveszter pápa sirja fölé helyezze, a magyar nemzet kegyeletének hirdetője legyen. A pályázati kérvényeket 1904. évi március 15-ig kell a Magyar Országos Képzőművészeti Tanácshoz benyújtani; a művészek nevével ellátott mutatónyomveket elhelyezésre tekintetében az Országos Tanács irodájában (Báthori-utca 12. sz.) nyerhetni értesítést. A szobrászati pályaművek fölött a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács szobrászati szakosztálya, a festőművészeti pályaművek fölött pedig az Országos Tanács festőművészeti szakosztálya fog ítélekezni.

□ *Karácsonyi tárlat.* *Konek* Ida festőművész nő saját műtermében (Kmetty-utca 27.) karácsonyi és újévi tárlatot rendezett virág- és genreképekben, amelyek olcsó árban kaphatók. A tárlatot mindenki megtekintheti naponta delelőt 10-től délután 4-ig. A közönség szép számmal látogatja az intim jellegű tárlatát és a művásárlások javában folynak.

TUDOMÁNY, IRODALOM

□ *A Kisfaludy-Társaság ülése.* Ma délután 5 órakor a Kisfaludy-Társaság ülést tartott az Akadémia kistermében. Az ülésre oly nagy számú közönség jelent meg, hogy az 5 órakor érkezők már mind ki-szorultak. *Beöthy* Zsolt elnököt, mellette az alelnöki székben *Berezovics* Albert kultuszminiszter foglalt helyet.

Először *Dalmady* Gyözö olvasta föl négy versét. A versek me'ér, igaz hangja mély hatással volt a hallgatóságra. Utána *Kozma* Andor mutatott be egy japán költeményt szép magyar fordításban. A mély-érzésű, érdekes vers nagyon tetszett. Majd *Pekár* Gyula olvaszta fel. *Fränkel* Bertalan dolgozatát *Eszterházy* Pál nádor éneknyeréről. Ez az ének-könyv a 17-ik század második feléből való és egykoru hiteles énekszóvegeket és dallamokat tartalmaz. A telovásás során bemutatott dal-szóvegekre az elnöki emelvény körül sorakozott busztágu énekkar énekelt el *Kan* László vezetés alatt hét gyönyörű nótát. Az ábrándos, szomorú melódiákat a közönség viharos tapsal fogadta. Az előadás befejeztével *Beöthy* Zsolt elnök a társaság üdvözlését fejezte ki dr. *Fränkl* Bertalannak szerencsés irodalom- és zenetörténeti föltedezéseért és köszönetét azért, hogy dolgozatát a Kisfaludy-Társaságban mutatta be.

A zárúlése a tagválasztásról tanácskozott. Négy rendes tagsági hely áll úresen s arról volt szó: hányat töltsenek be a jövő februári tagválasztáson?

A vélemények meglehetősen megoszoltak. A felszólalók egy része a mellett volt, hogy mind a négy rendes társasági helyet be kell tölteni; más része a mellett, hogy csak kettőt, a négy tagsági hely felét. A diskussziót, melyben *Hercegy* Ferenc, *Ábrányi* Emil, *Vargha* Gyula, *Dalmady* Gyözö, *Bárony* István, *Hegedüs* István, *Radó* Antal és *Pekár* Gyula vett részt, szavazás követte. És a szavazás eredménye az volt, hogy a társaság három hely betölését határozta el. Elhatározták továbbá, hogy a három helyből kettőt *költővel*, egyet *íróval* fognak betölteni. A levelező tagok közt támadt hiány pótlásáról is tanácskoztak és abban történt megállapodás, hogy a jövő tagválasztás ülésen három levelező tagot választanak a külföldi jelesebb írók közül, akik a magyar irodalom ismeretével tették magukat méltóvá erre a kitüntetésre.

□ *A temesvári Arany János-Társaság* december 14-én dr. Szentkirály Jenő elnöklete alatt ülést tartott. *Dénes* Károly föltikár jelentése után megállapította a társaság a jövő évi január 10-én tartandó nagy-ünnep programját. A nagy-ünnepessel kapcsolatos ünnep rendezésére tiztagu bizottság alakult *Szabolcska* Mihály, a jeles költő vezetésével.

□ *Karácsonyi öröm.* Közeledek szent karácsony ünnepe. Az *En Újságom* kiadó, *Singer* és *Wolner*ék szeretettel gondoskodnak mindíg, hogy a magyar gyermekvilágnak és ifjúságnak minden karácsonykor legyen meg az öröme. Az idén is szebbnél-szebb jobbnál-jobb könyvekkel gyarapítják a gyermekeknek és serdülőknek való irodalmat. Lenet köztük válogatni, ki milyent akar: egyszerűbb külsőjű, díszesebb kötésű, olcsóbbat drágábbat. De mind olyan, hogy megerdemlik érte a gyermekvilág és ifjúság halás elismerését. Gyönyörű, nagy albumalkaja van *Sebök* Zsigmond új könyvének. *Macskó* ur utazásai a címe ennek a remek könyvnek. A gyönyörű, albumalka könyv ára 6 korona 50 fillér. *Tarka mesék* címmel most jelent meg *Sebök* Zsigmánék egy másik szép képes könyve is. Egyszerű kis történetek, apró kis mesék, tréfás, mulatózó jelenetek követték egymást a szebbnél-szebb képekkel tarkított könyv változatos lapjain. A *Tarka mesék* ára 2 korona 50 fillér. Kis gyermekeknek való könyv a *Benedek Elek* képes könyve: *Apa meséi*. Minden verse, minden meséje edesen foly a mesélő ajkáról, mint a csorgatótt méz. Aki egyszer a kezébe veszi, le nem teszi ezt a könyvet addíg, míg a végére nem ér. A sokféle apró és nagy képpel teli könyv ára 2 korona 50 fillér. *Nagypapa 100 tréfiája*: Unatkozó gyermekeknek mulattagó, tanulságul, halálból, tudásból, magakitalásából őrészta: *Gárdonyi* Géza. Valóságos ezermester a szerző. Annyi mindentelét őrészdedett innen-onnan ebbe a tarkabárka könyvbe, hogy mikor az ember végiglapozgatja, tele van a feje nevetető tréfával, hasznos tanulsággal. Ára 3 korona. *Hűségese szívek* a címe *Lőrinczy* György ébészélesének. Mély érzéssel, tenkölt gondolkodással áts-ötö ébészéles a kitünő írónak ez a műve. A 48—49-ik szabadságharc keretében egy szivrelató történetet beszél el. Fialat, serdülő leányok kedves olvasmánya lesz ez mindenkor. Ára 2 korona 50 fillér. *Rügyfakadás*: ez a könyv is fiatal, serdülő leányok számára van írva. Huszonegy ébészéles van benne. Egyszerűen, meleg lélekkel írta: *Benedek* Elek. Valamennyi méltó arra, hogy országsszerűe olvassák a serdülő leányok. A díszes kötésű könyv ára 2 korona 50 fillér. *Édes otthon*. Írta: *Tutsek* Anna. A Magyar Leányok kiváló szerkesztője dicsérni föltöléses. Dicséri őt a maga munkássága, hogy a fiatal serdülő leányoknak magas színvonalon álló irodalmat igyekszik teremteni. Dicséri őt az a most megjelent regénye is minden szónál ékeesebben. A kötet ára 2 korona 50 fillér. Az ifjúságnak való könyv a *Bródy* Sándor is: *Az egri diákok*. Valóságos két magyar Robinzon ez a két egri diák. Annyi viszontagságon mennek keresztül, hogy végigolytig nem fogy el az ember érdeklődése: hogy is lesz, mi is lesz belőlük. Ára 2 korona 50 fillér. Magyar szívű, magyar lelkű könyvek ezek, melyek megantítják a magyar gyermekvilágot és ifjúságot magyarul érezni, magyarul gondolkodni. Valamennyi a *Singer* és *Wolner* cég kiadásában Budapesten (VI., Andrásy-ut 10.) jelent meg.

□ *Az új-írlandi faragott bálványok.* A Néprajzi Társaság mai ülésén igen érdekes fölvilágást tartott *Biro* Lajos az ausztráliai bálványokról. Kifejtette, hogy ezeket nem bálványimádás céjából faragják, hanem a halottak iránt való kegyeletből. A nagy számú és előkelő közönség zajosan megéjenezte a tudóst a apos előadásáért.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ *Az ügyvédi kamara évi jelentése.* A budapesti ügyvédi kamara évi jelentése dolgában a kamara titkára, dr. *Pap* József most foglalkozik azon adatok gyűjtésével, melyek alapján a választmány az 1903. évi igazságügyi fejlődéséről és a jogszolgáltatási állapotokról jelentést és igazságügyminiszterhez meg fogja állapítani. A választmány fölkéri a kamara összes, egy fővárosi, mint vidéki tagjait, hogy az igazságügyi szolgáltatás körül az 1903. évben szerzett tapasztalataikat, észrevételeiket, melyeknek az évi jelentésbe való felvételét kívánatosnak tartják, legkésőbb 1904. évi január hó 10-ig a budapesti ügyvédi kamaránál (V., Szemere-utca 10.) nyújtsák be.

§§ *A Tribuna vezérkörei.* Vezérköreit irt ez év elején a *Tribuna*ban dr. *Maniu* Kasziusz fiatal román fiskális. A cikk éle az egységes magyar állam ellen irányult. Szerinte a magyar alkotmány nem áll jogi alapon és csak a magyarok málmára hajtja a vizet,

akik a román, szláv, német, nem magyar elemmel erőszakoskodnak. Ez az undorítóan szörnyeteg állapot, ugymond, máris megtermette a maga gyűlöletét, mert a polgároknak az alkotmányt íránt való tiszteletet teljesen kihalóban van s előbb-utóbb katasztrófára fog vezetni. A cikk végre keményen kifakad Magyarország és Erdély uniója ellen, amely csak „a buta magyarok szemében” üdvös. A királyi ügyészség nemzetiség ellen való igazgatás és a törvény kötelező erejének megtartása miatt pörbe fogta Maniu Kaszsiust, a kolozsvári esküdtszék igazgatás és lázítás miatt egyévi állományfelfüggetléséért. A Kuria első büntetőtanácsa ma Thassy Pál helyettes koronagyűrés indítványára a vádlott semmisségi panaszát visszautasította.

§§ A románok nyomorúsága. Egy magyar újságíró állott ma az esküdtszék előtt, akit az ügyész azzal vádolt, hogy egy Budapesti megjelenő román lapban a bírtokos osztály ellen igazolta a román népet.

A vádlott, Salusinszky Imre, aki a románok közt nevelkedett, tökéletesen tud románul. Oikkében, mely egy román népnapban jelent meg, sőt színekkel esetele a szegény román nép helyzetét. Különösen a bibarmegyei román nép szomorú sorsát panaszolta el, megríván, hogy ennek az irni, olvasni se tudó népnek még betevő íratja sincs. A románok tönkremenéséért különösen a nagy uradalmakat okolta. A cikk végén Salusinszky összehatalásra, tömörítésre hívta föl a népet s kivált a tanuást és a szomszédokkal való testvéri egyetértést ajánlotta az elnyomatás és kiküszömlényölés ellenszereül. A tárgyaláson Zsitvay Leó elnököt a vádhatóságot Geszti Andor királyi ügyész, a vádlottat dr. Bródy Ernő képviselte. Salusinszky kijelentette hogy ő csak a való igazat írta meg a maga tapasztalása nyomán s nem akart senki ellen sem igazolni. Az esküdtek dr. Bródy Ernő védőbeszéde után nem bűnösnek mondták ki a vádlottat az igazság vétségében. E felmentő verdikt alapján a törvényt alkalmazó bíróság szintén felmentette az igazság vétségének vádjától Salusinszky Lipótot.

EGYESÜLETEK

(Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület) december 17-én délután 6 órakor saját helyiségében (IV., Koronahereg-utca 16.) felolvastatást rendez. Az estei éven a következők fogják előadásokat tartani: Gabnay Ferenc: A tülleveltek természetes tenyésztése tekintetéből címen. Bernolák Gábor: Hazai eredetű gyöngyvirágokkal végzett bajtársi kísérletekről és Kardos Árpád: Különböző gyümölcs és növényujdonosságok és Magyar Erőrt címen.

Nyiltér.

DELBECK & Co.
Reimsi pezsgőbor-
gyar főlerakata. Brázy Kálmán-nál,
fűszer- és csomagolókeres.
Budapest, Múzeum-körut 23.

MATTONI FELE
GISSHÜBLER
legtisztább igyűvés
SÁVANYÚVIZ

ANGOL
kir. szabadalom.

NÉMET
kir. szabadalom.

PICK TESTVÉREK

elsőrangú fűszer- és műterem.

Budapest, V. kerület, Dorottya-utca 12. szám.

ANGOL RUHABERLETRENDSZER

Angol és Francia Szövetkülönlegességek.

Városi bundák valódi szőrmeékek és válnastékekben
Szállításra: A)

Különosztály
havi 30 kor.

1 nyári sacco öltöny

1 tavaszi sacco öltöny

1 6-zi vagy Jaquet öltöny

1 Ferenc József öltöny

1 felöltő, vagy

1 nister

1 télikabát

Arányos és
széles ruhák
is barmot.

A) osztály

1 negyedévre 95 kor.

1 nyári sacco öltöny

1 tavaszi sacco öltöny

1 tavaszi

1 6-zi vagy Jaquet öltöny

1 Fer. József öltöny vagy

1 frakk öltöny

1 felöltő vagy

1 nister

1 télikabát

1 nadrág

(Az e rovat alatt közöltékek nem tartalmáért, sem alakjéért
nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Fort-Arthur, december 16. A Novi Kraj Anglia nagy hibájának mondja azt, hogy Oroszországot a tibeti kérdésben azon pillanatban akarta kijátszani, amidőn az angol-orosz közeledés lehetőségének jelei láthatóvá váltak.

A dán király Berlinben.

Kopenhága, december 16. A dán király ma délelőtt Valdemár herceggel és kíséretével délelőtt 10 óra 50 perckor Berlinbe utazott, ahonnan Gmundenba fognak utazni. A pályaudvaron megjelentek a királyi család tagjai, a miniszterek, a német és osztrák-magyar követ, a polgári, valamint a katonai hatóságok fejei.

Berlin, december 16. Keresztély dán király és Valdemár herceg ma este ideérkeztek. Hoepfner tábornok berlini parancsnok fogadta őket, mire a fejedelmi vendégek diszfogaton a királyi kastélyba hajtottak, ahol megszállották. Holnap a fejedelmi vendégek a potsdami új palotában a császári párnál reggeliznek.

Chamberlain győzelme.

London, december 16. A tegnapi két pótválasztáson Chamberlain védármos politikus diadalmaskodott. A szabadkereskedők mindent elkövettek, hogy a két kerület maguknak biztosítsák, de Chamberlain po ilikájának hívei nagy többséggel győztek.

Leás, december 16. Chamberlain ma vidéki agitációját egy itt tartott látogatónk gyűlésen mondott beszéddel fejezte be. Chamberlain rendkívül nagy lelkesedéssel fogadták. Earl Fitz William, aki előzőlt, Chamberlainat a Jon Bull and Comp. Limited társaság ügyvezető-igazgatójának nevezte. Chamberlain fejtegetéseit avval a kijelentéssel kezdte, hogy a szabad kereskedelem nem megdönthető tétel, és kérdezte, vajjon van-e egyáltalában intézmény a világon, amelyet hatvan év múlva ne kelene újabb vizsgálat tárgyává lenni. Beszéde további folyamán Chamberlain utalt azokra a bajokra, amelyeket a külföldi potom árai idéztek e ő és kijelentette, hogy nézete szerint az angol kereskedelem helyzete néhány hó múlva rosszabb lesz, mint most.

Az olasz képviselőházból.

Róma, december 16. A kamara folytatja a külügyminisztérium költségjavaslatának tárgyalását. Bacelli Alfréd képviselő a kereskedelmi szerződések kérdéséről beszél és előadja azokat az okokat, hogy miért nem tartja ő előnyösnek, hogy Olaszország harci tarifákat állítson fel. Ami az Ausztria-Magyarországgal tárgyalás alatt álló szerződést illeti, ez a szerződés Ausztria-Magyarországra nézve sokkal kedvezőbb, mint Olaszországra. Olyan új szerződést, amely Olaszország számára csekélyebb előnyöket biztosít, nem lehet megkötni még ideiglenesen sem. A szónok aztán kifejti, hogy miképp lehetne a bórvmaklauszult megváltoztatni és hogy az új megállapodást milyen garanciákkal kellene biztosítani. Azt a veszteséget, amely a szállótermelőt fogja érni, a mezőgazdaság más cikkének kedvezőbb feltételeivel kell kárpótolni. A szónok végül annak a kívánásának ad kifejezést, hogy a kormány Olaszország érdekeit megvédje. Marazzi és mások a hármasszövetséget védik.

Tütemi külügyminiszter a Balkán-politikát illetőleg ismétlőleg nyilatkozatait és kijelenti, hogy az európai koncert elvét a berlini szerződés szövege és szelleme értelmében fenntartják. Csatlakozik a Gaetani di Laurensano által gróf Nigra nagykövét íránt kifejezett üdvözléshez és habár kevés reményvel, mégis kifejezi azt az óhajt, hogy gróf Nigra, az ország javára, folytassa sikeres tevékenységét és mondjon le arról, hogy a magánéletbe visszavonul. A kereskedelmi szerződéseknek Bacelli képviselő által felvetett kérdést illetőleg a miniszter kijelenti, hogy miután a tárgyalások még folyamatban vannak, könnyen megérthető célszerűségi okokból nem nyilatkoznak részletesen erről a kérdéstről. Annak jelentésére szorítkozik, hogy az alkudozók, akiknek magatartását ószintén dicsérni kell, nem mulasztják el szem előtt tartani mindazokat a szempontokat és tekinteteket, amelyeket Bacelli kijelített. A miniszter elismeri, hogy hiábavaló volna e pillanatban elfogadni az általános tarifát, de a kormány holnap törvényjavaslatot fog benyújtani, mely minden eshetőségre felhatalmazást ad arra, hogy Ausztria - Magyarországgal ideiglenes kereskedelmi szerződést kössön, vagy ha ilyet nem lehetne kötni, lebetörve tegye amaz intézkedések foganatosítását, amelyek Olaszország érdekeinek megvédésére alkalmasak. Ami az Ausztria-Magyarországgal folytatott tárgyalásokat illeti, a nehézség a reális viszonyokban van, de a jóakarát mind a két részen van. Biznunk kell abban, hogy mindkét fél érdekében létre fog jönni a megegyezés. Azután a költségvetést részleteiben elfogadják.

Robbanás egy tengeri hajón.

Marseille, december 16. A San-Leonardo hajó fedélzetén kiütött robbanás sok embert, akik a kritikus időben a rakparton voltak, földresujtott. Attól tartanak hogy a lángban álló kalium-karbidval megakartott hajó súlyedésekor fel fog robbanni. A tüzoltók tehetetlenül állanak a tüzzel szemben és messziről nézik a tüzet. A közrakpartokban és a kereskedelmi

kamara épületében kiütött tüzet osirájában elfojtották. A rendőrség a rakparton tart a tenn a rendet. Jól lehet a délnyugati szél ugylátszik kisebbit a veszélyt, minden perben várják a gőzös felrobbanását. Eddig négy sebesültet szállítottak a kórházba. A városban nagy izgatottság van.

Görög kormányválság.

Athén december 16. Rallis miniszterelnök beadta lemondását a királynak és azt tanácsolta, hogy a kamarát ne osszlássák fel. Valószínűleg egy ügyvivő minisztériumot fognak a ktni, amely a kamarát egybehívja.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, december 16. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Eladott: búza: tiszavidéki 8.30—8.70 K., marosi 8.25—8.45 K., bányási 7.80—8.80 K., mosoni 7.90—8.10 K. Rossz: tóttelvidéki 6.75—6.85 K., pest-megyei 6.70—6.85 K. Tengeri: magyar, régi 6.20—6.45 K., új 5.30—5.50 K., magyar zab 5.55—6.10 K., válogatott 6.65 K.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Tolnai gazda. Az ecetgomba (Mycoedermis acetii) által megfertőzött bor gyógyításával nem igen érdemes bajlódni. A savtalanított szerek alkalmazása ugyanis nem jár jó eredménnyel, mert az így képződő ecetsavas sók a borból ki nem csapódván, szokatlan kesernyű, rossziavízű sőt más betegségekre is hajlandóbbá teszik azt. Ha még csak alig-áig (szervehető) kis mennyiségben képződött az ecetsav, akkor a borból levő ecetgombákat pasztőrözéssel szokták kiűlni, illetve megfelelő készületek hiányában az ecetgombák fejlődését tulerős kénezéssel megakasztják s a beteg bort szeszűs és testes jó borral kevervén, lehetőleg gyorsan elfogyasztani igyekeznek. Ez az eljárás azonban meglehetősen nagy kockázattal jár. Ennélfogva legelőszérűbb az ilyen beteg bort szeszűsre, illetve ha az ecetgombák a szesztartalom jó részét már ecetté alakították volna, inkább ecetgyárra használni. Mindesetre okvetlenül szükséges azonban a beteg borral érintkezésbe jutott összes pinceszűzőkötőket lepőt, tölcserit, csapót, fertályt, dugókat és horodt erőszűdoadattal alaposan átforgatni. Enéklül ugyanis azok közvetítésével a többi borokba is ecetgombaszedek kerülnek s kedvező alkalom adtán tudniük lehető és melegség behatásására, gyorsan eszaporodnak. Legújában külföldön kísérletczeg egy savpusztító bakterium-lajjal, mely állítczag eső sorban az ecetsavat emésztii fel gyorsan a borból s mihelyt ez megtörtént, az ecetgombákkal együtt pasztőrözés által könnyű szerezni kiűöz. — P. L. Pozsony. A budapesti intézet Tüzeit-utca 7. szám alatt van. Állami gyermekmenhely a cme. — Tanár. A Magyar Tudományos Akadémia utalomtételei közül a következők járnak le 1903 december 31-én. Adassék elő a török urakodás története hazánkban (nyilt pályázat.) Jutalma a Buk László-léle alapítványból 2000 korona. A munka tervezja esetleg valamely kidolgozott tjezetet kísérletben december 31-gy küldendő be. A legjobb tervezji bekiűdjo a mű megírására megbízást kap. A jutalom, kedvező bírálat esetén, csak kész munkánkat adatik ki. Fejlessék ki a hatáshason elméletének jelenlegi állása. Jutalma az Ullmann-éle alapítványból 360 arany forint. A jutalom csak önál ő becsü műnek ítéltetik oda. A jutalmazott munkát szerzője kiadni tartozik; ha ezt egy év leforgása alatt nem teszi, a tulajdonjog az Akadémiára száll. Kivántatik oly vizsgálat, mely a differenciá-invarianások valamely osztályának meghatározását nyújt a vagy legalább valamely osztályuk elméletét jelenlegi-kenyebb lépéssel előbbre viszi, hivatkozás történetik arra, hogy a beklüdtől munkával a szerző pályázni kíván. — K. Kísérő. 1. Kunosi Frigyes nyomdajva (Teréz-körut 33.). 2. A földművelésügyi minisztérium ingyen megküldi a könyvet. ha a tanítójuk vagy lelkészük egy levelezőlapon kéri. 3. Borászati Lapok (Üllői-ut 25). — D. Gy. A névmagyarositási ügyben készséggel támogat a Telkes Simou, miniszteri számtanácsos. Címe: Budapest, I. Atilla-utca 85. szám. — F. Magyarigen. A legjobb akaratalt se mondhatjuk meg, mit kérdzett valaki egy hónappal ezelőt. A leveleket megsemmisítjük. — U. hazior. Ecetsavval kell befoeszkendzni. Szabad kézzel nem szabad ezt végezni, mert a sav maró. — Balassagyarmati előzető. Az árnévvél közölt verset Miskolczról kaptuk. — K. Gd. Ha csupán öneltesznek kivétel, akkor lehet valamely tendencia a dolgaiban. Egyebekben ezt csak közvelelen közléseben lehet megbírálni. — S. J. Román-Petre. Az illetékes ügyosztályt a tanfelügyelőjég újabb fűterjesztésére bizonyára sietteti az ügy elintézését. A hivatalos rend betartása végett intezzen a tanfelügyelőjég útján újabb kértést a kultuszminisztériumhoz.

Sorsjegyek.

G. V. Kisvárdá, 5183—85 számú 1870-iki magyar nyereménysorsjegye 32736 koronát, 586—76 számú Bécs városi sorsjegye 280 koronát nyert.

XV. Dr. L. Sátoralja-Ujhely. Az említett sorsjegyek húzása december 16-án megtörtént. Sorsjegyek nem nyertek.

R. E. Szék-Nógrád, Adler R., E. H. Sz.-Sziget, B. F. Maros-Ujvár, G. J. Bógöz, Véletlen, D. P., K. J., S. M. Zala-Egerszeg, D. M. Beregszász, K. M., D. Gyula Komárom, L. I. Székeshérvár, Klein Kőbánya, sorsjegyek nem nyertek.

KÜLÖNFÉLÉK

Egy levélre.

De jó is, hogy megirtad
Azt a levelet.
Megismertem legalább
Csalfa lelkedet.

Ezután már írhatsz te
Ezer levelet.
Nem hiszek én többé már
Sohasem neked.

Beláttam a szivedbe
A sorok között —
S míg olvastam, a szívem
Gyászba öltözött.

Vértessy Gyula.

† **Az angol király civillistája.** Az angol király és a királyi család egyes tagjai külön fizetést és jövedelmeket kapnak az angol nemzetől. Viktória királynő 385.000 font sterlinget kapott az udvartartási költségekkel együtt, a walesi herceg és családja 88.000-et, a többi herceg és hercegnő együtt 87.000-et. Edvárd királynak a lancasteri és cornwalli hercegség annyit jövedelmez, hogy összes jövedelme évenként 700.000 font sterlinget, azaz 15 millió koronánál többet tesz ki, nem is számítva azokat az összegeket, melyeket nagy katonai rangjuk szerint kapnak a királyi hercegek. Edvárd király azonban kevésnek találta óriási jövedelmét az udvartartás költségeire s most évi 500.000 font sterling civillistát szavaztatott meg az országgyűléssel.

† **A katakombák.** A középkor titkos földalatti folyosói gyakran okoznak szerencsétlenséget. Utakat, házakat építenek fölülük és egy szép napon tartós eső után átázik a talaj, az akna beszakad és nagyon gyakran előfordul, hogy emberek is életüket vesztik. Hanley angol városban történt nemrég ilyen eset. Egy munkásember kosárral a hátán ment végig a fútcán. Egyszerre csak előtte magától a kosarat s a járó-kelők nagy reménytelére hangos kiáltással a föld alá süllyedt. Az uttest egy régi akna felett vezetett végig, amely váratlanul beszakadt. Az aknából oly erős, bűzlődött levegő áradt ki, hogy a szerencsétlenség percében senkinek eszébe sem jutott volna a tüdőzők a nélkül, hogy a lámpa elaludt volna. Többféleképpen megkísérelték a mentést, de minden igyekezetük hasztalan volt. Egész éjjel pihenés nélkül dolgoztak, de a szerencsétlen embert nem találták meg. Az utolsó remény is eltűnt, mert a mentő munka

közben minden oldalról beszakadt a föld s egészen betemette az üreget. Általános nézet az, hogy a szerencsétlen ember legalább is kétszázalábnyi mélységre esett. A lakosság a nyílt utcán temetést rendezett a gödör mellett, amely elnyelte a szerencsétlen embert. A múlt század végén, mikor a város erősen fejlődni kezdett, számtalan földalatti aknát fedeztek föl, de nem igen törődtek a dologgal. Mindezeidig nem is történt semmi szerencsétlenség.

† **A petroleum keletkezése.** Erről a kérdésről már nagyon sok teóriát állítottak föl, de egyik sem volt olyan, hogy azt mindenki elfogadhatta volna, talán azért, mert a petroleum tényleg különböző módokon keletkezhetett. A *Vegyipar* írja a műszaki kémiának egyik leghivatottabb művelője, *Moissan* párisi tanár ezeknek a teóriáknak a számát eggyel szaporította. Ez a teória mélyen járó geológiai kutatásokra támaszkodik. *Moissan* véleménye szerint földünk történetének legrégebb idejében a szénnek majdnem egész tömege fémekhez volt kötve. Később viznek behatása alatt ezen szénvegyületekből szénhidrogének képződtek és ezekből viszont az oxigén behatása alatt a légkörben most is jelenlévő szén-sav. A különösen Észak-Amerikában előforduló természetes gázforrások eredetét *Moissan* az alumínium és a szén egy vegyületére (alumínium-carbid) való behatásával magyarázza, minél moosir-gáz keletkezik. Más fémcarbido kból folyékony vegyületek képződtek, melyekhez a petroleum is sorolandó, bár *Moissan* maga is megengedi, hogy a petroleum más módon is keletkezhetett. Különösen figyelemre méltó *Moissan*nak az a véleménye, hogy viznek könnyen elbontható carbidokra való behatása vulkánikus jelenségeket idéz elő, míg a más esetekben hasonló, de kevésbé heves vegyi átalakulásoknak földrengés a következménye.

† **A szemajok és a fejfájás.** A fejfájást igen gyakran a szem különböző rendellenességei okozzák. Így a messzelátás igen sűrűn okoz fejfájást, mert a messzelátó szem, hogy világosabban láthasson, kénytelen a szem izomrendszerét igen megerőltetni és pedig annál erősebben, mennél közelebb van a szemlélő tárgy, különösen tehát olvasáskor és minden finom munkánál. Ez azonban, ha az izomrendszer ily módon órák hosszáig át meg lesz erőltetve, a homlok idegtájaiban fájdalmakat okoz, amelyek gyakran a fej hátsó részéig kisugároznak. Gyöngébb emberek, vagy olyanok, akik éppen valamely betegségét állottak ki, ily módon könnyen fejfájást kapnak. Megfelelő szemüveg alkalmazásával ez esetekben a fejfájás is elmúlik. Más szemajok is könnyen okoznak fejfájást, mindenekelettel a szabálytalanul alkotott szem, továbbá a rövidlátás is. Mindez esetekben a szemüveg megszüaditja az embert a fejfájástól, amely különben, oka

ismeretlen lévén, esztendőig gyötörné. Az orvosok krónikus fejfájások megvizsgálásánál a szemre is különös figyelmet fordítanak.

† **Arokép és hasonlatosság.** Egyik párisi bíróság érdekes jogi-művészeti kérdésben döntött a minap. Arról volt szó, hogy a múlt esztendőben va ami Gaus nevű amerikai megfestette *Beuziger*, párisi festővel felesége arokéjét 5000 frankért. Mikor azonban a művész mekájával elkészült, megtagadta a festmény átvételét azzal, hogy az nem hasonlít a feleségére. Bíróság elé került az eset, amely szakértőknek Gabriel Ferriert és Jules Lefebvre-t kérte meg. A két művészszakértő jelentést terjesztett a bíróság elé, amelyeknek elvi jelentőségű része a következő:

... A kivétel leikiismeretes. Ami a hasonlatosságot illeti, amit Gaus ur kétségbevon, arra nézve ki kell jelentenünk, hogy az megvan a képbén s hogy az, nézetünk szerint, elégséges, ha tekintetbe vesszük azokat a föltételeket, amelyek közt a festmény elkészült. A hasonlatosság valamely festészeti vagy szobrászati műben a legkedvezőbb esetben sem lehet egyéb, mint valamely aronak egyéni visszasáda. A pillanatnyi arckifejezés séance-ról séance-ra eltérő lehet, ha a vonások és vonalak különben meg is maradnak ugyanazoknak. Valakinek, akit tíz művész fest meg, tíz különböző aroképe lehet, amelyek hasonlatosak és mégse hasonlatosak, mert mindenükük más-más arc...

A bíróság ennek a szakértői véleménynek alapján a tiszteletdíj kifizetésére ítélte az amerikait.

KÖZGAZDASÁG

Az Osztrák-Magyar Bank váltóbirálói. Az Osztrák-Magyar Bank bécsi igazgatósága ma báró Winterstein titkos tanácsos, kormányzó elnöklésével tartott ülésében választotta újra a váltóbirálókat a banknak legközelebb osztrák intézete részére. A bécsi főinézet részére új bírálóra *Janowitz* Albertet nevezték ki.

Az Országos Iparegyesület végrehajtó-bizottsága tegnap, *Matkovits* Sándor elnöklése alatt ülést tartott. A kereskedelemügyi miniszter, az 1898-ban alakított országos ipartanács ujjaalakítását határozta el és felhívta az egyesületeket, hogy a tanácsba három tagot küldjön ki. A bizottság lovag *Falk* Zsigmond és *Thék* Endre alelnököket és *Gelléri* Mór igazgatót küldte ki. A minisztériumból és több konferenciától érkezett megkeresések elintézése után a bizottság több konkrét panaszszal foglalkozott. Elhatározta a bizottság, hogy föltérjesztést intéz a kereskedelemügyi miniszterhez a magyar iparnak az osztrák-magyar bank építkezéseivel és egyéb szükségletei beszerzésénél való mellözése miatt.

ez meg micsoda új szemtelenség? Rögtön vezetesse elő. Az altiszt gyalog is járhat.

Ekkor megfordult, mert lépteket hallott s Borgert főhadnagyt megpillantva olvadókönyv hangon szólott hozzá:

— Ah! ha nem csalódom, úgy ön az kedves Borgert főhadnagynom. Már ily korán szolgálásban? Éppen cukorkával akartam kedveskedni férjem lovainak, de már nincsenek itt... Képzelle, olyan borzasztó korán vonul ki.

— A svadron iránt mutatott érdeklődését meg kell dicsérnem, nagyságos asszonyom! Már olyan gyakran megcsodáltam, mikor parancsot osztogatt az istállóban.

— Parancsot? Csak itt-ott vannak apróbb kérelmeim az őrmester urhoz, ha a férjem valamiről megfellekedeztet. Hát csak illik, hogy a svadronnal is törődjem egy kicsit.

— Ah! habár csak adjutánsnak van osztva férje ura mellé, mégis ön vezeti az ezredet. Gratulálók az előléptetéshez.

— Oh maga kis csintalan! Mindig olyan furesa tréfákat csinál. Ugy-e, még látom ma este a kaszinóban?

— Bizonyára, nagyságos asszonyom, hiszen öt órakor valami szolgálati megbeszélésünk van.

— Igaz is! Erről teljesen megfellekedtem. No de nem tart sokáig, hiszen csak néhány apróság.

— Természetesen...

— Csak én is érdeklődöm egy kicsit a dolgok iránt. En is figyelmeztettem az ezredes urat egynemely dologra. Valószínűleg erről fog beszélni.

— Kíváncsi vagyok rá! De éppen itt látom König századost, akivel valami elintézni valóm van. Ajánlom magamat, nagyságos asszony!

— Isten vele, kedves... A viszontlátásra...

— Eközben a főhadnagya szolgálata tartotta kezét, melyen urának egy piszkos lovaglókésztyűje volt.

Miközben azután Stark asszony újra az őrmester

REGÉNY

Egy kis garnizonból

— Katonai karkép —

Irta: BILSE hadnagy

(5)

Második fejezet.

— Meyer altiszt ur! Legyen olyan szives a piszkót kihordatni az istállóból, hiszen ez mégis szegyetlenül disznóság! Mit?... Az istállórség nincs a helyén? Nincs itt? Akkor vigye ki maga, egy gyöngy sem hull ki azért koronájából. Előrel! Aztán hozza be nekem a parolikönyvet.

— Parancsára! — nagyságos asszony...

Stark századosné két nagy, boglyas kutya kíséretében hosszú léptekkel járkált föl s alá az istállóban. Piszkos-szürke, rosszul álló lovaglórúha volt rajta, fején pedig kerek kalap. A jobb lábán levő lovaglószevvel néha suhogva vágott a lovgóba, úgy hogy a kutyák ijedten lapultak meg mögötte. Eles pillantással nézegetett mindent, a szalmát, a lovak helye fölött levő névtáblát s möhön tanulmányozta a fekete táblát, melyre az aznapi szolgálót volt kiírva. A kirukkolástól idehaza maradt két lónál hirtelen megállott s dühös szemmel bámult a két sovány állat rosszul tisztított, boglyas bőrére, aztán az egyik lónak hátulsó lábát fölemelte, megnézte patkóját, szoknyája zsebéből jegyzőkönyvet vett elő s beírta: „Renner Nr. 37, bal első új patka”. Aztán a lépcsőn felment a szénpadlásra. Ott az istállórség két embere édes álomban szunnyadt, a nélkül, hogy a svadron anyja belépését észrevette volna. Szinte megveszte támadt a két feljött emberre:

— Lusta disznók, takarodjatok dolgoatokra, vagy különben én öntök életet belétek... Naplopó pimaszok!

Azok pedig az abrakolóhoz estek, mintha maga az ördög szakadt volna rájuk. Aztán lement a lépcsőn, hogy Meyer altisztet fogadja, aki lélekzet nélkül rohant elő a paroli-könyvvel. Sarkantyuját csengve verte össze s a legszigorubb inspektor elé tartotta a könyvet.

— Tartsa csak kérem, amíg olvasom, vagy talán azt hiszi, hogy piszkos tábláján bezsizozom az ujjam? Az áll itt, hogy holnap nyeregyszerzővizsgálat lesz... Rendben van minden.

— Az őrmester urat kell megkérdeznem...

— Egy-kettő! Hozza ide, de galoppban!

Az őrmester nem igen volt elragadtatva, hogy nyugalmában háborgatják, mert az az idő, miattal a svadron odakünn gyakorlatozott, néki a legkollemesebb volt. Eppen kávénál ült, vele szemben életpárja s reggeli szivarját szivta, mikor Meyer „ő nagysága” kivánságát előadta.

Dühösen mormolva állott föl:

— Mi jut az eszébe ennek az asszonyi állatnak! Éppen úgy tesz, mintha valami mondani-valója volna. Gyalázat, hogy az ilyesmit el kell tűrni, de ha szólunk ellene, hát megharagszik az ezredes. Hisz úgy táncol, amint ő futyul!

Roszkodvüen esztolta fel kardját, kopasz fejébe nyomta sapkáját, szitkozódva jhaladt le a lépcsőn. Lassan ballagott a kaszárnyaudvaron át az istálló felé s Stark asszony elé olyan arccal lépett, mintha azt akarná mondaná:

— Akkor lássalak, mikor a hátam közepét. Rögtön rátámadt:

— Őrmester, rendben van minden holnapra?

— Azt hiszem, de ma este mindent még újból meg fogok vizsgálni.

— Mit, ma este? Rögtön! A semmittevésnek ezennel vége! Ezenkívül megtiltom ezt a durcás hangot, különben jelentést teszek az ezredes urnak. Most pedig vezesse elő a lovat!

— Az is kirukkolt. Minden ló künn van ennek a két sántának a kivételével.

— Hogyan? Az én lovam kirukkolt? Hát

A magyar iparért. A budapesti kávéipartársulat, amely tudvalegleg mozgalmat indított a magyar ipar támogatása érdekében, a minap különböző nyelvű felhívást intézett a külföldi gyárosokhoz az iránt, hogy Magyarország részére létesítsenek önálló vezérképviseletet. Az ipartársulat ezt az indítványát az Országos Iparegyesület ipartörölési szakosztályában is tárgyalatni kívánja és az általa megindítandó mozgalmak támogatására a kereskedelmi és iparkamaráknak, továbbá a Gyárparcosok Országos Szövetségének, az Őthon írók- és hírlapírók körének és a Budapesti Újságírók Egyesületének erkölcsi támogatását is kéri meg.

A nemzeti jövedelem becslése. Ilyen címmel külön lenyomtatásban is megjelent dr. Fellner Frigyes egyetemi magántanár tartalmas és erős közgazdasági tudásra valló értekezése, melyet a szerző fölvoltasott a Magyar Közgazdasági Társaság november 12-iki ülésén. Az értekezés nagy becséről, tanulságos adatairól már megemlékeztünk a felolvasás kapcsán. A munkát szakkörökben bizonyára méltó érdeklődéssel fogják fogadni.

Vásároszok. (Vámos és Brusztai batósági követtők üzleti hetijelentése.) Az esős időjárás ugyan nyomasztólóg hatott az élelmispec forgalmára, de mindazonáltal az üzlet ma kielégítő lefojyasu volt. Részleteiben a következőképp alakult az üzlet: **Hus-félék:** Vidéki marhahús ejeje —80—86, hátulja —86—1.— K. mm.-ként. Öölt borjú borbén, hosszan mérve, súlylevonás nélkül —90—1.10 K.-val nyertek elhelyezett kilonként minőség szerint. Lezuhott sertés-hús 1.04—1.12 K., sertésbú szalonnával együtt 1.06—1.16 K. kilonként. Szépen tisztán kezelt szopós malacok kilója 1.60—1.80 K. Birkahús kilója 50—70 fillér. **Tojás:** I.-r. iriss telt aru 82—88, apadt 74—78, meszes 63—67 koronát jegyztek eredeti ládánként, **Tejtermékek:** I.-r. szövetkezési teavaj 2.40—2.60, jó iriss főzővaj 3.—2.20, tehéntúró 20—24 fillér kilonként. **Vágott baromfi:** I.-r. szépen tisztán kezelt hizott ludak kilója 103—118, pulykáké 110—130 fillér minőség szerint. — **Élelmispecben** rántani való csirke 140—150, sütni való 190—200, tyúk 200—290, kacsa 4—4.80 ind 5—7, pulyka 6—8 koronát páronként minőség szerint. — **Vadfélék** száraz szőrű nagy nyulak darabja 2.60—2.70 kor; fogoly párja 2.40—2.60, fácán párja 6—8 korona. Szarvas 60—70; 6z 110—120, vad-idező 60—90; fillér kilonként. **Délgyümölcs:** narancs 300-as 9.—, 360-as 8.50, 200-as 7.50; citrom 200-as 6.00, 300-as 7.20 korona ládánként. **Köszaras** narancs 100 kilója 22 korona. 1 kosár karfiol 3.60 korona.

Sertés-konzumvásár. (A székesfővárosi sertés-vásár és közbághid intézése.) December 16-án. Főhajtás: Zsirsértés, egymint 0reg I. rendű — kilogrammon felül — darab, II. rendű 280—350 kilogrammmig — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220—300 kilogrammmig — darab, könnyű 220 kilogrammmig — darab, sildő — darab, malac — kilogrammmig — darab. Összesen — darab. Hussértés egymint: nehéz 800 kilogrammon felül — darab, könnyű 250—300 kilogrammmig — darab, sildő — darab, malac 40 kilogrammmig — darab. Összesen — darab. Főhajtás összege 659 darab, — darab sildő, Előző napi maradvány 707 darab, 26 darab sildő, összesen 1296 darab, 26 darab sildő. Eladatott 777 darab sertés, 16 darab sildő. Maradvány 519 darab.

10 darab sildő. A vásár irányzata lanya. Az árak hanyatlóban. — Következő árak jegyzetelték: Zsirsértés: 0reg I. r. 850 kgr.-on felül 94—98 fillérig, II. rendű 280—350 kilogrammmig 94—98 fillérig, selejtezett 83—94 fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 94—100 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogrammmig 91—99 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogrammmig 86—91 fillérig, sildő 88—94 fillérig, malac — fillérig. Hussértés: Nehéz 800 kilogrammon felül — fillérig, könnyű — kilogrammmig — fillérig, sildő — fillérig, malac 40 kilogrammmig — fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élősúlyban.

A budapesti gabonatózsde.

Budapest, december 16.

Mérsékelt kínálat és ugyanolyan kereslet mellett készbuza csöndes iránzatú volt; forgalomba került 8000 métermássa változatlan áron. Rozsban nincs üzlet, ára változatlan; a többi cikkeken is gyöngön vannak forgalomban.

Eladatott:

Buza, Tiszavideki: 200 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 10 f., 300 mm. 79 k. 8 K. 10 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 07½ f., 500 mm. 79 k. 8 K. 07½ f., 100 mm. 79 k. 8 K. 70½ f., 350 mm. 79 k. 8 K. 02½ f., 100 mm. 79 k. 8 K. 100 mm. 79 k. 8 K. 200 mm. 79 k. 7 K. 90 f., minden három hónapra.

Szentesi: 750 mm. 79 k. 8 K. 02 f., 1500 mm. 79 k. 8 K. 02½ f., 1200 mm. 79 k. 8 K. 02 f.

Fejérmegyei: 1300 mm. 77 k. 7 K. 73½ f.

Festmegyei: 100 mm. 80 k. 8 K. 02½ f., 300 mm. 79 k. 7 K. 92½ f., 900 mm. 78 k. 8 K.

Buda: 300 mm. 77 k. 7 K. 70 f.

Mind három hónapra.

Arpa: 500 mm. 5 K. 70 f.

Zab: 1500 mm. 5 K. 70 f., 199 mm. 5 K. 60 f., 300 mm. 5 K. 55 f., 500 mm. 5 K. 45 f.

Készpénzfutás mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben és kilogrammonként. — A minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonként.

B u z a	Kilós	50 kilogramm árs		50 kilogramm árs	
		K.-tel	K.-ig	K.-tel	K.-ig
Tiszavideki	—	—	—	—	—
•	76	7.60	7.66	7.66	7.69
•	77	7.56	7.76	7.86	8.—
•	78	7.10	7.86	8.1	8.06
Festmegyei	—	—	—	—	—
•	76	7.60	7.60	7.60	7.60
•	77	7.60	7.76	7.86	7.86
•	78	7.56	7.80	8.1	8.—
Pestmegyei	—	—	—	—	—
•	76	7.40	7.56	7.60	7.60
•	77	7.40	7.56	7.60	7.60
•	78	7.60	7.76	8.1	7.96
Budapesti	—	—	—	—	—
•	76	7.46	7.60	7.76	7.86
•	77	7.60	7.76	8.1	7.96
•	78	7.66	7.76	8.1	8.—
Böcskei	—	—	—	—	—
•	76	7.66	7.70	7.9	—
•	77	7.60	7.80	8.1	—
•	78	7.70	7.86	8.1	—

mester felé fordult, Borgert König százados után sietett, aki éppen a harmadik svadron udvarába kanyarodott.

— Jó reggelt, százados ur! Bocsánatot kérek, ha zavarom, de rendkívül sürgős, hogy egy kérdéssel előálljak.

— Mi történt hát? — kérdezte csodálkozva az ezredes. — Hát olyan fontos?

— Ma délután az ezredes bizonyára a kaszinószállék miatt fog beszélni s nagyon kellemetlen volna nékem a fiatalabb urak előtt, ha az én nevemet is fölemlítene.

— De hiába, most nem adhatok önnek pénzt, már nyolc nap előtt is nehéz volt azt a száz márkát felhajtani.

— Es ha mégis megismétlem kérésemet, csak azért teszem, mert rendkívül kínos helyzetben vagyok. Ha estig nem tudok négyszáz márkára szert tenni, úgy borzasztó kellemetlenségeim lesznek s beláthatatlan következmények...

— Ez mind igen szép és igen jó, de még sincs pénzem, — felelte König vállvonogatva. Egy másodpercig mind a kettő maga elé bámult, majd Borgert kissé habozva megszólalt:

— Szabad egy ajánlatot tennem, százados ur?

— Halljuk!

— De kérem, ne értelmessezzen hamisan. Nem lehetne igénybe venni a svadron kasszáját, hiszen olyan kis időfél van szó...

— De az Isten szerelméért, kedvesem, mit nem tételez fel rólam? Csak nem nyulhatok a pénztárhoz?

— Annál is inkább nem látok ebben mulasztást, mert százados ur egyedül felelős a pénzért s csak egy kisebb összeg elvételéről van szó, melyet rögtönösen ki is pótlunk.

— Nem, nem... Ez a legjobb akarat mellett sem lehetséges!

— Akkor hát teljesen tanácstalan vagyok, százados ur... — szöjt Borgert fájdalmas hangon.

(Folytatása következik.)

Egy férj regénye

Irta: SALVATORE FARINA

(49)

— Megrémit.

— Hagyja a tréfát; merje tagadni, hogy ön gyűlöl engem, hogy ellenszenvesnek tart, hogy nem kívánja jelenléteket.

Ez a váratlan, félig komoly, félig tréfás beszéd annyira zavarba ejtett, hogy nem tudtam válaszolni.

Mosolyogva néztem rá; kérdő pillantásai pajzánul villogtak; félig nyitott ajkain volt valami kihívó mosoly, amely elűtött a szavaiban rejlé szelid mosolytól.

— Lássá — nem tagadhatja, de szeretném, ha ön egy oly nyíltan bevallaná, ahogy én kérdelem.

— Mit valljak be?

— Hogy ellenszenvesnek tart, hogy nem szível, hogy háborgatom családi békéjét, hogy irigylő tölem az a csekély szeretet, amit Letiziám iránt érzek, hogy ön azt hiszi, hogy csak ön egyedül jogosult szeretni őt és féltékeny amiatt, hogy Letizia hozzám is jó. Vallja meg, hogy mindez igaz.

Mindez így is volt — csak az nem volt igaz, hogy ellenszenvenvel viseltemet iránta, hogy éppen ebben a pillanatban bájai szelid és mégis jogos felindulásától oly vonzókká váltak szememben, hogy jó lelkiismerettel megesküdhettem, hogy nem igaz. Ezt tettem és oly nyílt szível, hogy a szép Laura megnyugodott.

— Hiszek önnek — szöjt — hinni akarok önnek; barátónké akarok lenni, ön meg legyen barátom.

Es mialatt megfogta a kezemet és megszorította, hozzátette:

— A béke meg van kötve; legyen ön oly jó hozzám, mint én önhöz. — Aztán hangosan felkacagott és kacér bájjal hátat fordított.

Egyéb gabonafajták	Kilós	50 kilogramm árs	
		K.-tel	K.-ig
Buza	—	—	—
• középmínőségű	—	6.82	6.46
• takarmányaru, elsőrendű	—	6.22	6.36
• másodikrendű	—	6.66	6.76
•	—	6.46	6.56
•	—	6.10	6.56
Zab	—	6.86	6.70
• középmínőségű	—	6.46	6.66
•	—	6.46	6.76
•	—	6.—	6.—
• román vagy bolgár	—	6.—	6.—
• cingantán	—	6.—	6.—
• káposzta	—	10.76	11.56

A határidőszlet folyamán a következő kötések

körtétek:

Áprilisi buza 1904. : 7.69—7.70

Áprilisi rozs 1904. : 6.66—6.66

Áprilisi zab 1904. : 5.47—5.46

Májusi tengeri 1904. : 5.16

Déli egy óraker a következő záróárakat állapi:

tették meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1904. : 7.69—7.70

Áprilisi rozs 1904. : 6.66—6.67

Áprilisi zab 1904. : 5.46—5.47

Májusi tengeri 1904. : 5.16—5.17

Délután fél 5 óraker zárul:

Áprilisi buza 1904. : 7.69—7.70

Áprilisi rozs 1904. : 6.66—6.67

Áprilisi zab 1904. : 5.46—5.47

Májusi tengeri 1904. : 5.16—5.17

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde gyöngye megnyitás után külföldi magasabb jegyzésekre és bécsi vételekre megszilárdult és az értékek árfojyamai javultak. A forgalom azonban igen csekély volt.

Valuta és ércóru változatlan.

Értéktőzsde: Osztrák Hitelrészvény 685.75—687.50. Magyar Hitelrészvény 778.—776.—. Jelzálogbank részvény 54.76. Osztrák-magyar államvasuti részvény 677.25—679.—. Városi villamos vasut részvény 334.—334.25 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Magyar koronajáradék 99.15—99.24½ százalék. Magyar Hitelbank részvény 776.25—777.25. Jelzálogbank részvény 624.50—525.—. Leszámitóbank részvény 466.—466.—. Osztrák Hitelrészvény 687.25—688.75. Kereskedelmi bankrészvény 2830.—. Észak-magyarországi kőszénbánya részvény 216.—220.—. Ganz-léle Vasöntőde részvény 2720.—2720.—. Rimamurányi vasütő részvény 503.50—503.75. Adria hajózási részvény 490.—490.50. Közúti Vasút részvény 333.50—334.—. Osztrák-magyar államvasuti részvény 679.—679.50 korona.

¼ óraker zárul: Osztrák Hitelrészvény 689.75. Magyar hitelbank részvény 777.50. Leszámitóbank részvény —.—. Rimamurányi vasütő részvény —.—. Osztrák-magyar államvasuti részvény 681.50. Közúti vasut részvény —.—. Városi villamos vasut részvény —.— korona.

En sokáig néztem szótlanul; ez olvadkozó kedvességnek és sugárzó szívenességnek látványát oly esábitónak tüntette föl előttem a felajánlott bizalmas barátság, hogy nem tudtam válaszolni. A szép asszony talán észrevette zavaromat, mert hátrafordult, egy pillanatig habozva megállt, aztán vállát vonva felém közeledett és félhalkan szöjt:

— Köztünk legyen mondvá, ne vegye rossz néven, mindazt, amit elmondtam önnek, el kellett mondanom, nem az ön kedvéért, mert azall nem törődöm, hanem a kis Letiziám kedvéért, akinek szeretetét nagyon sokra becsülöm.

— Ezer köszönet! — szöjtam félálva.

— Megérdemelte.

— Igaz, megérdemeltém.

Letizia felénk közeledett; mennyivel szebbnek láttam gyermekes arcockájának felénk kedvességét!

* * *

Ez a szókimondás mégis legyőzött és attól a naptól fogva signora Albruzzinak nem kellett félnie a türelmetlen vetélytárs féltékeny haragjától. Már abba is belenyugodtam, hogy megosztom a szép Laura barátságát és hajlandónak mutatkoztam viselni a következményeit, tudtam előre, mi vár rám és féltém tőle; boldog együttlétnék, életmóduknak egyszerűsége, szükségleteink takarékos rendezése, bensőséges házasságunk, amelyet nem zavart meg a társaság semmiféle terhes kötelezettsége, mindezt ha nem is rombolta le, de mégis fenyegette „a jó Laura barátsága”.

Aggodalmaim, fájdalom, nemsokára teljesültek; sűrűn követték egymást a bizalmas esték az Albruzzi-villában, természetesen ott kellett lennünk, aztán új látogatásokat fogadtunk és viszonzottuk; ennek nyomába jártak azután a toilettek, a fényűzés és sok egyéb, ami mind összeszeesküdtött háztartásunk egyensúlyának törvényei ellen.

Letizia ezt eleinte nem vette észre, amikor már 6 is észrevette, már akkor nem lehetett változtatni a dolgon. Es mikor megértém a jelentékeny kiadásokon, amelyek-

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzékek: Heremag: lucerna magyar 52.—, 62.— korona, vörös aprószemű 46.—, 50.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös búsági — korona, középszemű 52.—, 55.— korona, nagy szemű 56.—, 61.— korona. Disznósőr: budapesti 66.50—66.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: 15-gyészartott vidéki — korona, városi 4 darabos 56.—, 56.50 korona, 3 darabos 57.50—58.— korona. Füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 18.—, 18.50 korona, 120 darabos — korona. 100 darabos 21.50—22.— korona, 85 darabos 23.00—24.— korona. azonális szilva. Szerbiai szokás szerinti minőség 17.50—18.— korona. 100 darabos 21.—, 21.50 korona, 85 darabos 22.—, 23.50 korona. Szilva: sláviai 19.—, 19.25 korona, szerbiai 17.—, 17.25 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

A mai előtérbe nyomott hangulattal nyílt meg, később azonban barátságosabb lett.

A déli tőzsde szilárdabb volt. Zárhat tartott.

Bécs, december 16. (Magyar értékek vártata.) 4% os aranyjárdék 119.05. Lisszi és szegedi kölcson-sorsjegy 164.50 Magyar vasúti kölcson ezüstben —. Magyar keleti vasúti állami kötvény —. Magyar lezámitoló és pénzváltóbank 484.—. Rimamurányi vasműrészvény 501.—. Magyar koronajárdék 99.05. 4% os Magyar földhitelem. kötvény 98.35. Magyar hitelbank részvény 75.25. Magyar nyercemény kölcson sorsjegy 209.—. Kassa-ócebergi vasúti részvény 386.—. Magyar keresk. bank 2820.—. Magyar koricpar 2540.

Bécs december 16. (Osztrák értékek vártata.) 4% os papírjárdék 100.70. 4% os osztrák aranyjárdék 120.75. 1890-os sorsjegy 155.85. Osztrák hitel-sorsjegy 525.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankkegyesület 525.—. Osztrák-magyar bank 1614.—. Déli vasút 89.25. Dunagőzhajózási részvény 991.—. Dohányrészvény 360.—. Császári és királyi arany 11.35. Németbankváltó 117.27. 4% os osztr. járdék 100.55—100.85. Osztrák koronajárdék 100.80. 1864-ik sorsjegy 260.—. Osztrák hitelintézeti részvény 688.50. Unionbank 539.—. Osztrák Láncebank 439.—. Osztrák-magyar államvasút 681.25. Elbavölgyi vasút 420.—. Alpeai bányarészvény 410.75. 200 frank arany 19.66. Londoni váltóár 239.50 fécsi Iran way Lít B. —. Bécsi Iramway Lít A. —. Lapót kőb 325.—. Az irányzat tartott.

Bécs, december 16. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magányforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 689.25. Magyar hitelrészvény 776.50. Angol-Osztrák bank 283.50 Bécsi bankkegyesület 526.50 Union bank 540.— Láncebank 442.— Osztrák-magyar államvasút részvény 682.—. Déli vasút 89.50 Elbavölgyi vasút 421.—. Reszknyugati vasút részvény —. Dohányrészvény 360.—. Rimamurányi vasút 504.50. Alpeai bányarészvény 411.50 Májusi járdék 100.75. Magyar korona járdék 99.05. Török sorsjegyek 141.75 Német birodalmi márcsa 117.22—117.26. Napoleon d'or 19.06.

nek akaratán kívül a jó Laura volt az oka, hozzám simult, azzal vigasztaltam, hogy valami foglalkozás után fogok nézni. Lugano közelében nemokára építómesteri foglalkozást vállaltam és lelkesedés nélkül, de csendes megadással teljesítettem kötelességemet. Új foglalkozásom hosszabb időre távol tartott otthonomtól, de vigasztalt, az hogy Letizia nem volt egészen egyedül, hogy volt egy barátója, aki megkönnyíti számára a várakozást, de fajt néjis, hogy talán nem fog többé oly sovárogra várni engem, mint azelőtt, nem fog többé egyedül réam gondolni.

E fájdalommal válaszok gyakori volta szokássá lett és a szokás megfosztotta azt fájdalmas jellegetől. Így sikerült az asszony végzetes barátságának elválasztani az elválaszthatatlant és létünk kétfelé hasítani; az egyiket az élet, másikat szerelmünk számára. De szükségleteink napról-napra szaporodtak és a szerelmünk számára fennmaradt idő napról-napra kevesedett. De azért egy-egy negyedórásakat még tölthettünk együtt teljes bensőségben és ilyenkor multunk egy darabjában lett újra részünk és visszatért üdvösségünk eleven képe.

De a világ közénk furakodott; szerelmünk oltárán még sértetlenül állt, de a családi élet oltárán profán kezek helyezkedtek el. Látókörünk szélesbedett, amidőn kileptünk templomunk falai közül, de szívünk szűkebbre szorult, mióta megtudta, hogy az élet szerelmünkön kívül egyebet is nyújthat.

Signora Albruzzival való beszélgetésünk után viszonyunk a vidám, inceskedő bizalmasság jelleget öltötte magára, melyet a szép Laura ugyancsak kihasznál. Rideg tartózkodásom bántotta őt ott, ahol a legérzékenyebb volt, női hiúságában, bosszút forralt és nemének minden cselkövetését, kacérkodását mozgásba hozta. Én észrevettem, de csak annak az ártatlan kívánságnak tulajdonítottam, hogy belső és külső alakjának teljes igénybevételével tetszeni akar.

(Folytatás következik.)

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 16. (Lászlai tudósítás.) A tőzsde lanyha magatartást mutatott, mintán a spekuláció húsos tőrkévei lecsendesedtek és miután a bankok előreláthatólag csak a jövő üzletében fognak üzleti tevékenységét kifejtetni. A visszatartást előidézte továbbá az a tény, hogy az üzletkezelési és szindikátusi kérdések megoldását még nem nyerték és a japán-orosz kérdés függőben maradtak. Szénrészvények készpénzvásárlásokra nyomottak, vasútrészvények állandók. Tőzsdéidő második felében szénrészvények állandóbbak, minden más változatlan. Magánlétszámítások kamatláb 9%/o.

Berlin, december 16. (Lászlai 4% os papírjárdék —. 4% os osztrák aranyjárdék 103.—. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárdék 99.20. Osztrák-magyar államvasút 146.—. Kassa-ócebergi vasút —. Bécsi váltóár 38.25. Magyar vasúti bérnapási kölcson —. Alpeai bányarészvény —. Disconto-Commandit 199.25. Általános villamosági Kölcson 221.75. Geisenkirchmi 217.70. Laura-kőb 239.75. 4% os osztrák járdék 100.80. 4% os magyar arany járdék 100.40. Osztrák hitelrészvény 216.90. Déli vasút 17.80. Károly-Lajos vasút —. Orosz bankjegyek 216.25. 4% os új orosz kölcson 99.60. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 103.75. Magyar hitelbank —. Dinamit Trust 161.75. Harpeni 204.—. Az irányzat renyhé.

Berlin, december 16. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Lisszi forgalom: 4% os magyar aranyjárdék —. Magyar koronajárdék —. Osztrák hitelrészvény 217.—. Osztrák-magyar államvasút 146.80. Déli vasút 17.75. Reszknyugati vasút —. Elbavölgyi vasút —. Orosz bankjegyek készpénz 216.20. Busenethradai —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Páris, december 16. (Lászlai.) Osztrák-magyar államvasút —. Új török konzol 90.05. Egyiptomi járdék 104.25. Osztrák Láncebank 483.—. Párisi bankrészvény 1136.—. 3% os francia járdék 97.92. 4% os spanyol járdék 89.10 3% uj törleszthető járdék —. Crédit foncier de France 702.—. Alpeai bányarészvény —. 4% 1890. román kölcson 91.70. Görög kölcson 215.—. Váltó Olaszországra 9/10 1/10 pari. Váltó Amsterdamra 206.82. Váltó Brüsszelle 9/10 1/10. De Beers 524.—. Chartered 64.50. 5% bolgár kötelezvény 420.—. Magyar aranyjárdék 103.—. Déli vasút —. Váltó Londonra 251.75. Osztrák aranyjárdék 102.90. Török kötelezvény 133.50. Meridional vasút 711.—. 4% olasz járdék 104.35. Ottománbank 606.—. 3 1/2% os francia járdék —. Osztrák földhitelezet 1320.—. Déli vasúti elsőbbségi kötvény 327.—. 4% os 1896. román kölcson 89.25. Dohányrészvény 387.—. Váltó Bécsre 103.95. Váltó német piaccokra 121.93. Rio 1265.—. East Rand 183.50. Randfontein 70.—. Magyar Jelzálogbank 566.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, december 16. (Lászlai.) 4% os papírjárdék 101.20. 4% os osztrák aranyjárdék 103.—. 4% os magyar aranyjárdék 100.45. Osztrák hitelrészvény 216.60. Osztrák-magyar államvasút 146.—. Reszknyugati vasút —. Busenethradai vasút —. Londoni váltóár 204.12. Bécsi bankkegyesület 134.10. Villamos részvény —. 3% os magyar aranykölcson 86.80. 4% os osztrák járdék 101.15. Osztrák koronajárdék 101.20. Magyar koronajárdék 99.35. Osztrák-magyar bank 117.—. Déli vasút részvény 17.60. Elbavölgyi vasút —. Bécsi váltóár 852.33. Párisi váltóár 811.50. Unio bankrészvény —. Alpeai bányarészvény 207.—. Az irányzat csendes.

Frankfurt, december 16. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Aranyváltó január. Lisszi forgalom: Osztrák hitelrészvény 216.25. Német bank 223.60. Disconto 199.60. Berlini kereskedelmi bank —. Geisenkirchmi —. Harpeni 204.10. Laura-kőb —. Olasz járdék —. Hibernia 214.50. Az irányzat nyugodt.

Hamburg, december 16. (Lászlai.) 4% os osztrák járdék 101.—. 1890. sorsjegy 156.50. Déli vasút 17.50. 4% os Osztrák aranyjárdék 102.50. Osztrák hitelrészvény 217.10. Osztrák-magyar államvasút 146.—. Olasz járdék 103.40. 4% os magyar aranyjárdék 100.70. Az irányzat csendes.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

December 16. A sertésüzlet irányzata: nyugodt.

A Hírszót szerkesztő úr: L. A) Magyar elsőrendű. Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 114—116 fillérg. Oreg közep (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 120—121 fillérg. Fialat közep (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 120—121 fillérg. Fialat könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közep (páronként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban); — fillérg. III. Románjai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérg. Közep (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 260 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stahl): Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 120—121 fillérg. Közep (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 119—120 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 118—119 fillérg.

Sertésüzlet szám 1903. december 14. napján volt készlet 28.583 darab. — 1903. december 15. napján felhajtott 1284 darab. — 1903. december 15. napján eladhatott 424 darab, 1903. december hó 16. napjára maradt készletben 29.443 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 16. —

Kinevezés. A m. kir. földmívelésügyi miniszter Bránszky László vezéret erdész-akadémiai halgatói ideiglenes minőségű erdőgyakornokká nevezte ki és szolgálatáért a máramaros-szigeti erdőigazgatóság kerületébe osztotta be.

Megörösítés. A m. kir. igazságügyminiszter Orosz Mihály illavai kir. országos fegyintézeti ideiglenes minőségű főfegyőrőt állásában véglegesítette.

Gazdasági tudósítói megbízás. A m. kir. földmívelésügyi miniszter Molnár Ede Csikóhalom pusztai lakost Csanádvármegye battonyai járására nézve a gazdasági tudósítói tisztelt bizta meg.

Pályázatok. A szegedi közjegyzői kamarához tartozó palánkai közjegyzői állásra 1904. január 15-ig, a lévai járásbírósnál albrói állásra 2 hét alatt, — a fumei pénzügyi igazgatóságához több pénzügyi vizgatói és pénzügyi matrózi állásra 1904. január hó 15-ig, — a kaposvári adóhivatalnál adótitási állásra 2 hét alatt.

Napirend.

Napló: Csütörtök, december 17. — Római katolikus: Lászl. — Protestans: Lászl. — Ország-orosz: (december 4.) Borbála. — Zsidó: Kislev 28. — Nap kel: 7 óra 29 percek. — Nyugszik: 3 óra 52 percek. — Hold kel: 5 óra 38 percek reggel. — Nyugszik: 3 óra 16 percek délután. A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órától 5 óráig. A közoktatási miniszter fogad d. u. 4 órakor. Az osztályfőnökök hűségét előlélt 9 órakor. A Műcsarnok tel. tárlata nyitva 9 órától 4-ig. Belépődj 1 korona. Iparművészeti társulat téli kiállítása nyitva 5 óráig. Belépődj nincsen. Könyves Kélné-társaság hétkiállítás Nagymező-utca 37—39. szám. Megtekinthető egész nap díjtalanul. Szanatórium-kiállítás a régi képviselőházban, nyitva egész nap. Belépődj 60 fillér. Nemzeti Múzeum. Alattár. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig. Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-40l 1 óráig. Földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva délelőtt 10—1 óráig. Belépődj nincsen. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva 8—7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 8—12 és 3—8 óráig.

A földrosi könyvtár (Károly-kört 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepeken 9—12-ig.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 3-ig. Mentőegyesület helyisége a Markó- és Sölyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Az aquinumi dadak és múzeum. Megtekinthető egész nap III. ker. Ó-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyierdeku vasut a Pálffy-térrel.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatók; kereskedelmi szakönvtára, tudaköz-ösztálya és keleti mintatár V. kerület Váci-kört 32. szám alatt. Hivatás órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Ház-termekek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a ház-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arányait is eszi özi) a városi iparcsarnokban (vasár és ünnepeken is) nyitva délelőtt 9 órától 2 óráig és délután fél 3 órától fél 6 óráig. A külföldi kereskedésköz központi üzletvezetés (Magyar kereskedelm részvény-társaság) V. Váci-kört 32. szám alatt.

TAJÉKOZTATÓ. A PRONDREI A LEGIOBB NYALKAOLODO GYOGYVIZ

Időjelzés.

As Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. Budapest, december 16.

Hazánkban az ország nyugati felére kiterjedt csapadék — jobbára havas eső — esett, amely a Dunántulaton az 5 mm-t meghaladta. Erdélyben a hőmérséklet — 8 C fokig is süllyedt, míg a nyugati részeken csak a fagypont körül ingadozott.

A levegőnyomás eloszlásában említésre méltó változás nincs.

Európában az időjárás jobbára boros és enyhe maradt. Nagyon erős Olaszországban voltak, kisebbek pedig szórva-nyomon mindenfelé előfordultak.

Küldés: Fagypont körüli hőmérséklettel, változóan felhős idő várható, hegyeken — főleg az ország nyugati felében — csapadékkal.

Table with columns: Dec. 16. 10. m. e. s. r., Dec. 16. 10. m. e. s. r., Dec. 16. 10. m. e. s. r. and rows for various locations like Scharding, Tisza, M. Sziget, etc.

FERFIK ÉS NŐKNEK. legmakacsabb hevény és idült folyásoknál befokcsendezés nélkül a legbiztosabb gyógyszer a „Sanid Labdacsk”

A főváros elsőrangú cégeinek karácsonyi vására.

A főváros elsőrangú cégeinek karácsonyi vására jelentékeny előnyöket nyújt a vevőközönségnek. A legszolidabb üzleti elveken alapulnak ezek az előnyök, amelyeknek a figyelembevétele mindenkire nézve haszonnal jár.

Ezek a fővárosi cégek, valamennyi elitje Budapest üzletvilágának, a közönséggel való érintkezésüket állandósítani kívánják. Olyan üzleti elv ez, amelynek eredményes sikere érdekében nyilvánvaló előfeltételeit teremtik meg a közönség állandó bizalmának. Ez előfeltételek sorában első, hogy ezeknek az üzleteknek az áru: minőségben utólérhetetlen finomak s mindég a legdivatosabbak. E mellett az áruraktáraik a legváltozatosabbak, mindenfajta igényeknek megfelelőek. Az izlésben való disztincióért az első helyre lépnek az első forrásból való beszerzésénél s így a lehető legjobb alkalmat nyújtják arra nézve, hogy a közönség bevásárlása során az esztétika és a praktikuság követeléseit összeegyeztethesse. A kiszolgálás ez üzletekben természetesen megfelelő annak a nívónak, a melyet e cégek szolid munkájukkal elértek: előzékeny és mentes minden vásárlási fogástól. Az áruk, -- köztük a temérdek újdonság s művészi különlegesség, -- maguk beszélnek ez üzletekben, úgy hogy e karácsonyi vásár nemcsak a szükségletek beszerzésének első és elite-forrása, de maga a megsejmlélés is művészi gyönyörűség.

AZ ELŐKELŐ CÉGEK KARÁCSONYA

Gottlieb Gábor
nődivat és vászonárú üzlete
Budapest, Kossuth Lajos-utca 17.
Nagy karácsonyi occassió női ruha kelmékben.
Lawn-Tennis 12 1/2 kor. 120 méter széles Zybeline 70 krtól feljebb.

Karácsony és újév alkalmával meglepő olcsóság levélpapírok, emlékkönyvek, levelezőlapok, albumokban
Róna Antal
papírkereskedésében
VI., Nagymező-utca 52. szám.

Olcsó arany- és ékszerárak, nagy választékú briliánsárak, divatos fagony menyasszonyi ajándékok minden árban kaphatók a már 33 év óta a legjobb hírnévnek örvendő fővárosi ékszerésznél
Spitzer Miksa
Budapest, Károly-körút 22. sz. (Röser-bazár.)

Minden családnak kedves karácsonyi és újévi meglepetés ajánljuk kitűnő Edison fonografjainkat és elismert művészeink felvett hengereinket. Ár és hengerjegyek díjmentesen küldünk
Echo, Fonográf-Társaság
Budapest, Kossuth Lajos-utca 8.

Rend és tisztaság a könyvtárban
csakis GLOBE-WERNICKE amerikai könyvzskevényeivel érhető el. — Magyarországon egyedül kapható
Kanitz C. és Fiaival
Budapest, Dorottya-utca 12.
Ismeretű árjegyzéket szivesen küldünk.

E HÉTEN
a karácsonyi alkalmi szövetárúháza
Budapest, Andrássy-ut 3. eladásra kerülnek:
Kitűnő minőségű flanellek mtrje 12 1/2 kr. Szines francia a jour Batist mtrje 24 kr. Morinó Delain mtrje 31 kr. Jó minőségű duplaszélés szövet 39 kr. Zibellnek 120 cm. széles a legújabb minták méterje 65 kr. Nagy raktár francia és angol gyapjú szövetekből és mosókelmékből kivételre olcsó TONEI-árakban. Angol plaid (gyapjúkendő) 2 mtr. hosszú, 160 cm. széles, világos vagy sötét kockás kivitelben, ezeltől ára 8 frt 50 kr., most frt 3,90. A vidékre minták fenti cikkekből a nagy kedvesség folytatn csak SZOMBATIG küldetők.
Hölgyeim!
Stessenek a tüneményes olcsóságú árunkkal megrakott kirakatok megtekintésére!

LEON és OLÁH
női divatkelme-árúháza
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. Standard- (vált Dreher-) palota.
Szives figyelembe ajánlják az igen tisztelt hölgyközönségnek, hogy utólérhetetlen olcsó árak mellett a karácsonyi vásár kezdetét vette.
Vidékre mintákat szivesen küldünk.

A 22 év óta Mörleg-utca 4. szám alatt volt
bor főáruháza
november hó 1-én Dorottya-utca 7. sz. alá helyeztük át.
Radó és Társa
Magyar borpince.
TELEFON 34-15.

Női felöltők
Hölzer
cs. és kir. udv. szállítónál
BUDAPEST,
IV. Kossuth Lajos-utca 9.

Legnagyobb férfi- és gyermekruha árúháza
Kohn Heilmann és Fiai
cs. és kir. udv. szállítók
az „Angol szabó”-hoz
Budapest, IV., Károly-körút 12.
Szabott árak! Telefon 17-19.

Bárd Ferenc és testvére
zeneműkereskedése és színházjegyróldója
Kossuth Lajos-utca 4. sz.
Mindenféle zeneművek legnagyobb raktára, színházjegyek a magy. kir. Opera, Nemzeti, Magyar és Király színházba a rendes árban kaphatók.

Halifax fagybalsam a leg-hatásosabb szer megfagyott testrészek gyógyítására! Ára 1 kor.
„Fortuna crème” 3 nap alatt szép finom arcból s kezeiket varázsol. Ára 1 kor.
Kapható kizárólag:
Schubert Arnold
„Fortuna”-gyógyszertárban
Budapest, VII., Csengery- és Dob-u. sarkán

Lőw Sándor
órás és ékszerész
Budapest, VIII. József-körút 81. sz.
Dus választék mindenemű, kizárólag csak legjobb szerkezetű zseb- és falórák, ékszerék, arany és ezüstneműekben
Telefon 62-68.

A legjobb bel- és külföldi Zongorák és Harmoniumok legjutányosabban vásárolhatók
Eder Antal Gyula
legrégibb budapesti zongoratermésben
IV., Váci-utca 29. sz. Városházánál.

Calderoni és Társa
IV., Váci-u. 1. Budapest, IV., Kis híd-u. 8.
Szlánhálós láncok, tábori és városny-láncok, Zeiss-, Busch- és Götz-féle prism-astávkövek, szemüvegek és orrszemlekek, lognótek, Anroid légsúlymérők, hőmérők, Stenoscopozskek-nyelk lámpák megalkák.
Fényképezeti készütlékek. Árjegyzék ingyen

A legzelelszerűbb karácsonyi ajándék az
Olcsó butor.
25⁰ engedménnyel adom el összes raktáron levő szilárd gyárműny asztalos és kárpitos butor-készílemet.
Nagy választék háló-, ebéd-, s-alon-, uriszoba, valamint minden a lakberendezéshez szükséges tárgyakkban, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
Dósa Kálmán
asztalos és kárpitos
Budapest, Kerepesi-ut 28. sz. félelelet.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Petschauer Miksa
cipészemester
Király-utca 13. Gozsdú-ház.
Saját készítményű cipő nagy raktára
Gyermekcipők 1 frittől 3 frittig
Női cipő 3 " 6 "
Uri cipő 3 " 8 "
Szolid kiszolgálás.

Kunstädter Vilmos
papírkereskedése, nyomda- és könyvkötészet
Budapest, József-körút 7. sz. (Damjanich-utca 32. és Csömöri-ut 53.)
Ajánlja dusan felszerelt raktárát, festőminták, festőszerek, különlegességek levélpapírokkban. Gyári forgatár filóter, Richter és Klincz rajzeszközökben.
Nyomatványok mintézetemben esinos és üzlet készíteset.

Figyelem! Cágünk új kedvezményt nyújt akként, hogy minden vevőnek, ki 12 forintot meghaladó rendeléményt tesz, a saját névkepe vagy bármely tetszés szerinti kis fénykép után egy életnagyságú fényképet
teljesen ingyen
készíthet kivételben, 60 cm. magasságban, csupán a díszes keretét (passe partout) amelyben az életnagyságú fénykép foglaltatik, az onköltségünket, 1 frt 50 krt számítunk.
Az iparcsodája! 12 forint 1 darab összekapcsolható vasúgy acélsodronybetétből, 3-rétű matracracl és terítől.
12 ftt 50 kr egy árú helyompaian fodorral és szobell minden szímben, 125 cm. széles, 180 cm. hosszú.
Megrendelhető csakis **GICHNER TESTVÉREK** Budapest, Múzeum-körút 27. sz. Pápal- és matragyár, szőnyeg- és vasbutorraktár.
Árjegyzéket bérmentve és ingyen küldünk.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1903. december hó 17-én.

Tannhäuser

és a wartburgi dalokverseny.
Regényes opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Wagner Richard. Fordította id. Ábrányi Kornél.

Személyek:

Hermann	Ney D.	Bíterolf	Várady
Erzsébet	Diósy	Heinrich	Kiss B.
Tannhäuser	Anthes	Reimar	Kornai
Wolfgram	Takács	Vénus	Krammer
Walter	Pichler	Pásztorfi	Berts

Kezdetre 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. december hó 17-én.

A titok.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta Wolf Pierre. Fordította: Fái J. Béla.

Személyek:

Jauvenel	Ujházi	Trévoux	Náday
Jauvenel-né	Rákosi	Langeacné	Halvey
Henry	Dezso	Geneviève	Paulay
Santenayné	Lánczy	Marie	Ligeti

Kezdetre 7 1/2 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. december hó 17-én.

Az aranyhíd.

Bohózat 3 felvonásban. Írta Gréssac és Croisset. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:

Gardannos	Góth	Rosalie	Fábián
Pienaimé	Hegedűs	Victoire	Kocsisovszky
Jaqueline	Varsányi	Baptistin	Bárdi
Heléne	Gazi	Planchet	Halász

Kezdetre 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. december hó 17-én.

Ermete Novelli és társulata vendégjátéka
Un dramma nuovo.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. december hó 17-én.

Délután 3 órakor mérsékelt helyárakkal:
Toldi.

Verses színmű 6 képpben. Írta Mérey Adolf. Este:

Tavas.

Nagy operett 3 felvonásban. Duvall és James után írta Lindau és Wilhelm. Fordította Mérei Adolf. Zenéjét szerzerzte Strauss József.

KIRÁLY-SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. december hó 17-én.

Operett 2 felv. Írta Bolton-Baekers, fordították Molnár F. és Faragó J. Zenéjét szerz. Lincke Pál.

Személyek:

Themisztokles	Ferenecz	Poliox	Margó
Lysistrata	Fedák	Leonidasz	Taury
Bachis	Szamosi	Nulpiosz	Papp
Chrisisz	Bánó	Amor	Szentgyörgyi
Plautiasz	Torma	Paulina	Csatai
Nikiasz	Oláh	Chloe	Hídvéghy

Kezdetre 7 1/2 órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. december hó 17-én.

Frizzo színpadi átváltozó művész előadása.

VÁRSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1903. december hó 17-én.

Ujjabb veszedelem.

Színmű 4 felvonásban. Írta Donnay Maurice. Fordította Sebastyén Károly.

Személyek:

Freydiéres	Császár	Etienne	Mihályfi
Jadain	Gál	Clare	Hegyesi
Jadainné	Vizváriné	Madeleine	Török

Kezdetre 7 órakor.

Pénteken, január 5-án, a Royalban

Rosenthal

Mór zongoraművész egyetlen hangversenye.

Jegyek kizárólag Méry Bélanál, Andrássy-ut 12. Telefon.

FOVÁROSI ORFEUM

VI. Nagymező-utca 17.

Ma és mindnap:

Két vörös hajsza!

Bohózat 1 felvonásban.

Írta: Garval Andor.

A Tarka Színpad ujdonsága.

Uj különlegességek

Könnyű lovasság

Suppé nagy operetteje.

Előkészülből:

Vénusz a földön

Linke nagy kiállítás operetteje.

A Műkerben reggel 5 óráig **Vörös Elek** egyényszokara hangversenye.

Alkalmas és hasznos
- karácsonyi ajándék -
a kitűnő találmány, szabádmalozott

férfiing

mely kitűnő szabás, célszerűség és kényelem tekintetében, minden eddigi a térsen nyújtottat felülmúl megbizható jó minőségű chifonból

komény, sima, vagy redős mellől drája frt 2.25 - 2.75 puha, izlósos batizst frt 2.50 - 2.75 Ezekülvül merék szorint minden testző kivételre készitjük.

Megrendelésnél kárta a gallér számát megírni. Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk. Meg sem felelő árút kiserülünk vagy kivátsra a pózt

Vért és Sebestény

es. és kir. szab. fehéromű-készítők

Budapest, IV. ker., Múzeum-körút 15. szám.

ESTENKINT

BUDAPEST KÁVÉHÁZ

Andrássy-ut 27.

BABÁRY DEZSŐ

világhírű kaposvári zenekara hangversenye.

feltűnést kelő szolista vezetésé alatt.

ELECTROMÁGNESES GYÓGYINTÉZET

(M. KONRÁD J. rendszere)

a dr. Grünwald-féle szanatór. a célra bérlett pavillonjában Budapest, VII., Városliget-fasor 13-15. sz.

Az elektromágneses gyógyjelzés kitűnően bevált gyógyít nagy áramú alkalmazásával minden kellemetlen mellék és utóhatás nélkül. Almatan-ság idegesség, idegfájdalmak, ischias, fájlás, ideges szív-, gyomor- és bélbántalmak, csúszás megbotéko-dásokat.

Orvosi kezelés. Mérsékelt díjak. Kivánatra prospektus.

Társintézetek: Berlin, Bécs, Róma, Bern, Hamburg, Köln, Lipse, München, Zürich stb.

A legjobb bizonyítéka.

Meg nem felelőért a pénz visszaadatik

Fiu-havelok	10.— K.
Iskola-öltöny	10.— K.
Fiu-felöltő	13.— K.
Tengerész-kabát	11.— K.

Minden tiszta gyapju, Rothberger Jakab, es. és kir. udv. szállítónál, Budapest, IV., váci-utca 6.

Szombat este az áztet 9 óráig nyitva.

Saját készítmény

és amerikai tornaeszközök, tenisz, háló, labdarúgó, kézilabda, és egyéb sporteszközök, valamint a legújabb és legkényelmesebbek.

Seffer Antal

sportszakszűk és kétély-áró ipartelepe

Epest, IV., Károly-utca boltja. 12.

(Közp. városrészi épülete).

Alapították 1878. Telefon 15-56.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve.

Arany és ezüstmű

legalkalmasabb karácsonyi és újévi ajándék.

Kapható rendkívül olcsó árban

Iffy. Heuffel Lajosnál

IV., Egyetem-utca 7.

Nevelőneket

német, francia nyelv és zongora ismeretű, német és francia beszélt nyelvű, mekkortévedőket, nevelőket, korrepetitorokat legalkalmasabban ben ajánl és helyez Lapidez József előhelyez Irod. j. VII., Károly-körút 17, II. em. 23. Orsz.-félc ház.

Valódi Eau de Cologne

a feltaláló az én ösöm, eredeti receptje szerint ínomítva, a föld minden részén ismeretes és alant törvényes árúvedjegy alapján:

Johann Maria Farina, Jülichs Platz Nr. 4.

Törv. védve.

Figyelemre méltó! Mindenki ellen ki az én törv. védjegyem vagy védjegyem hamisított, az illető büroaságoknál szigorúan fogok eljárni.

Johann Maria Farina, Jülichs Platz Nr. 4., in Köln a. R.

szab. udv. sz. Jülichs I. Ferencz József 6 Folszög apost. magy. király és osztrák császárnak, valamint a legjobb cseszari és királyi udvarnak.

Kapható a gyógyszerárakban, drogárakban és előkelőbb illatszer-kereskedésekben.

Aki szeret egy jó csesze teát, mindenütt, a világ legfinomabb legjobb teját, az

Indra-Teát

kéri. Melango, Kína, India és Ceylon legfinomabb teából. Valódi csak eredeti csomagokban. Rakárnak a faharagszalon felülfelvetve

HELVEY GYULA

vad- és baromfi-üzlete

TELEFON 911. Főhercegúti Clotild-palota.

Fiókeltárusítóhely: Központi vásárcsarnok.

Magyar hizott baromfi, stíriai kappan és poulard, francia pulyka, dalnált erdei szalonkák, komora és lövött fácánok, óz. fenyesmadár és fiatal vadserst folyton legfrissebb és legjobb minőségben kaphat.

Vidék rendeltetéseit teljes mértékben és pontosan fogantartás-tárnak. Legnagyobb mennyiségű vadat azonnali készpénz-tel. Illetés mellett napi árban átvételeket.

TELEFON 911. TELEFON 911.

Veszünk zálogházi

cédulákat.

A ki akar használni, akár új arany, ezüst és ókszereműket, ezüst evéseszközöket, komplett lakos és tisztasági készleteket, esetükben arany és ezüst-órákat, láncot, gyűrűt, ezüstbort, egy szóval minden a szakmába vágó cikket otthon és jól akar váltani, ne mulassza el alant írogott saját érdekben felkeresni

Alkalmi ajándékok karácsonyra.

Helyben csütörtök részletfoglalásra is. Képes árjegyzék ingyen.

Grünberger Armin Béla

örökösök, IV., Váci-u. 20. (Haribazár.)

MŰVÉSZETI KÖNYVTÁR

SZERKESZTI: KORONGHI LIPPICH ELEK

A Művészeti Könyvtár Képzőművészeti MONOGRÁFIÁK sorozata. E nemből magyar nyelvű utóbbi világi. — Nem szűz másként összehaladás, hanem lelkiismeretes kutatók alapján népszerűen megírta élvezetes és tanulmányos olvasmányok gyűjteménye. Nagy művészeti KÖR-SZAKOKNAK, nagy MŰVÉSZ-EGYÉNISÉGEKNEK az életbe világít bele, oktat és nevelés szorakozást nyújt MŰVÉSZETI SELEDKÖNYVEK alakjában minden nyelven embernek.

KÖR-SZAKOKNAK, ILLA-NYOKBAN ÉS EGYSÉNISÉGEK-BEN FELDOLGOZZA A MŰVÉSZET EGYSÉGET TARTALMÚ, a honi és a külföldi MŰVÉSZETI IPART is múltjában és jelenében egyaránt.

Egyenként 3-4 kötet jelenik meg. A MŰVÉSZETI KÖNYVTÁR TIZ KÖTETÉNEK ELŐFIZETÉSI ÁRA. — a 10 kötet átvételéig közelebbre, mellett:

DISZKÖTÉSEK 20 KORONA.

Megrendelhető részletfoglalásra is. Minden kötet önálló befejezett mű, mely külön is kapható.

DIVALD KORNÉL

BUDAPEST MŰVÉSZETE A TÖRÖK HÓDOLTSÁG ELŐTT.

Csalnyi Károly, 10 eredeti öntudósi rajzfelvétel és 40 kép-pel. Ára fizető 6 korona, diszkötésben 10 korona.

ÉBER LÁSZLÓ

DONATELLO, 10 műmelléklet és 84 szögbe nyomott kép-pel. Ára fizető 6 korona, diszkötésben 10 korona.

MELLER SIMON

MICHEL-ANGELO BUONAROTTI, 17 melléklet és 88 szögbe nyomott kép-pel. Ára fizető 8 korona, diszkötésben 10 korona.

Kapható minden könyveskereskedésben vagy a kúdnál.

LAMPEL R. (Wodianer F. és Fia) cs. és k. udv. könyv-kereskedésben

Budapest, VI., Andrássy-út 21

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Királyi színház	Uránia színház
Péntek	Nincs előadás	Az attaché	A kutyamosó	Bonaparte	A drótostót	Makrancos hölgyek	Frizzo előadása
Szombat	Tosca	Messias	A kutyamosó	Bonaparte	Doktor kisasszonyok	Makrancos hölgyek	Frizzo előadása
d. u. Vasárnap este		Constantin abbé	Az aranyhíd	Menyecske	A kis kofa	Ghetto	
	Éjszak csillaga	Messias	A kutyamosó	Bonaparte	Doktor kisasszonyok	Makrancos hölgyek	Frizzo előadása

GRAMMOPHONOK, PHONOGRAPHOK

Elsősorú gyártmányok részletfoglalásra is. Árjegyzéket tessék kérnél.

AUFRECHT és GOLDSCHMIED

HANGSZEROSZTÁLY.

BUDAPEST, VI. EÖTVÖS-UTCA 37.

Alkalmas képviselők felvételnek

MASZNÁLON

KERPEL KÉZFIMÓTÓ FOLYADÉKOT.

A KEZET 3 NAP ALATT BARSZONYIMÁVÁ ÉS HÓFEHÉRÉ TESI.

10üveg 90 fillér 4üveg rendelésnél franko.

KERPEL GYÓGYTÁR BUDAPEST, UPTÓHÓRÓZS.

FISCHER SIMON és TÁRSAI Magyarország legnagyobb selyemáruházában, Budapest, Bécsi-utca 7., Deák Ferenc-utca 12. sz. OCCASIO eladásra kerülnek selyem, bársony, plüss, függöny, paszomány és mindennemű női divatcikkek.

— Mindennemű maradékok bámulatos olcsó árakban. —
Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

**A FESTŐ-
MŰVÉSZET
REMEKEI**

Világhírű klasszikus festmények remek kivitelű színyomatú gyűjteménye.

A bevezetést írta **Dr. TÉREY GÁBOR** a szépművészeti múzeum igazgató öre

120 Gyönyörű színes kép

A régi mesterek legfinomabb alkotásainak gyűjteménye. Ez a gyűjtemény mindenkinél szelvényeket tesz, aki szereti a művészetet. Minden kép kartonra van illesztve, úgy, hogy a képek keretbe tűzve, falra felfüggesztve, díszes házi képtartó alkotnak. Hat sorozatra oszták a gyűjteményt. Híres-újras nyomás reprodukció egy egy sorozatot alkot és díszes tokban kapható. Minden sorozat teljes magyarázó katalógussal van ellátva.

A hat sorozat ára **240** kor.

Egy-egy sorozat **40** kor.

A festőművészet remekei részletekére is megrendelhető. A képek jegyzékét kívánatra készséggel megküldjük.

Kaphatók minden könyvkereskedésben és a kiadónál

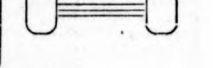
LAMPEL R.

(WODIANER F. ÉS FIAI)

cs. és k. udv. könyvkereskedésben

BUDAPEST

VI., Andrásy-ut 21. sz.

AGOBIAN ÉS ADORJÁN
keleti szőnyegraktára
Budapest, IV., Váci-utca 36.
(Klotild-palota.)
Karácsonyi occasió.

Perzsa-szőnyegek.
I. csoport 1 méter 50 cm. hosszúságig

10 frt
Perzsa-szőnyegek.

II. csoport 2 méter hosszúságig
15 frt
Perzsa-szőnyegek.

III. csoport 3 méter hosszúságig
25 frt
Perzsa-szőnyegek.

Állandó nagy raktár rendkívüli különlegességekből.
Selyem-szőnyegek 100 frttól följebb.

Váci-utca **36** Váci-utca
(Klotild-palota.)

Legszebb Legjobb Legolcsóbb
PAP... PAP... PAP...

1. sz. szőnyeg	1. sz. szőnyeg	1. sz. szőnyeg
2. sz. szőnyeg	2. sz. szőnyeg	2. sz. szőnyeg
3. sz. szőnyeg	3. sz. szőnyeg	3. sz. szőnyeg
4. sz. szőnyeg	4. sz. szőnyeg	4. sz. szőnyeg
5. sz. szőnyeg	5. sz. szőnyeg	5. sz. szőnyeg
6. sz. szőnyeg	6. sz. szőnyeg	6. sz. szőnyeg
7. sz. szőnyeg	7. sz. szőnyeg	7. sz. szőnyeg
8. sz. szőnyeg	8. sz. szőnyeg	8. sz. szőnyeg
9. sz. szőnyeg	9. sz. szőnyeg	9. sz. szőnyeg
10. sz. szőnyeg	10. sz. szőnyeg	10. sz. szőnyeg

GICHNER JANOS
paplan, matrás és kárpitosru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktára.
Budapest, VII., Bzsebec-körút 20.
Arjgyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, nem tetsző árak kiserelésnek, vagy a név visszaállítás.

Minden iparosnak! **Szerszámok.**

Raktárról szállít válogatott minőségű szerzőmokat gyári árakon.
Székelly Ignác, HUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 43.
Arjgyzékem kívánatát felszólítára küldöm

Megkezdődött!!
a karácsonyi szövetvásár!
Weiner Mátyás
női divatáruházában
BUDAPEST, VI., Andrásy-ut 3. sz.

Legdivatosabb téli és nyári gypjuszövetek mtrje 35 krtól 5 frtg.
Mindennemű téli és nyári mosóárak a legjobb minőségben mtrje 12 1/2 krtól 1 frt 50 krig.

FIGYELEM! FIGYELEM!
Karácsonyi alkalmi szövetáruházában a raktárt képező összes gypjuszövetek és mosóárak még sehol a világon nem létezett olcsó árakon csak rövid ideig adatnak el.

UJDONSÁG!!! Angol Plaide (gypjukendő) 2 mt. hosszú, 160 cm. széles, világos vagy sötét kockás kiviselben, ezelőtti ára 8 frt 50 kr., most 3 frt 90 kr.

Mindkét áruház teljes karácsonyi mintagyűjteménye a vidékre ingyen és bérmentve küldetik.

Karácsonyra legolcsóbban lehet bevásárolni
Orbán Antal óras-mester mesternél
(VII., Baross-tér 17. a Központi pályaudvar mellett)
Aéti órák 4—-től fölfebb, ezüst órák 5—-től fölfebb, arany órák 8—-től fölfebb. Nagy választék mindennemű órákban. China-ezüst gyári raktár 10 évi jóállással.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerfelett gazdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház helyszervi és bujakóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

Dr. FABINYI
specialista nemi bajokban emertilátó kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a ferdos foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

titkos betegséget

(hugyesólyást, sebeket, syphilit és önfertőzésből támadt idegbajokat).

Meglepő az eredmény **FÉRFIUJ GYENGESEGNEL (IMPOTENTIA)** még öregebb egyéneknél is.

Biztos siker folytán honorárium utólag is fizethető.

Levelre díjlanul válasz; kívánatra gyógyszerkört Rendelés délelőtől 9—3-ig, este 6—8-ig.
Budapesten, Erzsébet-körút 12. sz.
Félemelet; bejárt a lépcsőnél. Külön váróterem

Alkalmas karácsonyi és újévi ajándékok.
arany-, ezüst-, nickel órák, gyémánt és brilliás arany-ékszerek, ezüst-árak nagy választékban jutányosan kaphatók
Dobó Ernő BENEDEK GÁBOR és TESTVÉRE utódai birtagja Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 17. sz.

A legkacagatóbb rajzokkal. **Az egyetlen élelncaptár.** A legmullatatóbb szöveggek. **Most jelent meg! veggel.**

Ez a híres **EX-LEX NAPTÁR,**

mely kelt a joglódítás, törvényrugás és igazság-fartatás emlékezetes esztendejében és az 1904-ik évnek hasznára, katonamulasztók és adótágadók épülésére.

Kigondolták: **a „BORSSZEM JANKÓ” 9 irástudói.**

Rajzolták; Homieskő R., Garay A., Bér D., Polgár M., Lakos A., Jenej I., Horog A., Kürthy és Mannó., a »Borsszem Jankó» rajzoló művészei.

Ára 2 obstrukciós korona.

Megjelent az ATHENAEUM irod. és nyomdai r-t könyvkiadóhivatalában és kapható ugyott, mint minden hazai könyvkereskedésben.

CHMEL J. és FIA
cs. és kir. udvari zongoragyárosok
Budapest, Gizella-tér (Hans-palota) I. és II. em.
— Telefon szám 30. —
A világ leghíresebb zongorái, mint Bösendorfer, Bechstein, Schiedmayer stb., valamint kitűnő német gyártmány — Továbbá Schiedmayer, stuttgarti és Estey amerikai orgonaharmonikumok egyedül képviselői.

PIANOLA!
Mindenkinek szívesen bemutatatták.

28 Kerepesi-ut **Olcsó Butor-eladás.** **28** Kerepesi-ut

Aki olcsó és jó butort akar vásárolni, keresse fel butortelepemet, ahol szárazfából készült szép és jó butort, valamint islélesen kiállított párnázott butort, raktárom tulhalmozása miatt bámulatos olcsó árban vásárolhat. Nagy választék háló-, ebédlő-, szalon- és uriszobaberendezésekben, egyszerű valamint díszes kivitelben.

Dósa Kálmán asztalos és kárpitos

Budapest, Kerepesi-ut 28. sz. félemelet.
Arjgyzékét ingyen és bérmentve.

Millió úr és hölgy használja a „FEEOLIN“-t.

Kérdésesek házirocsái, hogy a „Feeolin“ nem e a legjobb cosmetikai szor a kéznek, hajnak és fogaknak? A legbiztosabb aró és legenyesebb aró és legenyesebb aró gyernek a „Feeolin“használatá által. A „Feeolin“ egy 42 legenyesebb és legfinomabb nyenyéből előállított szappan. Jólállunk továbbá, hogy az aró redői és rancos, börtökai „Mieser“ és arópórák (Wimmer) stb. a „Feeolin“ használatá által nyomatlanul eltűnnek. A „Feeolin“ a legjobb hajápoló — és hajszelődőse, megakadályozza a hajkihullást, a megkopaszodást és a fejbetegségek előzőg. A „Feeolin“ egyben a legtermészetesebb és legjobb fogtisztítószor. A ki a „Feeolin“-t állandóan szappanára, ha a „Feeolin“ használatá nem elegendő, kötelezzük magunkat a pórus azonnali visszazárására, ha a „Feeolin“ használatá nem elegendő. Egy darab ára 1 kor., 3 drb 2.50 kor., 6 drb 4 kor., 12 drb 7 kor. Egy drb után portó 20 fill., 3 drb után 60 fill. Utánvétel 40 fillertől több. Megrendelhető: FEITH M. Raktárában Wien, VI. Mariahilferstrasse 45. Továbbá drogeriákban, illatszerekkereskedésben és gyógyszerárakban.

Vor Gebrauch Nach Gebrauch

PALAIS ROYAL ORLAI SÁNDOR

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 8. sz. (Haris-bazár.)

Ajánlja dusan föl-szerelt raktárát **karácsonyi és ujévi ajándékokban, a következő igen olcsó árakon:**

Legújabb párisi övek	75 król kezdve	Divatos hosszú óra- és lorgnon-láncok	1 frttól kezdve
Divatos antilop bőr készíttakák	1 frttól	Kittinó színházi látósvék	2
Párisi legyeköz készíttéssel	1	Kinai ezüst kosarak	2 frt 80 król
Célszerű bürnpántaróák, szivar- és cigaretta-táráók	1	Valódi ezüst szétbátok	3 frttól
Legelőginsabb kivitteli fényképek-keretek	75 król	Valódi herndóri alapocsa-éveszközök	35 és 50 kr.-jával
- Ékszerék gyémánt-utánzatokkal (Diamantes carbonique), és pedig: melltük, gyűrük, fülbealók, nyakékek stb., tűzben aranyozott fémfoglatban 1 forinttól kezdve.

ÉNZT

SORSJEGYEKRE
ÉRTÉKPAPIROKRA
és
vidéki takarékpénztári
részvényekre
(visszafizetendő ösztöndíjazás-
ról kisebb részletekben is), bármily összeget
igen olcsón ad

Kóváry Armin
bank- és váltóüzlete,
osztályvezető, főosztályos
IV., Ferenclók-terő 9.
Gróf Csátray-paló ts.

Karácsonyi bevásárlás. Rothauser-babái.

Francia babák:

cm. nagyság:	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
árak:	40	50	60	75	85	1.-	1.25	1.50	1.75	2.25	2.75	3.25	4.-	6.-	7.50	alvó babákra:	40	50	65	75	1.-	1.50	1.75	2.25	2.75	3.25	4.-	5.-	7.-	8.50																																							

Francia babák szines inggel és a hajban ökosordisz:

cméter:	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
árak:	40	50	60	75	85	1.-	1.25	1.50	1.75	2.25	2.75	3.25	4.-	6.-	7.50																																																						

Társas játékok: Lottó, Tombola, Vár- és Ostrom-játék, Fonóiskola, Miksa és Mörice, Ludjáték, Agan, Vig egyszerű, Mopla, Tüzlöttjáték, Utazás a világba, Oh diese Rangen, Babatündér, Gyermekposta, Himződobo-
bozok, Schnapp, Fekete Péter, Fetti, Játék-raktár.

ROTHAUSER M. IGNÁC ÉS FIA
játék-, diszmu-áru és chinaezüst nagykereskedők. (ALAPITTATOTT 1861.)
Budapest, VI., Deák-tér 6. Anker-udvar. Nagy saroküzet. Király-utca sarkán.
Baba-javitások olcsón és gyorsan eszközöltetnek.

Húzás már december 28-án.

1 korona
az ára egy

Iparművészeti sorsjegyek.

Nyeremények:

60.000 korona
összegeben.

Kapható a
Mercur-Bank-nál Budapest, IV. Váci-utca 37
(Mercurpalota)

Alapított 1876-ban.

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányu gyógyszer, melylyel az e gyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki eziránt ir, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvet, ir postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos esodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg-kik fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E ciből elhatározta az intézet, mindenkinek egy esom-ag gyógyszer felvilágosító könyvvel együtt ingyen küldeni. E házisszerrel a baj odahaza gyógyítható és mindenki, a ki fiatalkori kihágások miatt nemi be-tegségekben, szellemi gyengoségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszerközvetlen hat azon szervekre, melyek erőt zútsárgelnek, és csodálatosan gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öregek és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut”-nak alantú címen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elebsorban azokat akarja megmenteni, kik keresel miatt otthonuk nem hagyhatják el. A próbaküldemény bizonyítja, hogy mily könnyen lehet e veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kizáteleket. Mindenki irhat a gyógyszerért bárhonnt is magyarul, mire neki diszkreció mellett egy gyógyszerküldemény küldet-
dik felvilágosító könyvvel együtt. Irjon azonnal. A küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartal-mát senki sem gyanítja. A levelek következöleg emzendők: State Medical Institute, 9. Electrom Building, Fort Wayne, Ind., Amerika és minden levél bérmentesítendő.

SZÓLOLOGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfa alkalmas (bár mind kuszó formájú), mert nagyobbra, ha megoldja, formát nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hal-
lagnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellájják házu-
kat az egész szőlőérés idején a legkittünbb muskataly és más öde szőlőkkel.

A szőlő házanak mindenütt megterem a minden oly ház, melynek fala mellett a legesélyebb gondozással fel-
nevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kertészeknek stb. a legesélyebb díszes szőlők, hogy leg-
kevesebb helyet is elfoglalja az egyébre használató részéből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismeretössére vonatkozó szines fénynyomatú katalo-
gus baktának ingyen és bérmentesen küldetik meg, a ki ezimét egy levelezőlappon adja. Cím:

Érmelléki első szőlőültvénytelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Férfi és Női Nemi Betegségeket

ugyszintén

Vér-, bőr- és idegbajokat, bujakórt (syphilis), valamint férfigyengeséget (Impotentia)

rendelő intézetében

gyógyít biztos sikerrel a legrovidebb idő alatt, foglalkoz-
sát zavar nélkül, 20 év óta szerzett orvosi tapasztalatok alap-
ján kiváló gyógyszerkezeléssel általánosan elismert szakorvos

Dr. KAJDACSÝ
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Budapest, IV., Kigyó-utca 5. sz

Klotild-palota (I. emelet).
Rendel 9-4-ig, este 7-8-ig.
Levelekre díjmentesen válaszol, gyógyszeréről gondos-
kodik.

E napokban hagyta el a sajátot:
„Bizalmas Barát”
első könyvesek, mely mindennemű férfi- és női nemi-bajokban kellő utánatással szolgál.
Kapható a szerzőnél: (Dr. Kajdacsý József). Ár csak 1 kor. Vidéki megrendelések 20 fillérral drágábbak

DÓCZI M. BUDAPEST.

Kerepesi-ut 10. sz.

bámulatos olcsó árak mellett kapható saját készítményü elegáns, csinos, tartós **cipő és csizma.**

Női cipő:

Sárga fűző v. cuos 2.50, baganabőröl 3.20, gombos 3.40	frt
Fekete zergo- v. borjúbőr, fűző v. cuos 3.-, gombos. 3.10	
Különlegesség, amerikai box fűző v. cuos 3.50, gombos 3.60	
Tartós orosz- v. szalonnák fűző v. cuos 3.50, gombos 3.40	
Pimont francia sörv fűző v. cuos 4.20, gombos. 4.-	
Zergo v. lakk kivágott 1.50, keresztcsatos 2.-, rogatta 2.50	
Posztó cuos, bőrel boriva 3.20, oroszálak 1.-, 3.60	
10,000 gyermekcipő posztóból vagy bőrből 20-25 számig 1.-	

Férfi cipő:

Sárga fűz. v. cuos 3.-, baganabőröl 3.50 gombos 3.80	frt
Legújabb orosz v. szalonnák, fűző v. cuos 4.20, gombos 4.50	
Újdonság, Derby-bakancs, box-, szalon v. oroszálakból 4.40	
Elegáns amerikai box-, fűző v. cuos 4.-, gombos 4.50	
Féltűző eleg. francia sörv fűző v. cuos 4.50 gombos 5.-	
Borjúbőr sima 3.-, botlás 3.20, fűző 3.30, bakancs 3.50	
Pozsáncipő, bőrel boriva 3.30, oroszálak 1.-, hozs. azár. 4.50	

Csizma:

Vizmentes bagariából 7.50, borjúbőröl 8.50, vikszesb. 10.-	frt
Höllaneczima, nalesyonan bőrvéze 3.-, magasan bőrvéze 7.-	
Vadászcsizma, halimból 9.-, vizmentes valkcsizma. 10.-	
Fűzcsizma, lakk v. bőrzárral, 6-10 szig- 2.20, 11-10-ig 2.50	
Orosz galocsni, férfi 1.80, női 1.30, tornacipő gummi l. 1.10	
20,000 pár női házielpő, némez vagy bőrből 65 kr-től fölfebb	

Vidéki rendeléseket utánvéttel pontosan eszközölök
Nem megfelelőit kicserélek. 10 forintot felül bérmentve
Ut árjegyzék és csomagolás ingyen!

KARÁCSONYI ÉS ÚJÉVI AJÁNDÉKOKNAK

kiválóan alkalmas

TÖRTÉNELMI DÍSZMŰVEK

Magyar Nemzet Története
Írták SZALAY JÓZSEF és BARÓTI LAJOS. A történelmi igazságok hirtelje és pártatlan kronikása az országnak. Nagyszabású történelmi képtár, 1903 a szöveg közé nyomott képpel és 97 műmel-
lékkel. 4 vastos nagyalak kötetben. ÁRA vásonkötésben, a magyar szent korona dombornyomád képevel díszítve 60 korona. A Mátyás király korabeli „Corvina”-kötéshez hasonló félbörkötésben 64 korona.

Magyar Szabadságharc Története
Írta GRACZA GYÖRGY. Szabadságharcunk legérzesebb törté-
nete. A kulturális és politikai események hőszavú kronikája. A tudós készültségével és kritikájával, de a hazafi lelkesedéssel megírt mű, melynek képei egész múzeumát teszik a szabadságharc emlékeinek. Ötlikötök és levelek használatának gyűjteménye. A szabadságharc idejében készült kiáltványok és egyéb nyomtat-
ványok tára. 5 hatalmas nagyalak kötetben. ÁRA a budoni honvé-
dszobor dombornyomását mással díszített remek kötetben 70 kor.

Aradi Vértanúk Albuma
Szerkesztette VARGA OTTÓ. Az 1849. október 6-án dicső vértanúi halált szenvedett hőseinknek emelt irodalmi emlékmű. 87 képpel, 6 műmelékkel! Díszes színyomattal egész vásonkötésben 15 kor.

Remek szabadisz!
ZALA GYÖRGY Budavári Konvédszobra
Kisebbitte érche üntve, talapat nélkül 52 cm. magasságban. ÁRA ércalapaton 120 korona. Márványtalapaton 140 korona.

Részletfizetésre is kapható minden könyvkereskedésben vagy a kiadónál
LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udvari könyvkereskedés
Budapest, VI., Andrassy-út 21.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŐ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Brausweller & Janos
Szegeden Ca. és kir. kirárlagovan
szab. chronometer- és mérési műszereket a remontoliz ingátrákna
stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZERÉK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZELETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javitások pontosan eszközöltetnek.

